

PRIKAZ ŽIVOTA I ŠTOVANJA BL. NIKOLE TAVILIĆA

NAPISAO
p. YVES IVONIDES
Franjevac-Konventualac

ZAGREB
1961

PRIKAZ ŽIVOTA I ŠTOVANJA BL. NIKOLE TAVILIĆA

Napisao:

p. YVES IVONIDES

FRANJEVAC - KONVENTUALAC

ZAGREB

1961.

VERITATI-CARITATI!

U S P O M E N I

OCA DRA BERNARDINA POLONIJA,

ŠTOVATELJA I BRANITELJA

BL. NIKOLE TAVILIĆA.

IZDALI OO. FRANJEVCI KONVENTUALCI
Z A G R E B
PAVLEKA MIŠKINE BR. 31.
ZA IZDAVAČA I UREDNIŠTVO
O. IVON ĆUK
UMNOŽENO U 300 PRIMJERAKA NA VLASTITOM CIKLOSTILU.

P R E D G O V O R

POČETKOM OŽUJKA OVE GODINE ZAPOČEO JE POSTUPAK ZA KANONIZACIJU BL. NIKOLE TAVILIĆA. NAŠE NADE CVJETAJU. SVA JE PRILIKA, DA ĆEMO USKORO VIDJETI NA OLTARU PRVOGA HRVATSKOG SVECA I MUČENIKA.

ZADNJE SE VRIJEME MNOGO PIŠE O BL.NIKOLI TAVILIĆU. ČINI NAM SE, DA SE U TIM DJELIMA NALAZI NIZ POVIJESNIH NETOČNOSTI. IZ LJUBAVI DO ISTINE I NAŠEG BLAŽENOG MUČENIKA POKUŠALI SMO OSVIJETLITI NEKE MOMENTE IZ ŽIVOTA I RAZVITKA NJEGOVA ŠTOVANJA. TOČNO JE,DA SU TO SEKUNDARNA PITANJA,ALI ZAŠTO I NA NJIH NE BISMO DALI ISPRAVNE ODGOVORE? NE MOŽEMO VJEROVATI, DA ĆE ISTINA ŠKODITI NJEGOVOJ SLAVI.

U PISANJU OVOGA DJELA SLUŽIO SAM SE GRADJOM, KOJU JE OSTAVIO U MNOGIM RUKOPISIMA O. DR. BERNARDIN POLONIJO. ZADNJE VRIJEME POČEO SE REVNO ZANIMATI ZA PITANJA BL. NIKOLE TAVILIĆA O.ŽELJKO LONČAR, FRANJEVAC - KONVENTUALAC. ON JE PRIBRAO I PROVJERIO NEKE ČINJENICE,KOJE BACAJU PRAVO SVIJETLO NA ŽIVOT I ŠTOVANJE BL. NIKOLE. VELIKODUŠNO MI JE USTUPIO NA RASPOLAGANJE SVU SABRANU GRADJU. TAKO SAM JA ZAPRAVO SAMO PROUČIO I OBLIKOVAO ONO, ŠTO SU ONI SABRALI.

PREMA TOME OVO JE ISTO TOLIKO NJIHOVO DJELO KOLIKO I MOJE.

ZAHVALJUJEM G. DRU JOSIPU ANDRIĆU, KOJI MI JE DAO NA RASPOLAGANJE ARHIV BL.NIKOLE TAVILIĆA. RAD ZA BL. NIKOLU IZMEDJU 1930.-1945. GODINE PRIKAZAN JE NA OSNOVU PODATAKA, KOJE SAM NAŠAO U SPOMENUTOM ARHIVU.

A U T O R

PRVI DIO

I.

KRATAK ŽIVOTOPIS BLAŽENOG NIKOLE TAVILIĆA

O životu bl. Nikole Tavilića znamo vrlo malo. Rodjen je u Šibeniku oko 1340. godine. Po krvi je bio plemić, član ugledne hrvatske obitelji Tavilića. Neko se vrijeme mislilo, da potječe od talijanske obitelji Tavelli. Dokazano je, da je to krivo.

P. Krizostom Guzzo piše, da mu braća i sestre u djetinjstvu nisu pokazali posebnu ljubav. 1.) To spada u priče. Ni o njemu ni o njegovoj obitelji nemamo ni najbitnijih podataka, a kamo li, da bi nam bile poznate i takove pojedinosti.

U Franjevački Red stupio je u Šibeniku, u samostanu sv. Franje. Bio je i uvijek ostao član šibenskog samostana i provincije nekoć " Sclavoniae, "kasnije Dalmacije. Postao je redovnik-svećenik.

Ne znamo, gdje je svršio škole. Možda se školovao i u inozemstvu, ali o tome nememo nijednog podatka. O. Ante Crnica najprije tvrdi, "da je više nego vjerojatno," a zatim, da uopće "ne možemo sumnjati," 2) da je naš Nikola pohadjao škole u stranom svijetu. Ne znam, gdje je to našao zapisano. U dokumentima nije. On misli, zbog toga, jer je bio učen. No, da čovjek bude pametan, ne mora ići u Pariz. Konačno ni o njegovu znanju i inteligenciji nemamo nigdje ni jednog podatka.

Imamo razloga misliti, da je s navršenom

---

1). L'Aureola Serafica, sv. IV., str. 113.

2) Crnica: Bl. N. Tavelić, naš uzor, Zgb., 1960, str. 33-34

30-TOM GODINOM ŽIVOTA OTIŠAO U MISIJE U BOSNU. KAD JE TAMO STIGAO, NIJE NAM POZNATO. VJEROJATNO OKO 1372. ILI NEŠTO KASNIJE. ZAPISANO JE, DA JE KAO MISIONAR U BOSNI DJELOVAO 12 GODINA. IZ BOSNE JE OTIŠAO U PALESTINU. KONKRETNI RAZLOG ZA TO NE ZNAMO. NI GODINA, KAD JE NAPUSTIO BOSANSKU VIKARIJU, NIJE NAM POZNATA. ZNAMO, DA JE U PALESTINI BORAVIO VIŠE GODINA. TAKO KAŽU IZVJEŠĆA O MUČENIŠTVU.

U TO SU VRIJEME SVETOM ZEMLJOM VLADALI ARAPI, PO VJERI MUSLIMANI. NIKOLA JE S TROJICOM SVOJIH DRUGOVA POKUŠAO OBRATITI JERUZALEMSKOGA KADIJU. NIJE USPIO. NJIHOV NASTUP PRED KADIJOM RAZJARIO JE MUSLIMANE. OSUDJENI SU NA SMRT, IZUBIJANI, KONAČNO SASJEČENI I BAČENI U VATRU. NA ČUDO, DJELOVI TJELESA NISU IZGARALI. NATO SU IH MUSLIMANI SABRALI I TAJNO ZAKOPALI. NI ZA GROB IM SE NE ZNA.

GROBOVI SU OSTALI DODUŠE NEPOZNATI, ALI SU IM IMENA POSTALA SLAVNA. ZADIVIO IM SE SAV TADAŠNJI KRŠĆANSKI SVIJET. NJIHOVA SLAVA DOPRLA JE I DO NAŠIH DANA. POGOTOVO SLAVA NAŠEGA BL. NIKOLE, HRVATA, ŠIBENČANINA. NADAMO SE, DA ĆEMO GA BRZO POZDRAVITI NA OLTARU KAO PRVOGA HRVATSKOGA SVECA.

II.

T R I   P O S E B N A   P I T A N J A .

I.

ODAKLE JE BIO BLAŽENI NIKOLA TAVILIĆ?

KOD NAS SE O TOM PITANJU MNOGO PISALO. NO U TOME NIJE BILO POTPUNE JASNOĆE. POKUŠAT ĆEMO MIRNO I

PAŽLJIVO RAZMOTRITI OVAJ ZAPLETENI PROBLEM.

OBZIROM NA TO POSTOJE DVA STANOVIŠTA. JEDNO KAŽE, DA JE BL. NIKOLA IZ ŠIBENIKA. O. ANTE CRNICA TVRDI, DA JE IZ VELIMA KRAJ BRIBIRA. I JEDNI I DRUGI DONOSE DOKAZE ZA SVOJU TVRDNJU.

PRVO STANOVIŠTE: VELIM.

A) N A V O D I. NA ŠTO SE UPIRE O. CRNICA? NAVODE UZIMAMO IZ NJEGOVA DJELA: " HISTORICO-JURIDICA DILUCIDATIO VITAE, MARTYRII ET GLORIAE B. NICOLAI TAVELIĆ, "ROMAE, 1958., STR. 7 I DALJE. EVO NJEGOVIH DOKAZA!

1.- IME BL. NIKOLE NE NALAZI SE NA RODOSLOVNOM STABLU ŠIBENSKIH TAVILIĆA.
2.- KOLIKO JE DO SADA POZNATO, IME MU NE NALAZIMO U NIJEDNOJ TADAŠNJOJ ŠIBENSKOJ ISPRAVI, NI JAVNOJ NI PRIVATNOJ, NI CRKVENOJ NI GRADJANSKOJ, A TO SIGURNO NE BI BILO TAKO, DA JE RODJEN U ŠIBENIKU.
3.- ŠIBENSKI POVJESNIČAR DOMINIK ZAVOROVIĆ U POVIJESTI ŠIBENIKA, NAPISANOJ 1597., ODUŠEVLJENO GOVORI O BL. NIKOLI TAVILIĆU. NO ON S JEDNE STRANE SUMNJA, DA JE BL. NIKOLA IZ ŠIBENIKA, A S DRUGE TVRDI, DA JE ČLAN BRIBIRSKOG SAMOSTANA.
4.- RELIKVIJE BL. NIKOLE NISU SE ŠTOVALE NAKON NJEGOVE SMRTI U ŠIBENIKU, NEGO U BRIBIRU. ODATLE SU DONESENE U ŠIBENIK NAKON ŠTO JE BRIBIRSKI SAMOSTAN BIO

PORUŠEN OD TURAKA OKO 1520. GODINE.

TAKO O. CRNICA.

NAKON TOGA, PRIJE OBRAZLOŽENJA NAVODA, PIŠE: "ČINI SE, DA OVI DOKAZI, POGOTOVO DVA POSLJEDNJA, IMAJU DECIZIVNU SNAGU, POSEBNO, AKO SVRATIMO POZORNOST NA ODREDBE FRANJEVAČKIH KONSTITUCIJA, KOJE SU BILE NA SNAZI U VRIJEME BL.NIKOLE TAVELIĆA." 1/

B) OBRAZLOŽENJE. NE CITIRAM DOSLOVNO. IZNOSIM SLOBODNO, ALI POSVE VJERNO AUTOROVE MISLI. O. CRNICA SVOJU TVRDNJU OBRAZLAŽE OVAKO:

ŠIBENSKI HISTORIČAR ZAVOROVIĆ U DJELU: " TRATATTO SOPRA LE COSE DI SEBENICO " OPISUJE DOGADJAJE PROŠLIH VJEKOVA, KOJI SE ODNOSE NA GRAD ŠIBENIK. NAJPRIJE PIŠE O GRADU BRIBIRU, SJEDIŠTU BRIBIRSKIH PLEMIĆA, OD KOJIH SAM POTJEČE. TAMO TAKODJER GOVORI O SAMOSTANU MANJE BRAĆE U BRIBIRU I O NAŠEM BL. NIKOLI. ON KAŽE: ".....SIN OVOGA SAMOSTANA BIO JE ONAJ SLAVNI MUČENIK O. NIKOLA, RODJEN (KAKO KAŽU) OD OBITELJI TAVILIĆ, KOJI JE 1391. GODINE OD NAŠEGA SPASENJA, DOK JE PROPOVIJEDAO U JERUZALEMU.....BIO OKRUTNO MUČEN I USMRĆEN OD MUSLIMANA....." 2/

IZ NAVODA JE VIDLJIVO, DA ZAVOROVIĆ SUMNJA U

1/ NAV. DJ. STR. 8
2/ NAV. DJ. STR. 8

BLAŽENIKOVO ŠIBENSKO PODRIJETLO. S DRUGE STRANE TVRDI SA SIGURNOŠĆU, DA JE ČLAN BRIBIRSKOG SAMOSTANA. AKO SE UZ OVU TVRDNJU UZMU U OBZIR ODREDBE FRANJEVAČKIH KONSTITUCIJA ONOGA VREMENA O SAMOSTANSKOJ PRIPADNOSTI POJEDINIH REDOVNIKA, STIČE SE SNAŽNO UPORIŠTE ZA TEZU, DA JE BL.NIKOLA DOISTA RODJEN NA PODRUČJU BRIBIRSKOG SAMOSTANA. TO JOŠ JAČE POTVRDJUJE ČINJENICA, DA JE BLAŽENIKOVA OBUĆA DONESENA IZ BRIBIRA ZA KOJU DR.CRNICA TVRDI, DA SE TAMO ŠTOVALA. TEZU JOŠ VIŠE POJAČAVAJU NEGATIVNI DOKAZI: DA MU SE IME NE NALAZI NA RODOSLOVNOM STABLU ŠIBENSKIH TAVILIĆA NITI GA NALAZIMO U BILO KOJOJ ŠIBENSKOJ ISPRAVI IZ ONOGA VREMENA.

NA TEMELJU TOGA O.CRNICA JE ODLUČNO ZAKLJUČIO, DA BL.NIKOLA SIGURNO NIJE RODJEN U ŠIBENIKU NEGO NA PODRUČJU BRIBIRSKOG SAMOSTANA.

MEDJUTIM SIGURNO JE, DA TO NIJE TAKO.

DOKAZI. PRIJE SVEGA ZAVOROVIĆ U SPOMENUTOM DJELU NE GOVORI NI RIJEČI O BRIBIRSKOM SAMOSTANU MANJE BRAĆE, MA DA PIŠE O GRADU BRIBIRU. NAPROTIV, U SPOMENUTOM TEKSTU ZAVOROVIĆ OPISUJE SJAJ I BOGATSTVO ŠIBENSKE CRKVE I SAMOSTANA SV.FRANJE. NABRAJA I RELIKVIJE, KOJE SE U TOJ CRKVI NALAZE. ZA NJIH PIŠE, DA SU "KAKO KAŽU" IZ BRIBIRA. KASNIJE ĆEMO VIDJETI, KAD BUDE GOVOR O OBUĆI BL.NIKOLE, DA TO NIJE TOČNO. SAV SPOMENUTI TEKST ODNOSI SE ISKLJUČIVO NA ŠIBENSKI SAMOSTAN SV.FRANJE. TAKO SE NJEGOV NAVOD: ".....SIN OVOG SAMOSTANA BIO JE ONAJ SLAVNI MUČENIK O.NIKOLA......" ODNOSI NA SAMOSTAN, KOGA OPISUJE, A TO JE ŠIBENSKI SAMOSTAN SV. FRANJE. DR. CRNICA SE ZADUNIO U SUBJEK-

TU. ZABUNA JE BILA FATALNA. ONA JE BILA UZROKOM, DA JE ZAŠAO U ZAPLETENA POVJESNA VRLUDANJA I DONIO ZAKLJUČKE BAZIRANE NA PRAZNINI. A ČUDNO JE, DA TO NI DRUGI NISU ODMAH ZAPAZILI. NI BISKUPSKO POVJERENSTVO ZA POTVRDU KULTA NI KASNIJI PISCI ŽIVOTOPISA BL.NIKOLE: DR. POLONIJO, DR.ANDRIĆ, DON KRSTO STOŠIĆ I DRUGI. POVOD ZABUNI BILA JE BEZ SUMNJE RAZLIČITA INTERPUNKCIJA U DVAMA PRIJEPISIMA ZAVOROVIĆEVA RUKOPISA. NO LOGIČNA VEZA POSVE JE ISTA I U DIVNIĆ-MIHETIĆEVU I U GALVANIJEVU PRIJEPISU. OČITO JE, DA JU JE O. ČRNICA ZAPAZIO, AKO NE PRIJE, A ONO BAREM U DJELU: "BL. NIKOLA TAVELIĆ, NAŠ UZOR,"ZAGREB, 1960., STR. 31.

SAD BI TREBALO DONIJETI VJERAN PRIJEPIS ZAVOROVIĆEVA TEKSTA. TO NE ĆU UČINITI, DA NE BIH PREDMET BESPOTREBNO RASTEGNUO. UMJESTO TOGA IZNJET ĆU NEŠTO ISTO TAKO SNAŽNO, POD STANOVITIM VIDOM JOŠ SNAŽNIJE.

HISTORIJSKA SEKCIJA SV. ZBORA OBREDA ŠTAMPALA JE PRVIH MJESECI OVE GODINE KNJIGU: "POSITIO SUPER MARTYRIO EX OFFICIO CONCINNATA." TO JE SLUŽBENI REFERAT O MUČENIŠTVU BL.NIKOLE I DGRUGOVA, IZRADJEN ZA SV. KONGREGACIJU OBREDA. U XIV. DOKUMENTU,NA STR. 51 DONOSI OVO:

" ULOMAK TEKSTA U KOME ZAVOROVIĆ GOVORI O BL.NIKOLI BIO JE PROUČEN PRIGODOM POSTUPKA O POTVRDI KULTA I UNESEN U AKTE PROCESA U SUMMARIUM BR. 5, STR. 29. TADA SU SHVATILI, DA ZAVOROVIĆ KAŽE, DA JE BL. NIKOLA BIO ČLAN BRIBIRSKOG SAMOSTANA. MI SMO PRIMILI PRIJEPIS TOGA TEKSTA I U NJEMU ZAPRAVO ČITAMO, DA JE BL.NIKOLA TAVILIĆ BIO ČLAN ŠIBENSKOG

SAMOSTANA. AUTOR NAIME OPISUJE ŠIBENSKI SAMOSTAN I CRKVU, A SAMO UZGREDICE PRIPOVJEDA O RELIKVIJAMA,KOJE SU MOŽDA DONESENE IZ BRIBIRA (O RELIKVIJAMA BLAŽENOG NIKOLE NIŠTA NE KAŽE) I TAKO SE RIJEČI ""OVOGA SAMOSTANA ""ODNOSE NA ŠIBENSKI SAMOSTAN, JER BRIBIRSKI UOPĆE NE SPOMINJE. " SIC !

OSVRĆUĆI SE NA MIŠLJENJE ONIH, KOJI KAŽU,DA JE BL. NIKOLA BIO ČLAN BRIBIRSKOG SAMOSTANA, HISTORIJSKA SEKCIJA, U ISTOJ KNJIZI, NA STR. 3 IZJAVLJUJE: "MI MISLIMO, DA U ZAVOROVIĆEVU DJELU ZA TO NEMA DOKAZA. ŠTOVIŠE, SAM ZAVOROVIĆ, IAKO MALO NEJASNO, PIŠE, DA JE BL. NIKOLA BIO ČLAN ŠIBEŃSKOG SAMOSTANA." SIC !

SVAKO DALJNJE RASPRAVLJANJE ČINI NAM SE SUVIŠNO. HISTORIJSKA SEKCIJA TRAŽILA JE ZAVOROVIĆEV TEKST I TEMELJITO GA PROUČILA. U NAŠOJ LITERATURI NASTALA JE ZBUNA UPRAVO ZBOG TOGA, ŠTO SPOMENUTI TEKST NIJE BIO PAŽLJIVO PROČITAN.

ODREDBE FRANJEVAČKIH KONSTITUCIJA ONOG VREMENA NA KOJE SE O. CRNICA RAZBORITO POZIVA SADA TEMELJITO UČVRŠĆUJU TVRDNJU O BLAŽENIKOVOJ PRIPADNOSTI ŠIBENSKOM SAMOSTANU. U NJIMA SE ODREDJUJE,DA REDOVNIK PRIPADA ONOM SAMOSTANU NA ČIJEM SE PODRUČJU RODIO I STUPIO U RED. PREMA TOME TRAGANJE PO VELIMU NIJE USPJELO. TAMO JE BILO TAVELIĆA, ALI OD TAMO NIJE BIO BL. NIKOLA TAVILIĆ. OVDJE NAS VIŠE NE ZANIMA, ODAKLE SU TAVILIĆI DOSELILI U ŠIBENIK. ČINJENICA JE, DA SE OBITELJ TAVILIĆ SPOMINJE PRI SAMOM OSNUTKU GRADA ŠIBENIKA. NE SMETA NAS, ŠTO IME BL. NIKOLE NIJE PRONADJENO NA RODOSLOVNOM STABLU ŠIBENSKIH TAVILIĆA. TO NI O. CRNICU NE SMETA, JER PIŠE.........

"NEMA SUMNJE, DA JE ON NJOJ PRIPADAO." 1/. ISTO JE TAKO SPOREDNO, DA LI MU JE BOGDAN TAVILIĆ BIO OTAC ILI DJED ILI NI JEDNO NI DRUGO. NE ZNAČI NIŠTA, ŠTO U TADAŠNJIM ŠIBENSKIM ISPRAVAMA NIGDJE NE NALAZIMO NJEGOVO IME. NIKOLINU PRIPADNOST ŠIBENIKU POTVRDJUJE JOŠ ČITAV NIZ VJERODOSTOJNIH SVJEDOČANSTAVA. O TOME MALO KASNIJE.

OVAJ DOKAZ TEMELJITO JE PORUŠIO GLAVNO I ZAPRAVO JEDINO UPORIŠTE MIŠLJENJU, DA JE BL.NIKOLA S PODRUČJA BRIBIRA. PREMA TOME ARGUMENTI, KOJI SE IZNOSE U PRILOG OVOM MIŠLJENJU, NEMAJU VIŠE NIKAKOVU, A KAMO LI "DECIZIVNU SNAGU."

DRUGO STANOVIŠTE: ŠIBENIK.

A) NAVODI IZ ONOGA, ŠTO JE DO SADA REČENO, OČITO JE, DA I ZAVOROVIĆ TVRDI, KAKO JE BL.NIKOLA TAVILIĆ ŠIBENČANIN. TIME JE ZAPRAVO PITANJE RIJEŠENO. NO MI ZA TO IMAMO JOŠ NIZ VJERODOSTOJNIH SVJEDOČANSTAVA,KOJE NE ŽELIMO ZANEMARITI.

1.- U SAMOSTANU SV.FRANJE U ŠIBENIKU POSTOJI VIŠE IZVJEŠĆA O MUČENIŠTVU BL.NIKOLE I DRUGOVA. JEDNO SE NALAZI U KODEKSU BR. 3 IZ GOD. 1411.NASLOV JE KODEKSA: "ORDO MANUALIS ORDINIS FRATRUM MINORUM DE SIBENICO" - PRIRUČNIK ZA RED MANJE BRAĆE U ŠIBENIKU. NAŽALOST SAČUVAN JE TEK MALI ISJEČAK I TO ZAVRŠNOG DIJELA IZVJEŠĆA. OSTALO JE ISTRGANO.

1/ BL. NIKOLA TAVELIĆ, NAŠ UZOR, STR. 13.

DRUGI JE PRIJEPIS IZ GODINE 1733. PREPISAO GA JE O. HIJACINT DOBROVIĆ, GVARDIJAN SAMOSTANA SV. FRANJE I TO, KAKO KAŽE, "IZ JEDNOG STAROG KODEKSA." OVO JE IZVJEŠĆE UPOTRIJEBLJENO KAO SVJEDOČANSTVO BR. I U POSTUPKU ZA POTVRDU KULTA 1889. GODINE.

TREĆI JE PRIJEPIS PRONAŠAO O. DR. BERNARDIN POLONIJO U ARHIVU SAMOSTANA SV. FRANJE. NE ZNA SE OD KOGA JE. ZATO GA JE NAZVAO "BEZIMENI."

ZA ČETVRTO ZNAMO IZ ZAKLETVE O. DRA JERONIMA PARČIĆA, GVARDIJANA SV. FRANJE U ŠIBENIKU IZ 1655. GODINE. ON TVRDI, DA GA JE PREPISAO IZ NEKE STARE PERGAMENE, NAPISANE IZVRSNIM LATINSKIM JEZIKOM, U KNJIGU ZADARSKE KUSTODIJE. I KNJIGA I PERGAMENA NESTALE SU ZA VRIJEME KUGE 1649. GODINE.

TREBA NAGLASITI, A TKO HOĆE, MOŽE SE LAKO UVJERITI, DA SE SVA IZVJEŠĆA, KOJA NAM JE MOGUĆE USPOREDITI, U CIJELOSTI PODUDARAJU. RAZLIKE SU POSVE NEZNATNE I TO U GLAVNOM PRAVOPISNO-GRAMATIČKOG KARAKTERA. ISTO SU TAKO U SKLADU S OSTALIM POZNATIM IZVJEŠĆIMA O MUČENIŠTVU BL.NIKOLE I DRUGOVA: LEIPZIŠKIM, VATIKANSKIM I. I II. I OSTALIMA.

DVA OD SPOMENUTIH IZVJEŠĆA PIŠU DOSLOVNO OVAKO:

"......BRAT NIKOLA IZ DALMATINSKOGA GRADA ŠIBENIKA, PROVINCIJE SLAVONIJE."

ŠTO JE S TIM U VEZI PISALO U KODEKSU BR. 3, NE ZNAMO, JER SU LISTOVI ISTRGNUTI. BUDUĆI DA SE PREOSTALI DIO TEKSTA SLAŽE S OSTALIM PRIJEPISIMA, SMIJEMO SVELIKOM VJEROJATNOŠ-

ĆU ZAKLJUČITI, DA SE ISTI NAVOD I TAMO NALAZIO.

IZJAVA O. JERONIMA PARČIĆA IZ 1655. GLASI OVAKO: "ZNAJ, DA SE U STARIM KODEKSIMA OVOGA SAMOSTANA I KUSTODIJE NALAZI USPOMENA NA BL.NIKOLU, NAŠEGA SUGRADJANINA, ŠIBENČANINA, KRVI PLEMENITIH TAVILIĆA." 1/

TAKO SUGLASNO GOVORE SVA ŠIBENSKA IZVJEŠĆA. BL.NIKOLA JE ŠIBENČANIN, IZ DALMATINSKOGA GRADA ŠIBENIKA.

2.- ISTU TVRDNJU NALAZIMO U GOVORU SV. JAKOVA MARKIJSKOG IZ 1449.GODINE. GOVOR JE POSVEĆEN UZVIŠENOSTI I SLAVI FRANJEVAČKOG REDA. U NJEMU GOVORI O FRANJEVAČKIM MUČENICIMA I MEDJU NJIMA SPOMINJE "FRA NIKOLU TAVILIĆA IZ ŠIBENIKA, ČIJA SAM DVA RODJENA BRATA VIDIO U ŠIBENIKU." 2/ SVETI JAKOV MARKIJSKI BORAVIO JE U ŠIBENIKU IZMEDJU 1432. I 1438. GODINE.

3.- GLASOVITI ISUSOVAC FARLATI U SVOM ISTO TAKO GLASOVITOM DJELU "ILLYRICUM SACRUM" PIŠE OVAKO: "GRAD ŠIBENIK I FRANJEVAČKA DRUŽBA DADOŠE CRKVI SLAVNOG MUČENIKA FRA NIKOLU IZ UGLEDNE KUĆE TAVILJIĆA." 3/

ŠIBENSKU TRADICIJU OVDJE IZOSTAVLJAMO. NE ZBOG TOGA, JER MOŽDA NE BI VRIJEDILA, NEGO ZATO, JER JE NE TREBAMO.

D) MIŠLJENJE O. CRNICE O NAVEDENIM SVJEDOČANSTVIMA.

1/ KNJIGA POSTUPKA ZA ODOBRENJE KULTA, DOKUMENAT II, STR.27.
2/ DR. CRNICA: HISTORICO-JURIDICA DILUCIDATIO...STR.7
3/ FARLATI: NAV. DJ. SV. IV., STR. 463.

IZNESENA SVJEDOČANSTVA SU OČITA, VJERODOSTOJNA I UVJERLJIVA. NO O.CRNICA IMA ZA NJIH TUMAČENJE, KOJE NIKAKO NE MOŽEMO PRIHVATITI.

AD 1/ ZA NAVODE ŠIBENSKIH IZVJEŠĆA: " DE SIBENICO, CIVITATE DALMATIAE" - IZ ŠIBENIKA, DALMATINSKOGA GRADA, O.CRNICA TVRDI, DA JE TO VRLO VJEROJATNO KASNIJA INTERPOLACIJA. 1/ ON ČAK ZNADE, DA JE TO UMETNUTO NAKON ZAVOROVIĆEVE SMRTI OKO 1604.GODINE. 2/ ZA DOKAZ MU ISKLJUČIVO SLUŽI ČINJENICA, ŠTO TIH RIJEČI NEMA NI U LEIPZIŠKOM NI U VATIKANSKIM IZVJEŠĆIMA.

TOČNO JE, DA SE TE RIJEČI TAMO NE NALAZE. NO ISTO JE TAKO TOČNO, DA TO NIJE NIKAKAV DOKAZ, DA SU KASNIJE U ŠIBENSKA IZVJEŠĆA UMETNUTE. ŠIBENSKO IZVJEŠĆE NIJE MORAO NAPISATI ISTI IZVJESTITELJ, KOJI JE NAPISAO LEIPZIŠKO I VATIKANSKO. ČAK, AKO JE I ISTI, MOGAO JE OVDJE SPOMENUTI I ONO, ŠTO TAMO NIJE. AKO JE ŠIBENSKO IZVJEŠĆE NAPISAO SAM GVARDIJAN SAMOSTANA NA SIONU, U KOME JE BL.NIKOLA BORAVIO, MOGAO JE MIRNE DUŠE NAPISATI, DA JE BL.NIKOLA IZ ŠIBENIKA, JER JE SVAKAKO ZNAO, ODAKLE JE ONAJ, KOME JE "VIŠE GODINA" BIO STARJEŠINA. AKO GA NIJE POSLAO ON, NEGO NETKO DRUGI, ZAŠTO ON NE BI SMIO I MOGAO TOČNIJE ODREDITI NJEGOVO PODRIJETLO, AKO GA JE ZNAO? PREMA TOME SAMA ČINJENICA, DA SE TE RIJEČI NE NALAZE U LEIPZIŠKOM I VATIKANSKIM IZVJEŠĆIMA, NE MOŽE BITI NIKAKAV DOKAZ ZA KASNIJU INTERPOLACIJU. NJU BI TREBALO POZITIVNO DOKAZATI.

1/ CRNICA: NAV. DJ. STR. 3
2/ CRNICA: NAV. DJ. STR. 9

I mi mislimo, da šibensko izvješće nije napisao fra Gerard Calvet ili Chovet, gvardijan samostana na Sionu u Jeruzalemu. Uvjereni smo, a to nije bez razloga, da je izvješće u Šibenik poslao fra Martin "iz provincije Slavonije," koji je upravo tako potpisan u Vatikanskom I. i Leipziškom izvješću kao očevidac mučeništva. Tekstualna tradicija bilježi, da je izvješće napisano "a timorato Dei,qui illo tempore morabat in sancta Civitate Jeruzalem." – – od jednog bogobojaznika, koji je u ono vrijeme boravio u svetom gradu Jeruzalemu i to "ab aliquot annis" – već nekoliko godina. Osim toga izvješće očituje pisca, koji pozna stvari u Hrvatskoj i Bosni. Sama ta činjenica dovoljna je za zaključak, da je pisac šibenskog izvješća domaći sin, spomenuti fra Martin. Ništa ne smeta, što mu je ime sakriveno pod spomenuti izraz "timoratus Dei". Izvješće ga odaje skoro toliko koliko i potpis. Na temelju toga zaključio je kritični dr. Dominik Mandić, da je šibensko izvješće sigurno napisao fra Martin iz provincije Slavonije.

Ako je, dakle, izvješće napisao fra Martin, koje čudo, da je naveo njegovo točno podrijetlo:"iz Šibenika, dalmatinskoga grada.?" Ako itko, on je mogao znati, odakle je fra Nikola. S njim je nekoliko godina boravio u istom samostanu u Jeruzalemu.

Točno je, da je izvornik izgubljen i zato ne možemo apsolutnom sigurnošću tvrditi, da su se te riječi u njemu nalazile. No imamo više prijepisa i svi ih jednako navode. Prijepisi se u svemu, osim u nekim neznatnim sitnicama, savršeno slažu. To nam

daje pravo na zaključak, da za podlogu imaju isti izvornik. A to znači, da su se i u njmu nalazile. Prema tome su prepisane, a ne umetnute. Naša je tvrdnja pozitivno obrazložena. Zato, s kolikom sigurnošću zaključujemo, da je ovo točno, s tolikom sigurnošću odbacujemo mišljenje oca Crnice,koje počiva na čistoj predpostavci.

Isto je tako posve proizvoljna tvrdnja, da su riječi: "koji je u ono vrijeme boravio u svetom gradu Jeruzalemu" kasnije izvješćima dodane.Predpostavimo, da jesu. Moraju li zbog toga biti neistinite? Ako su točne, nema smisla pozivati se na interpolaciju. Ako su izmišljene, treba to pozitivno dokazati. U protivnom se prepisivačima podvaljuje, da su zapravo bili lažci. Nije vidljivo na čemu o. Crnica zasniva svoju tvrdnju, ma da navodi i razlog zbog čega su spomenute riječi umetnute. On kaže, da je to učinjeno zbog toga , da se pojača vjerodostojnost izvješća, kad se zaboravilo ime njegova autora. A kako znade, da je netko u vjerodostojnost izvješća sumnjao? I to u vrijeme, kad je štovanje bl. Nikole bilo u cvatu? O. Crnica navodi sličan razlog zbog kojega su riječi: "iz Šibenika, dalmatinskoga grada" kasnije umetnute. Da bi "čitatelj tvrdo vjerovao, da se radi o Šibenčaninu, a ne o redovniku iz nekog drugog mjesta provincije Slavonije." 1/ A zašto bi se u ono vrijeme moralo čitatelju nariivavati, da to vjeruje? Nigdje ne nalazimo, da je netko u to sumnjao. Ovo znači pripisati zlonamjernost

---

1/ Crnica: Historico-juridica dilucidatio...str. 3

onima, koji su to tobože izveli. I to – bez ikakvog obrazloženja! Nama se čini, da o. Crnica ovdje mnogo više tvrdi, nego što dokazuje. Spomenute riječi nisu umetnute ni prije ni poslije Zavorovićeve smrti, jer zato nije bilo baš nikakova razloga. I Zavorović, kako smo vidjeli i svi prije njega smatrali su bl. Nikolu Šibenčaninom. A da su i umetnute, one bi opet potvrdile samo istinu, da je Nikola "iz Šibenika, dalmatinskoga grada." U njih bismo smjeli sumnjati, kad bismo imali barem jedan solidan dokaz, da je bl. Nikola s područja Bribira. Medjutim takvog dokaza nema.

I za navod o. Jeronima Parčića dr. Crnica tvrdi, da je umetnut. Dokaz mu je, što Parčić u svojoj zakletvi nije rekao za Nikolu, da je "Sibenicensis," nego "Sicenus." Prepisivač je uz Sicenus dodao i Sibenicensis. Učinio je to iz straha, da Sicenus možda ne znači neko drugo mjesto, a ne Šibenik. Tu o. Crnica vidi razlog mišljenju, da bl. Nikola ipak nije bio iz Šibenika.

Možda je prepisivač uistinu slutio, da netko jednom ne će znati, što znači Sicenus, pa je dodao i izraz Sibenicensis. No time nam je učinio samo uslugu. U svakom slučaju radi se o istom mjestu. "Sicum" je naziv za staro rimsko naselje na kojemu je kasnije nastao hrvatski grad Šibenik. Prema tome je "Sicenus" Šibenčanin. Ako Sicenus nije drugo nego iskrivljena kratica od Sibenicensis, a čini se, da je upravo to, onda se pogotovo radi o gradjaninu grada Šibenika.

Izlaganje o. Crnice ne pomaže nam, da shvatimo ovaj njegov zaključak: "Ovo je dosta, da se vidi, koliko vrijede dokazi onih, koji tvrde, da je bl. Nikola sigurno rodjen u Šibeniku." 1/ Što je dosta? O. Crnica nije pružio ni jedan jedini dokaz, da je bl. Nikola rodjen izvan Šibenika. Ništa nije dosta!

Ad 2/ O. Crnica ne smatra ni svjedočanstvo sv. Jakova Markijskog za dokaz Nikolina šibenskog podrijetla.

Sv. Jakov tvrdi, kako smo već vidjeli, da je bl. Nikola iz Šibenika. Dodaje čak i to, da mu je u Šibeniku vidio dva rodjena brata. No u izjavi Sv. Jakova stoji, da je bl. Nikola "de Silinico," a dva brata mu je vidio "Sibinichi." Mada je sam sklon vjerovati, da je to, kako bismo mi danas rekli, štamparska pogreška, on se ipak radije odlučuje za sumnju. Smatra, da se tu ne radi o istome gradu. O. Crnica se prisjeća, da su Turci izbrisali mnoga naša mjesta s lica zemnje, pa im više ne znamo ni za ime ni za položaj. Poradi toga nije isključeno, veli on, da se radi o različitim mjestima. No, gdje nema dokaza, ni sumnje ne vrijede. Medjutim nema sumnje, da se tu radi o istome mjestu. To mišljenje zastupa i uvaženi o. Golubović. 2/

Ad 3/ Navod isusovca Farlatija o. Crnica nije dodirnuo. Prelazi šutke preko njega. Možda zato, što je Farlati tako siguran i apo-

---

1/ Crnica: Nav. dj. str. 6

2/ Golubović: Biblioteca bio-bibliogr., sv. V., str. 289

DIKTIČAN: "GRAD ŠIBENIK I FRANJEVAČKA DRUŽBA DADOŠE CRKVI SLAVNOG MUČENIKA FRA NIKOLU..." ON SAMO KAŽE, DA SE U TOM SMISLU MOGU DOBRO RAZUMJETI I PROTUMAČITI I SVA OSTALA SVJEDOČANSTVA, KOJA KAŽU, DA JE BL.NIKOLA IZ ŠIBENIKA. 1/ MI NAŽALOST NE VIDIMO, DA JE O.CRNICA SVOJU TVRDNJU NI PROTUMAČIO NI DOKAZAO. ON JE SAMO IZNIO NEKOLIKO SVOJIH PRIMJEDABA, KOJE SU ZAPRAVO VRLO NEUVJERLJIVE.POLAZNA TOČKA BIO MU JE NEPAŽLJIVO PROČITAN TEKST KOD DOMINIKA ZAVOROVIĆA. VIDJELI SMO, DA SPOMENUTI TEKST DOKAZUJE PROTIVNO. MIŠLJENJE, DA JE BL.NIKOLA S PODRUČJA BRIBIRA OSTALO JE NA TAJ NAČIN BEZ SVOGA TEMELJA. NE MOŽE GA SPASITI JEDNA SUMNJA I PAR OPASAKA, KOJE DJELUJU VRLO NEUVJERLJIVO. DECIZIVNU SNAGU DOBILA SU SVJEDOČANSTVA O BLAŽENIKOVOJ PRIPADNOSTI GRADU ŠIBENIKU.

ZAKLJUČAK

DA JE BL.NIKOLA IZ ŠIBENIKA SVJEDOČI:

1.- ZAVOROVIĆ U SPOMENUTOM DJELU.
2.- SVA ŠIBENSKA IZVJEŠĆA.
3.- ŠIBENČANIN O.JERONIM PARČIĆ 1655.GOD.
4.- SV.JAKOV MARKIJSKI U GOVORU IZ 1449.G.
5.- FARLATI U DJELU "ILLYRICUM SACRUM."
6.- NAJSTARIJA I NEPREKINUTA ŠIBENSKA TRADICIJA.
7.- AUTORITATIVNI STAV HISTORIJSKE SEKCIJE PRI SV.ZBORU OBREDA,KOJA JE OVO STANOVIŠTE ZAUZELA NAKON TEMELJITO PROUČENIH IZVORA.

1/ CRNICA: NAV. DJ. STR. 7

PROTIVNO STANOVIŠTE NEMA ZA SE NI JEDAN JEDINI ARGUMENAT.

ODAKLE JE, DAKLE, BIO BL.NIKOLA TAVILIĆ?

POGLEDI I REFLEKSIJE

UPIRUĆI SE NA TOBOŽE SIGURNU ISTINU, DA JE BL. NIKOLA S PODRUČJA BRIBIRSKOG SAMOSTANA, O.CRNICA JE IZNIO VIŠE NEPROMIŠLJENIH ZAKLJUČAKA. MI TO RADIJE PRIPISUJEMO REVNOSTI NEGO LAKOVJERNOSTI. NO ČINI NAM SE, DA JE SVAKAKO POTREBNO UNIJETI NEKE KOREKTURE U NJEGOVE ZAKLJUČKE.

UZ ONO, ŠTO JE REČENO, DVIJE SU STVARI POSEBNO MUČILE O. CRNICU:

1.- IZVJEŠĆA O BL. NIKOLI NA NAŠEM PODRUČJU NALAZE SE JEDINO U ŠIBENSKOM SAMOSTANU SV. FRANJE.
2.- KOLIKO NAM JE DOSADA POZNATO, BL.NIKOLA JE BIO ŠTOVAN JEDINO U ŠIBENIKU. NIGDJE DRUGDJE NI U PROVINCIJI NI U REDU.

POSTAVIVŠI SE JEDNOM NA STANOVIŠTE, DA JE BL. NIKOLA S PODRUČJA BRIBIRA, O. CRNICA U SVOJIM DJELIMA POKUŠAVA UVJERITI JAVNOST, DA SU SE IZVJEŠĆA O BLAŽENIKOVOM MUČENIŠTVU NALAZILA NE SAMO U BRIBIRU NEGO I U DRUGIM NAŠIM SAMOSTANIMA. ZA ŠTOVANJE TVRDI, DA MU SE ISKAZIVALO NE SAMO U ŠIBENIKU I BRIBIRU, NEGO I NA ČITAVOM PODRUČJU NEKADAŠNJE BOSANSKE VIKARIJE, ČAK I U CIJELOM REDU. DA NAM JE TO USPIO DOKAZATI, NAŠA BI ZAHVALNOST BILA NEOBIČNO VELIKA. RADOST BI NAM BILA JOŠ VEĆA, DA TO MOŽEMO SA-

MI POKAZATI. NA ŽALOST - NE MOŽEMO. ALI, EVO NAJPRIJE DVIJE TVRDNJE O. CRNICE:

1.- "MOŽE SE NEKOME ČINITI ČUDNO, KAKO SE U ŠIBENIKU MOGLO NAĆI VIŠE RAZLIČITIH IZVJEŠĆA. TO NIJE NIŠTA ČUDNO....U DIPLOMATIČNOM ZBORNIKU OBJELODANJENO JE VIŠE PERGAMENA I DRUGIH ISPRAVA IZ BRIBIRA I SKRADINA. MEDJU TIM DRAGOCJENOSTIMA BILE SU BEZ SUMNJE I PERGAMENE S IZVJEŠĆIMA O MUČENIŠTVU NAŠEGA NIKOLE I DRUGOVA.... U ŠIBENIK JE DONESEN, MEDJU OSTALIM I BREVIJAR IZ BRIBIRA. U NJEMU NEMA IZVJEŠĆA O MUČENIŠTVU, KOJE SE NALAZI U ŠIBENSKOM BREVIJARU. TO JE RADI TOGA, ŠTO JE BRIBIRSKI BREVIJAR NAPISAN 1304...., PA DOSLJEDNO NIJE MOGLO U NJ DOĆI IZVJEŠĆE O MUČENIŠTVU BL. NIKOLE, KOJI SE ONDA JOŠ NIJE BIO NI RODIO." 1/

2.- IZ OVOGA TAKODJER SLIJEDI, DA SU IZVJEŠĆA O MUČENIŠTVU POSTOJALA I U DRUGIM NAŠIM STARIJIM SAMOSTANIMA....U KOJIMA SE KAO I U ŠIBENSKIM IZVJEŠĆIMA NAREDJUJE SVETKOVANJE BLAGDANA KRISTOVIH MUČENIKA, NAŠEGA NIKOLE I DRUGOVA. NEMA VJEROJATNOSTI, DA ĆE SE TA IZVJEŠĆA PRONAĆI..." 2/

NEMA SUMNJE, DA BI TAKO MOGLO BITI. ALI ISTO TAKO NEMA NI JEDNOGA DOKAZA, DA TO TAKO JEST. O. CRNI-

---

1/ CRNICA: BL. NIKOLA TAVELIĆ, NAŠ UZOR, STR. 84
2/ CRNICA: IBIDEM.

CA OVDJE PRETVARA EVENTUALNE MOGUĆNOSTI U SIGURNE ČINJENICE. A TO NITI JE LOGIČKI DOPUŠTENO NITI JE STVARNO POTREBNO. NE VIDIMO, KAKO ZNADE, DA SU SE U BRIBIRU NALAZILE PERGAMENE S IZVJEŠĆIMA O MUČENIŠTVU NAŠEGA NIKOLE I DRUGOVA, MA DA IM NEMA NIGDJE TRAGA, A NE POSTOJI ČAK NI "VJEROJATNOST, DA ĆE SE TA IZVJEŠĆA PRONAĆI." IZ ČINJENICE, DA JE U BRIBIRU I SKRADINU BILO PERGAMENA I DRUGIH ISPRAVA, KOJE SU OBJELODANJENE U DIPLOMATIČNOM ZBORNIKU, NE MOŽEMO NIKAKVOM LOGIČKOM VEZOM ZAKLJUČITI, DA SU SE MEDJU TIM PERGAMENAMA MORALE NALAZITI I PERGAMENE S IZVJEŠĆIMA O MUČENIŠTVU BL. NIKOLE I DRUGOVA. ZA O. CRNICU JE TO ČAK "BEZ SUMNJE" SIGURNO. DOSLJEDNO TOME MORALA BI SE IZVJEŠĆA O BL. NIKOLI NALAZITI SVUDA, GDJE GOD IMA PERGAMENA, POGOTOVO, AKO SU OBJELODANJENE U DIPLOMATIČNOM ZBORNIKU. ŽAO NAM JE, ŠTO NAM TA RADOST NIJE NA NIČEMU UTEMELJENA.

ZA NEKA ŠIBENSKA IZVJEŠĆA O. CRNICA KAŽE, DA SU DONESENA IZ BRIBIRA. MEDJUTIM TO JE ČISTA PREDPOSTAVKA. MI NE ZNAMO, DA LI SU IZVJEŠĆA O BLAŽENIKOVU MUČENIŠTVU U BRIBIRU UOPĆE POSTOJALA. AKO JESU, NE ZNAMO I NE MOŽEMO NIČIM UTVRDITI, DA LI SU DONESENA U ŠIBENIK. DO DANAS O TOME NEMAMO NIGDJE NI SLOVA ZAPISANO. ČINJENICA, DA JE IZ BRIBIRA DONESEN U ŠIBENIK BREVIJAR NE MOŽE SLUŽITI ZA DOKAZ, DA SU DONESENE I PERGAMENE. MOŽDA IH NIJE NI BILO. MOŽDA IH JE I BILO, ALI SU PROPALE. O. CRNICA U SVOJIM TVRDNJAMA IDE JOŠ DALJE, PA KAŽE, "DA SU IZVJEŠĆA O MUČENIŠTVU POSTOJALA I U DRUGIM NAŠIM SAMOSTANIMA." MI NE TVRDIMO, DA NISU, ALI NAŽALOST NE MOŽEMO NIČIM UGLAVITI NI DA IH JE BILO. SMIJEMO PREDPOSTA-

VLJATI, ALI NAGADJANJA NE SMIJEMO PRETVARATI U SIGURNE ČINJENICE. PIŠUĆI O PROŠLOSTI, NE SMIJEMO STVARATI POVIJEST, NEGO SAMO OTKRIVATI HISTORIJSKU STVARNOST.

SMIONOST O. CRNICE POMALO ZAČUDJUJE. ON ZNA ČAK I ZA SADRŽAJ TIH NEPOZNATIH IZVJEŠĆA "U KOJIMA SE KAO I U ŠIBENSKIM IZVJEŠĆIMA NAREDJUJE SVETKOVANJE BLAGDANA KRISTOVIH MUČENIKA, NAŠEGA NIKOLE I DRUGOVA." ODAKLE ZNA ZA SADRŽAJE ISPRAVA, KOJIMA SE NE ZNA NI POSTOJANJE? POGOTOVO, KAD SAM IZJAVLJUJE, DA "NEMA VJEROJATNOSTI, DA ĆE SE TA IZVJEŠĆA PRONAĆI." ON SMATRA, DA SU IH UNIŠTILI TURCI. MOŽDA JESU, AKO SU POSTOJALA. TURCI SU UNIŠTILI MNOGA NAŠA SELA I GRADOVE I ZATRLI NEPROCIJENJENO BLAGO, ALI NAM NISU IŠČUPALI SMISAO ZA ZDRAVU LOGIKU.

ŽALIMO,ŠTO TE TVRDNJE NEMAJU SVOGA TEMELJA.

BRIBIRSKI JE SAMOSTAN PORUŠEN 1523. NEŠTO PRIJE TOGA POBJEGLI SU REDOVNICI IZ SPOMENUTOG SAMOSTANA U ŠIBENIK I SOBOM PONIJELI NEKE PREDMETE. TAKO JE U ŠIBENIK DONESEN I BRIBIRSKI BREVIJAR, KOJI SE U ŠIBENSKOM ARHIVU VODI KAO KODEKS BR. 32. I KODEKS BR. 9 TAKODJER JE IZ BRIBIRA. UPADA U OČI, DA NI U JEDNOM NI U DRUGOM NEMA NI SPOMENA O BL. NIKOLI.

POSTAVLJA SE PITANJE, KADA JE NAPISAN BRIBIRSKI BREVIJAR. O. CRNICA KATEGORIČKI TVRDI 1304. DAKLE, MNOGO PRIJE NEGO SE BL. NIKOLA RODIO. AKO JE TO TOČNO, ONDA DOISTA NIJE MOGLO U NJ UĆI IZVJEŠĆE O MUČENIŠTVU BL. NIKOLE. TAKO BI BRIBIRSKA ŠUTNJA O BLAŽENIKU BILA RAZUMLJIVA.

O. CRNICA NIJE REKAO NA ČEMU ZASNIVA SVOJU TVRDNJU. AKO SE OSLONIO NA DON KRSTU STOŠIĆA, ONDA SE JE SKUPA S NJIM PREVARIO. 1/ STOŠIĆ SE POZIVA NA PRVI LIST KODEKSA I KAŽE, DA JE NAPISAN 1304. IZGLEDA, DA GA JE POVRŠNO PREGLEDAO. DA JE BOLJE GLEDAO, VIDIO BI, DA JE TO GODINA SMRTI BANA MLADINA. NA ISTOM LISTU NAVODI SE GODINA 1411. KAO GODINA SMRTI BRIBIRSKOGA KNEZA VLADISLAVA. PREMA TOME JE OČITO, DA BREVIJAR NIJE NAPISAN 1304. NEGO PO SVOJ PRILICI OKO 1411., U ISTO VRIJEME, KAD I ŠIBENSKI. A MOŽDA JE ČAK I MLADJI. I KALENDAR MU JE POTPUNO JEDNAK KALENDARU ŠIBENSKOG BREVIJARA. BREVIJAR JE BIO U UPORABI SIGURNO DO 1499., JER JE TA GODINA UPISANA KAO GODINA SMRTI MUNITA, SINA BRIBIRSKOG KNEZA PAVLA. NIJE ISKLJUČENO, DA SE UPOTREBLJAVAO SVE DO BIJEGA IZ BRIBIRA OKO 1520. GODINE.

DA BRIBIRSKI BREVIJAR NIJE NAPISAN 1304., SVJEDOČI I I ČINJENICA, ŠTO SE U NJEMU NALAZI NAPISAN PROPISNIM REDOSLJEDOM, I OFICIJ SV. LUDOVIKA TOLOSANI, FRANJEVCA. NJEGA JE KANONIZIRAO IVAN XXII. 17. SVIBNJA 1317.

ZANIMLJIVO JE, DA JE MNOGO BOLJE UZŪVAN OD ŠIBENSKOGA. MOŽDA I TAJ PODATAK NEŠTO DOPRINOSI TVRDNJI, DA JE MLADJI OD NJEGA, A KAMO LI, DA BI OD NJEGA BIO STARIJI ZA PREKO STO GODINA.

U KALENDAR BRIBIRSKOG BREVIJARA UNESEN JE I BLAGDAN BEZGREŠNOG ZAČEĆA MARIJINA. NJEGA JE O-

---

1/ DON KRSTO STOŠIĆ: RUKOPISI KODEKSI SAMOSTANA SV. FRANJE U ŠIBENIKU, CROATIA SACRA, ZAGREB, 1933., BR. 5, STR. 39

DOBRIO ISTOM SIKSTO IV. 1476.GODINE. U BREVIJAR SU NAKNADNO DODAVANI I DOMAĆI SVECI. NO NAŽALOST O BL NIKOLI NEMA NIGDJE NI TRAGA. NI SPOMENA! DA JE BL. NIKOLA DOISTA BIO ŠTOVAN U BRIBIRU, KAKO TVRDI O. CRNICA, BILO BI BAREM NEŠTO ZAPISANO U BREVIJARU. KAD SU REDOVNICI SPOMENUTOG SAMOSTANA UNOSILI U BREVIJAR BLAGDANE DRUGIH BOŽJIH UGODNIKA, ZAR TO NE BI BILI UČINILI I ZA BL. NIKOLU, DA JE UISTINU BIO ŠTOVAN? PREMA TOME O ŠTOVANJU BL.NIKOLE U BRIBIRU NE ZNAMO NIŠTA. TO JE JOŠ ČUDNIJE, AKO SE STAVIMO NA STANOVIŠTE O. CRNICE, KOJI KAŽE, DA JE BIO SIN BRIBIRSKOG SAMOSTANA. DOK GA JE ŠIBENIK SVEČANO SLAVIO U TO VRIJEME, DOTLE BRIBIR POSVE ŠUTI.MOŽDA JE TO JEDAN OD JAČIH DOKAZA, ODAKLE JE BIO BL. NIKOLA TAVILIĆ.

VIDJELI SMO, DA O. CRNICA TVRDI, KAKO SU NEKA IZVJEŠĆA, KOJA SE NALAZE U ŠIBENIKU DONESENA IZ BRIBIRA. PREDPOSTAVIMO, DA JE TAKO. U TOM SLUČAJU OSTAJE NESHVATLJIVO, DA NITKO OD BRAĆE NIJE POKUŠAO ISPRAVITI U NJIMA POGREŠKU, KOJA SE UPORNO PONAVLJA U SVIM PRIJEPISIMA, DA JE NIKOLA IZ ŠIBENIKA, DALMATINSKOGA GRADA. ČAK, AKO SE TE RIJEČI DO TADA NISU U NJIMA NI NALAZILE, ZAR BRIBIRSKI OCI NISU ZNALI, ŠTO ŠIBENČANI O NJEMU GOVORE I DRŽE ? I DA BI IM TO BILO SVEJEDNO? TEŠKO JE VJEROVATI.BIO BI SE SIGURNO NAŠAO NETKO TKO BI UPOZORIO NA TU SVETU OTIMAČINU FANATIZIRANIH ŠIBENČANA, PA BI TO ZAPISAO, MAKAR S NEKOLIKO SLOVA, BAREM NA JEDNOM LISTU NEKE PERGAMENE. A OVAKO - NIŠTA !

SVE U SVEMU JASNO JE KAO SUNCE, DA BL. NIKOLA NIJE IZ BRIBIRA NI S NJEGOVA PODRUČJA NEGO IZ ŠIBENIKA.

TRI POSEBNA PITANJA.

2.

PREZIME BLAŽENOG NIKOLE.

DO DANAS SU SE ODRŽALA DVA OBLIKA PREZIMENA BL. NIKOLE: TAVILIĆ I TAVELIĆ. KOJI JE PRAVI OBLIK? I TU SE MIŠLJENJA RAZILAZE. POKUŠAT ĆEMO TO PITANJE IZVESTI NA ČISTAC.

I. - UVID U PITANJE.

U POSTUPKU ZA POTVRDU KULTA 1880-1889. PREZIME BL. NIKOLE PISALO SE DO XI. SJEDNICE TAVELIĆ , A KASNIJE TAVILIĆ. RAZLOG PROMJENE BILA JE SPOZNAJA, DA JE BL. NIKOLA POTOMAK STARE HRVATSKE OBITELJI TAVILIĆ, A NE TALIJANSKE TAVELLI, KAKO SE U TO VRIJEME MISLILO.

KAD SE 1933. PONOVNO POČELO PISATI O BL.NIKOLI, PREZIME MU SE PISALO TAVELIĆ. TAKO JE NAPISANO I NA ZAVJETNOM OLTARU BL.NIKOLE U JERUZALEMU I TO NA DVA MJESTA. TAJ OBLIK PREZIMENA NALAZIMO I U DRUGIM PUBLIKACIJAMA TOGA VREMENA.

1939. NAPISAO JE DR. O.BERNARDIN POLONIJO, FRANJEVAC - KONVENTUALAC, PRVI VEĆI ŽIVOTOPIS BL.NIKOLE. DOTAKNUO SE I PISANJA PREZIMENA. DOŠAO JE DO ZAKLJUČKA, DA JE ISPRAVNIJE PISATI TAVILIĆ. NJEGOVO JE MIŠLJENJE USVOJIO I DR.JOSIP ANDRIĆ, ONDA NAJVEĆI ŠIRITELJ ŠTOVANJA BL. NIKOLE. "UZA NJ SAM PRISTAO

I JA - PIŠE DR. CRNICA - I GODINE 1940. PISAO TAVILIĆ, PREMDA MI JE STVAR IZGLEDALA SUMNJIVA. ŠTO SAM VIŠE PROUČAVAO PITANJE BL. NIKOLE, TO MI SE OVAJ ZAKLJUČAK ČINIO LABAVIJIM, PA SAM ODLUČIO, DA GA TEMELJITO PROUČIM." 1/

HISTORIJSKA SEKCIJA PRI SV. ZBORU OBREDA NIJE TO PITANJE DEFINITIVNO RJEŠILA. "NE ZNAMO, KOJIM SE JE OBLIKOM (PREZIMENA) SLUŽILA NJEGOVA OBITELJ." 2/ U POMANJKANJU DRUGIH DOKAZA, ONA SE OSLONILA NA DVA ARGUMENTA, KOJA IZNOSI DR.CRNICA. 3/ ZATO GA PIŠE TAVELIĆ. NO OČITO JE, DA JE OSTAVILA OTVORENA VRATA ZA EVENTUALNU KOREKTURU. 4/

ZA O. CRNICU SU ODLUČNA DVA DOKAZA. ZA PRVOGA SE POZIVA NA: "IL NUOVO CRONISTA DI SEBENICO," 1897./ 98., 185. TU SE OPISUJE ODLUKA ŠIBENSKE OPĆINE IZ 1398. KOJOM SE IMENUJE ZA ZASTUPNIKE GRADA ŠIBENIKA PRIGODOM SVEČANOG DOLASKA KRALJA SIGISMUNDA, IVAN NAPLAVIĆ I IVAN TAVELIĆ. KAKO SE VIDI, PISANO JE TAVELIĆ A NE TAVILIĆ.

DRUGI MU JE DOKAZ ISPRAVA O POGODBI ZA GRADNJU ŠIBENSKE KATEDRALE OD 21./ SVIBNJA 1430. U UGOVORU SE SPOMINJU DVA TAVELIĆA: CVJETKO I MIHAEL. DAKLE, I OVDJE TAVELIĆ, A NE TAVILIĆ. O. CRNICA ISPRAVNO ZAKLJUČUJE, DA JE PRAVI OBLIK PREZIMENA ONAJ, KOJIM SE SLUŽI NJEGOVA NAJBLIŽA RODBINA. "NJIMA NITKO

1/ CRNICA: ŽIVOT, ŠTOVANJE I MILOSTI BL.N.T.,STR.6
2/ POSITIO SUPER MARTYRIO......STR. 4
3/ IBIDEM.
4/ IBIDEM.

NE ĆE POREĆI, DA NISU ZNALI, KAKO TRABA PISATI NJIHOVO PREZIME." 1/ "ZBOG TOGA U BUDUĆE TREBA PISATI JEDINO OBLIK TAVELIĆ. TIM SE OBLIKOM ON SAM SLUŽIO U ŽIVOTU." 2/ TAKO O. ANTE CRNICA.

2.- UPOZORENJA.

ŠTO SE TIČE PRVOG DOKAZA, OCU CRNICI JE SVAKAKO POZNATO, DA OBLIK TAVELIĆ U SPOMENUTOJ REVIJI DONOSI TUDJIN, TALIJAN, PIER ANTONIO FENZI. I ZBOG TALIJANSKOG IZGOVORA I ZBOG TALIJANSKE OBITELJI U ŠIBENIKU TALIJANIMA JE TAJ OBLIK MNOGO BLIŽI. UPRAVO ZBOG TOGA BIO JE NEKO VRIJEME U ZABLUDI I ŠIBENSKI BISKUP FOSCO. OSIM TOGA FENZI PO VLASTITOM PRIZNANJU NE PIŠE PO "SLUŽBENIM ISPRAVAMA," NEGO PO NEKIM STARIM RUKOPISIMA BEZ KRONOLOŠKOG REDA.

O. CRNICI SIGURNO NIJE NEPOZNATO, DA DOMINIK ZAVOROVIĆ DONOSI PRIJEPIS UPUTE, KOJU JE DOBIO IVAN OD OPĆINE ZA SPOMENUTO POSLANSTVO, KOJE JE IŠLO PRED SIGISMUNDA. ZAVOROVIĆ GA U TOM PRIJEPISU PIŠE TAVILIĆ, A NE TAVELIĆ. OSIM TOGA ZAVOROVIĆ SPOMINJE IVANA VEĆ 1395. I 1397. OBA PUTA PIŠE GA TAVILIĆ, A NE TAVELIĆ. T SE ISTO PONAVLJA MNOGO PUTA KOD ZAVOROVIĆA U KASNIJIM GODINAMA.

MALO JE ČUDNO, MA DA JE RAZUMLJIVO, ZAŠTO OVDJE O. CRNICA RADIJE POKLANJA SVOJE POVJERENJE FENSI-U NEGO ZAVOROVIĆU. ON JE BLAŽENIKOVO PODRIJETLO HTIO SVAKAKO IZVESTI IZ VELIMA KRAJ BRIBIRA,

---

1/ CRNICA: ŽIVOT,ŠTOVANJE I MILOSTI BL.N.T.STR. 7
2/ CRNICA: HISTORICO-IURIDICA DILUCIDATIO...STR.27

A TAMO NEMA TAVILIĆA NEGO TAVELIĆA. ZAVOROVIĆ JE BIO HRVAT, IZ BRIBIRA, OD PLEMENA ŠUBIĆA I DONOSI PRIJEPISE SLUŽBENIH DOKUMENATA. SVE JE TO O. CRNICA ZANEMARIO I TAKO TUDJE POGREŠKE UKLOPIO U SVOJE PREDPOSTAVKE.

3.- KONSTATACIJE.

ZA NAS JE ZAVOROVIĆEVO SVJEDOČANSTVO DRAGOCJENO. U SVAKOM SLUČAJU MJERODAVNIJI JE NEGO FENZI. NO UZ ZAVOROVIĆA VRIJEDNO JE SPOMENUTI I NAŠEG POVJESNIČARA LUCIĆA. ON JE ISTO TAKO KAO I ZAVOROVIĆ IMAO U RUCI DOKUMENTE, KOJE ČESTO DONOSI U PRIJEPISU. I ON UVIJEK IMA OBLIK TAVILIĆ. 1/

IZ OVOGA JE OČITO, DA PRVI DOKAZ OCA CRNICE NEMA NAROČITU SNAGU.

DRUGI DOKAZ POČIVA NA UGOVORU O GRADNJI ŠIBENSKE KATEDRALE OD 21. SVIBNJA 1430. U NJEMU SE SPOMINJU CVJETKO I MIHAEL TAVELIĆ. DOKUMENTI O GRADNJI ŠIBENSKE KATEDRALE NALAZE SE U NACIONALNOJ BIBLIOTECI U BEČU.

ZNAČAJNO JE, AKO VEĆ NIJE I POSVE ODLUČNO, DA SE JEDINO U TOM UGOVORU, MEDJU OSTALIM DOKUMENTIMA, NALAZI OBLIK TAVELIĆ, A U SVIM OSTALIMA, GDJE SE TA IMENA SPOMINJU, PIŠE TAVILIĆ. TAKO SE NA PR.U ISPRAVI O OSTAVŠTINI MAJSTORA PRIBILA ZA ŠIBENSKU KATEDRALU OD 2.VELJAČE 1426. NAVODI ONAJ ISTI MIHAEL, ALI SADA TAVILIĆ. ISTO TAKO 6.LIPNJA.,

1/ LUCIĆ: DE REGNO DALMATIAE,ET CROATIAE LIBRI SEX, AMSTERDAM, 1666. GOD: 1399,1400,1403 (NA DVA MJESTA) 1421, (NA TRI MJESTA)

DAKLE SVEGA 16 DANA NAKON SLUČAJA NA KOJI SE POZIVA O. CRNICA, TO SE PREZIME PIŠE TAVILIĆ. RADILO SE O TOM, DA SE ODREDI MJESTO NA KOJEM ĆE SE ZIDATI DANAŠNJA KATEDRALA. PRISUTNI SU BILI BISKUP BOGDAN I 10 PLEMIĆA. MEDJU NJIMA JE IVAN I MIHAEL TAVILIĆ, A NE TAVELIĆ. U TRI OSTALA DOKUMENTA O GRADNJI KATEDRALE TAKODJER SE NALAZI OBLIK TAVILIĆ.

PREMA TOME U SVIM POZNATIM SPISIMA O GRADNJI KATEDRALE OBLIK TAVELIĆ DOLAZI JEDAN JEDINI PUT, A MNOGO PUTA OBLIK TAVILIĆ. KAKAV SE NAMEĆE ZAKLJUČAK? DA PISAR TAJ PUT NIJE PREZIME TOČNO ZAPISAO. PREVARIO SE. GREŠKA SE OSVETILA NA O. CRNICI.

P. ŽELJKO LONČAR, FRANJEVAC - KONVENTUALAC, POTRUDIO SE, DA IZBROJI, KOLIKO PUTA U DO SADA POZNATIM ISPRAVAMA DO ZAKLJUČNO 1429. DOLAZI JEDAN, A KOLIKO DRUGI OBLIK. OBLIK TAVILIĆ DOLAZI 39 PUTA, A TAVELIĆ DVA PUTA. NA ŠTO SE IMAMO PRAVO VIŠE OSLONITI?

NAGLAŠAVAMO, DA JE UPRAVO RAZDOBLJE DO 1430. POSEBNO ZANIMLJIVO I ODLUČNO. TO JE VRIJEME, KAD JOŠ ŽIVE RODJENA BRAĆA BL. NIKOLE, KOJE ĆE NEKOLIKO GODINA KASNIJE OSOBNO VIDJETI SV.JAKOV MARKIJSKI.I ON IH ZOVE TAVILIĆ, A NE TAVELIĆ, ALI KAO STRANCU NE DAJEMO MU POSEBNU VAŽNOST U OVOM PREDMETU. UPIREMO SE VIŠE I SIGURNIJE NA NAŠE HRVATSKE IZVORE.

KONAČNO RADO IZVJEŠĆUJEMO OCA CRNICU I SVE ONE, KOJI TO JOŠ NE ZNAJU, DA U ARHIVU ŠIBENSKOG SAMOSTANA SV.FRANJE POSTOJE ORIGINALNE PERGAMENE IZ: 1406, 1414, 1415, 1422, 1424, 1426 I 1427. GODINE. OD NAVEDENIH ZA NAS JE NAJDRAGOCJENIJA ONA IZ 1426.

S DATUMOM 22. TRAVNJA. NA NJOJ POSTOJI VLASTORUČNI POTPIS S IMENOM GRGUR, A PREZIMENOM TAVILIĆ. NAVOD GLASI:"EGO GREGORIUS TAUILICH, EXAM. (EXAMINATOR) MANUM MEAM MISI; " I/ TO HRVATSKI ZNAČI: VLASTORUČNO !

ZAKLJUČUJEMO PITANJEM: DA LI JE ON ZNAO KAKO SE ZOVE ?

USPUT REČENO, SPOMENUTI GRGUR BIO JE VEĆ 1414. MEDJU SUCIMA GRADA ŠIBENIKA. TO JE VIDLJIVO IZ PERGAMENE BR. XVIII. TO POGOTOVO UTVRDJUJE VJERODOSTOJNOST NJEGOVA POTPISA U KOME PIŠE, DA JE SUDAC . KONAČNO I U OVOJ PERGAMENI PIŠE TAVILIĆ,A NE TAVELIĆ.

GRGUR JE SUVREMENIK BL.NIKOLE. NE TIČE NAS SE U KAKVOJ JE RODBINSKOJ VEZI S NJIM. MI O TOM NE RASPRAVLJAMO. NO NJEGOV VLASTORUČNI POTPIS VRIJEDI KAO DA SE JE POTPISAO I SAM BLAŽENIK. A TO ZNAČI : TAVILIĆ SE ZOVE.

4.- KONFRONTACIJA I ZAKLJUČAK

O. CRNICA OSLANJA SVOJU TVRDNJU NA JEDAN JEDINI UGOVOR O GRADNJI ŠIBENSKE KATEDRALE I NA STRANCA FENZI-A. TO JE SVE. MI ZA NAŠU TEZU IZNOSIMO OVO:

1.- SVI SPISI O GRADNJI ŠIBENSKE KATEDRALE, OSIM SLUČAJA NA KOJI SE POZIVA O.CRNICA, UPOTREBLJAVAJU OBLIK TAVILIĆ.

I/ ARHIV SAMOSTANA SV. FRANJE U ŠIBENIKU, PERGAMENA XXV, 1426.

2.- POVJESNIČAR DOMINIK ZAVOROVIĆ UVIJEK PIŠE TAVILIĆ, BILO DA GOVORI O NAŠEM BLAŽENIKU, BILO O NJEGOVOJ OBITELJI.

3.- HISTORIČAR LUCIĆ TAKODJER UVIJEK PIŠE OBLIK TAVILIĆ.

4.- U DO SADA POZNATIM, NAJVAŽNIJIM ISPRAVAMA DO 1430. OBLIK TAVILIĆ NAVODI SE 39 PUTA, A TAVELIĆ SAMO DVA PUTA.

5.- KONAČNO POSJEDUJEMO AUTOGRAM GRGURA TAVILIĆA IZ 1426., KOJI SE ČITLJIVO POTPISAO PREZIMENOM TAVILIĆ.

KAKO SE, DAKLE, ZVAO BL. NIKOLA?

O.CRNICA ZAKLJUČIO JE SVOJE IZLAGANJE OVAKO:

"PROPTEREA IN POSTERUM COGNOMEN EIUS SCRIBENDUM EST UNICE FORMA TAVELIĆ, QUAM IPSE QUOQUE IN VITA SUA ADHIBEBAT." I/ TO ZNAČI: UNAPRIJED NJEGOVO PREZIME TREBA PISATI JEDINO OBLIKOM TAVELIĆ, JER JE ON SAM TAJ OBLIK U ŽIVOTU UPOTREBLJAVAO.

MI ĆEMO SVOJE IZLAGANJE ZAKLJUČITI UPRAVO TOM NJEGOVOM REČENICOM, ALI S JEDNOM MALOM IZMJENOM:

NE TAVELIĆ, NEGO TAVILIĆ !

+ + + + + + + + + + + + +

+ + + + + + +

I/ CRNICA: HISTORICO-IURIDICA DILUCIDATIO..STR. 27

TRI POSEBNA PITANJA.

3.

KOJEMU JE OGRANKU FRANJEVAČKOG REDA PRIPADAO BL. NIKOLA TAVILIĆ ?

NEOSPORNO JE, DA JE BL. NIKOLA TAVILIĆ SLAVA I PONOS CIJELOGA FRANJEVAČKOG REDA. SVAKI JE CVIJET UKRAS CIJELOGA STABLA. NO ULOŽILO SE MNOGO NAPORA, NAPISALO PUNO STRANICA, A SASULO SE NEŠTO I UVREDA NA RAČUN TVRDNJE, DA JE ON PRIPADAO OGRANKU FRANJEVACA KONVENTUALACA.

BILI BISMO ŠUTKE PREŠLI PREKO OVOG PITANJA, DA O. CRNICA NIJE U SVOM DJELU: "BL. NIKOLA TAVELIĆ, NAŠ UZOR," NA STR. 60 NAPISAO OVO: "....ONDA JE NESUMNJIVO, DA JE BL. NIKOLA ZA ŽIVOTA PRIPADAO OPSERVANTSKOJ STRUJI." KNJIGA NIJE IZIŠLA 1940.NEGO 1960.GODINE. DA TO POVRŠNOM ČITATELJU NE BI IZMAKLO, ON JE TU REČENICU I PODCRTAO. AKO JE O. CRNICA TAKO UPORAN U PISANJU HISTORIJSKIH NETOČNOSTI, NE MOŽE NAM NITKO ZAMJERITI, ŠTO ĆEMO I MI JOŠ JEDNOM PONOVITI POVJESNU ISTINU.

KRATAK POGLED U POVIJEST FRANJEVAČKOG REDA.

SV. JE FRANJO OSNOVAO TRI REDA. PRVI JE POČEO FORMALNO OPSTOJATI 16. IV. 1209., DRUGI 1212., A TREĆI 1221.GODINE. PRVOM REDU DAO JE IME MANJA BRAĆA. DANAS TAJ RED BROJI OKO 44.000 ČLANOVA.DRUGI,

ŽENSKI RED, UŠAO JE U POVIJEST POD NAZIVOM " KLARISE." DANAS IH UKUPNO IMA OKO 13.000. TREĆI SE RAZDVAJA NA DVIJE SKUPINE: TREĆOREDCE, KOJI ŽIVE U SAMOSTANU, TE SE PO NAČINU ŽIVOTA NE RAZLIKUJU OD PRVOGA REDA I SVJETOVNI TREĆOREDCI, KOJI ŽIVE U SVIJETU. DANAS TREĆOREDCI U SAMOSTANIMA BROJE OKO 1600 REDOVNIKA I OKO 80-100.000 ČASNIH SESTARA. SVJETOVNIH TREĆOREDACA IMA OKO 3,000.000 ČLANOVA.

OVDJE JE U PITANJU SAMO PRVI RED.

BOLNA JE I NIKADA DOVOLJNO OPLAKANA ČINJENICA, DA JE TAJ RED KROZ SVOJU POVIJEST DOŽIVIO DUBOKE POTRESE, KOJI SU RAZBILI NJEGOVO JEDINSTVO.MISAONA RAZILAŽENJA U POGLEDU ZAVJETA SIROMAŠTVA NA SAMOM POČETKU I KASNIJE NADOŠLI RAZLOZI DOVELI SU GOD 1415. DO DJELOMIČNE, A 1517. DO DEFINITIVNE DIOBE REDA. DIOBA JE STVORILA DVA SPECIFIČNA NAZIVA ZA PRVI RED: FRANJEVCI KONVENTUALCI I FRANJEVCI OPSERVANTI. NAZIV "OPSERVANT" OZNAČUJE FRANJEVCA, KOJI SA SVOM STROGOŠĆU, BEZ IKAKOVIH UBLAŽENJA, VRŠI ZAVJET SIROMAŠTVA. IME "KONVENTUALAC" OZNAČUJE REDOVNIKA FRANJEVCA, KOJI SE U VRŠENJU ZAVJETA SIROMAŠTVA SLUŽI UBLAŽENJIM. SV. STOLICE.

OVDJE NIJE MJESTO, DA GOVORIMO O POVJESNOM ZNAČENJU IMENA "KONVENTUALAC". OD 1517. OVAJ NAZIV OZNAČUJE MANJU BRAĆU OD KOJE SU SE ODJELILI BRAĆA OPSERVANTI.

1528. DOŠLO JE DO CIJEPANJA MEDJU BRAĆOM OPSERVANTIMA. NIKAO JE TREĆI OGRANAK FRANJEVAČKOG REDA, FRANJEVCI KAPUCINI. OVI SU DUŽE VREMENA BILI POD JURISDIKCIJOM BRAĆE KONVENTUALACA, DOK NISU DO-

BILI SAMOSTALNU UPRAVU. U PITANJU BL. NIKOLE TAVILIĆA ONI NE DOLAZE U OBZIR, JER ZA NJEGOVO VRIJEME NISU POSTOJALI.

KAKO JE ZAPOČELO?

1368. POVUKAO SE U SAMOĆU BROGLIANO, DANAS COLFIORITO IZMEDJU FOLIGNA I CAMERINA, S JOŠ TRI ILI ČETIRI SLJEDBENIKA, BRAT LAIK, KONVENTUALAC, PAULUCIJE TRINCI. ŽELJA MU JE BILA, DA PRAVILO SV. FRANJE VRŠI SVOM STROGOŠĆU, BEZ IKAKOVIH POVLASTICA I UBLAŽENJA. STARJEŠINE SU NA TU POJAVU BLAGONAKLONO GLEDALI. REVNIJA BRAĆA BILA SU SAMO BLAGODAT ZAJEDNICE. RADO SU IM STAVLJALI NA RASPOLAGANJE OSAMLJENE I SKROMNE SAMOSTANČIĆE. NO ONI SU BILI POSVE OVISNI O POGLAVARIMA, KOJI SU SE SKRBILI ZA NJIHOVE POTREBE. SVAKI OD NJIH MOGAO JE BITI U SVAKO VRIJEME OD STARJEŠINE PREMJEŠTEN U DRUGI EREMITORIJ ILI POZVAN NATRAG U SVOJ SAMOSTAN.

SLJEDBENICI SU SE MALO POMALO UMNAŽALI. NIKLO JE VIŠE TAKOVIH POSTOJBINA. STARJEŠINE SU IM, ŠTO JE BILO KOBNO, MALO POMALO PREPUŠTALI NEKE OVLASTI. TAKO SE UNUTAR REDA FORMIRALA NOVA STRUJA, KOJOJ JE PAULUCIJE TRINCI POSTAO "UTEMELJITELJ, GLAVA I OTAC." I/ ONI SU SEBI POSTAVILI GLAVNU ZADAĆU, DA POVRATE RED U PRVOTNU STROGOST U VRŠENJU ZAVJETA SIROMAŠTVA.

I/ MARIJAN IZ FIRENZE, OPSERVANT.

1388-90. NASTALO JE SLIČNO STRUJANJE U FRANCUSKOJ. BUNTOVNI FRANCUSKI DUH IZVOJEVAO JE SEBI NA SABORU U U KONSTANZU, U ŠVICARSKOJ, 1415. IZVJESNU SAMOSTALNOST I NEOVISNOST O VRHOVNOJ UPRAVI REDA, ZAKITIO SE ZVUČNIM IMENOM OPSERVANCIJE I DJELOMIČNO RAZBIO JEDINSTVO REDA.

NIKAKOVE VEZE S POKRETOM PAULUCIJA TRINCI NIJE IMAO POKRET ZA UČVRŠĆENJE REDOVNIČKE DISCIPLINE U BOSNI, KOJI JE RANIJE POČEO, A VODIO GA JE DUGOGODIŠNJI BOSANSKI VIKAR FRA BARTUL IZ ALVERNE, ČOVJEK NEOBIČNO VELIKIH SPOSOBNOSTI I ČVRSTE STEGE. O. CRNICA ZAMAGLJUJE ISTINU, KAD OVAJ POKRET POISTOVJETUJE S POKRETOM PAULUCIJA TRINZI U ITALIJI. ON JE POČEO NEOVISNO O NJEMU I PRIJE NJEGA. NIJE IŠAO ZA TIM, DA IZDVOJI POJEDINCE ŽELJNE SAMOĆE I POTPUNOG SIROMAŠTVA, NEGO DA NA TOM PODRUČJU PROVEDE DOSLJEDNO I JEDINSTVENO VRŠENJE POSTOJEĆIH KONSTITUCIJA. DOBRONAMJERNI I HVALE VRIJEDNI POKRET PAULUCIJA TRINCI KASNIJE SE NAŽALOST PRETVORIO U SEPARATISTIČKI POKRET, KOJI JE NAJPRIJE TRAŽIO NEOVISNOST O ZAKONITIM STARJEŠINAMA, A ONDA ZAHTJEVAO UPRAVU REDA U SVOJE RUKE. U BOSNI O TOM NEMA NIKAKOVA TRAGA.

POKRET PAULUCIJA TRINZI ŠIRIO SE NAJPRIJE TAMO, GDJE JE I NIKAO, U ITALIJI. OVAKO SE TO ODVIJALO. NAVODE DONOSIMO PREMA GLASOVITOM DJELU LUKE WADDINGA, OPSERVANTA: "ANNALES MINORUM."

1368.- BRAĆA OPSERVANTI IMAJU JEDAN JEDINI SAMOSTANČIĆ. "BRUGLIANUM, OMNIUM PRIMUS -" BROGLIANO, PRVI OD SVIH. (AD ANN. 1368., N. 13).

1374.- imaju "sex humilia tuguriola" -šest skromnih samostančića. (Ad ann.1374. n. 18)

1379.- "Novellum germen Regularis Observantiae non se extenderat extra Umbriae fines" - novo sjeme Opservancije nije se prostiralo izvan granica Umbrije. (Ad ann. 1379. n. 5)

1380.- Opservanti su bili "in duodecim coenobiis intra Provinciae s. Francisci limites et altero Forani in Provincia Marchiae." - u 12 samostančića u Umbriji i s jednim u Foranu, Markijskoj provinciji.(Ad ann. 1380. n.29)

1405.- braća opservanti imaju "viginti parva monasteria in quibus totam Italiam plus minus centum viginti fratres morabantur" - 20 malih samostana u kojima na području cijele Italije boravi oko 120 braće.(Ad ann.1405.n.11)

Ovom braćom upravlja provincijalni vikar, koji je ovisan o provincijalu, a imenuje ga General Reda. Nisu mogli birati lokalne starješine. Ovi su bili birani na konventualskim provincijskim kapitulima. Do vremena sv.Bernardina Sijenskoga, 1402., dvije trećine sljedbenika Paulucija Trinci bili su braća laici.

Važno je napomenuti, da je Pauluci je Trinci dobio dopuštenje od Generala, da može primati novake 1384., a 15.VII.1385. da svoje sljedbenike smije

slati u bilo koje mjesto Italije, Bosne i Korzike.1/ Do 1388. opservanti nisu uopće prešli granice Italije. Obzirom na naše područje prvi njihov samostančić službeno se spominje tek 1430.godine na otoku Ugljanu kod Zadra. 2/

Od 1368. - 1390. godine Konventualci su ustupili Opservantima oko 20 samostana, ali nijedan od njih nije bio u Dalmaciji, Bosni ili Palestini.

U Palestini je Franjevački Red 1370. ostao na jednom jedinom redovniku. Vrhovni starješina Reda šalje 1377. u Palestinu fra Bartula iz Alverne, bosanskog vikara, da uredi statute za Franjevce u Sv. Zemlji. Usput rečeno, statuti su bili tako strogi,da ih ni sv. Franjo ne bi bio strože propisao,kako svjedoči Golubović. Iz toga je jasno, da ni u Bosni ni u Palestini nije bila potrebna reforma Paulucija Trinci. Tu su živjeli disciplinirani Konventualci,kojima je izravno upravljao General Reda, ponosan na stegu i duhovnost svoje poslušne braće. Prvi Opservant,koji je postao poglavar Sv. Zemlje bio je Jakov Delfini pod Papom Eugenom IV, 1434. godine.

Tako stoji stvar s pokretom Paulucija Trinci u Italiji, Palestini, Bosni i Dalmaciji u vrijeme bl. Nikole Tavilića.

1/ Faloci-Pulignani: Il Beato Pauluccio Trinci di Foligno e i Minori Conventuali, Foligno, 1926., str. 89

2/ Bull.Franc.Sbaralea-Eubel, sv.IV, br. 1891 a

ODNOS IZMEDJU BL. NIKOLE TAVILIĆA I POKRETA PAULUCIJA TRINCI.

Već spomenuti referat Sv. Kongregacije Obreda bilježi, da je bl. Nikola Tavilić otišao u Bosnu oko 1372. godine. Tamo je prema Šibenskom izvješću boravio 12 godina. Iz pisma p. Gerarda Calvet-a doznajemo, da je u Jeruzalemu živio "više godina." Kad je zapravo otišao iz Bosne i stigao u Palestinu, ne možemo ničim utvrditi. No, ako je u Palestini živio više godina, onda je tamo morao stići barem nekoliko godina prije svoje mučeničke smrti, koja je uslijedila 1391.

Iz dosadašnjeg razlaganja je jasno:

1.- da do 1390. godine na području provincije "Sclavoniae," kojoj je pripadao bl. Nikola Tavilić, nije bilo ni jednog samostana sljedbenika Paulucija Trinci. Prvi se službeno spominje tek 1430. godine.

2.- da do 1388. nijedan Paulucijev sljedbenik nije prešao granice Italije.

3.- Ovima dodajemo treću činjenicu: Prvi Paulucijev pristalica u Palestini, za kojega znamo, bio je drug bl. Nikole, Petar iz Narbone u Francuskoj. Za njega i samo za njega tvrdi Šibensko izvješće, zatim opservant Marko iz Lisa-

bona 1/ i još veći opservant sv. Jakov Markijski, da je bi drug "brata Paulucija iz Foligna." 2/

Što to znači ?

Bl. Nikola Tavilić nije mogao biti sljedbenik Paulucija Trinci ni u Dalmaciji ni u Bosni ni u Palestini jednostavno stoga, jer Paulucijevih pristaša u tim krajevima za Nikolina života nije bilo. Ako o. Crnica misli, da je bl. Nikola bio Paulucijev pristaša zbog toga, što je bio savršen redovnik i svetac, onda to isto mora reći i za sv. Antu, sv. Bonaventuru i sve franjevačke svece, koji su živjeli prije nego što se rodio Paulucije Trinci. Najviše što se može dopustiti, ukoliko se može dokazati, jest, da je do 1388. na našem području mogao biti po koji njegov istomišljenik. A kako o. Crnica znade, da je to bio upravo bl. Nikola ? Odbacujemo, dakle, kao posve proizvoljnu i očito krivu tvrdnju o. Crnice, da je bl. Nikola Tavilić "za života pripadao opservantskoj struji." 3/ Pozitivni su nam dokazi izvješća o mučeništvu, Marko iz Lizabona i sv. Jakov Markijski, koji kažu, da je jedino Petar iz Narbone bio Paulucijev sljedbenik. Da je to bio i Nikola, zar to ne bi bili rado istakli? Sigurno je, da nisu bili manje revni opservanti nego o. Crnica. Ako, dakle, nije pripadao opservantskoj struji, onda je jasno, čiji je bio.

1/ Franj. Kronika, tal. izd., Venecija 1591, III. vol., 8, 9
2/ Positio super martyrio....dok. V., str. 39
3/ Crnica: Bl. Nikola Tavelić, naš uzor, str. 60

OSVRTI I ODGOVORI

O. Crnica u svim svojim djelima o bl. Nikoli pokazuje očitu težnju, da dokaže, kako je bl. Nikola sigurno bio franjevac - opservant. I mi bismo od srca rado prihvatili to mišljenje, kad bi nas u to mogao uvjeriti. Ne može. No ne zbog toga, jer ne bismo bili pristupačni argumentu, nego zbog toga, jer dokaza nema. Naprotiv svi povjesni podaci u prilog su protivnom stanovištu. U nedostatku ozbiljnih argumenata o. Crnica pribjegava natezanju nekih povjesnih navoda i beznačajnih izraza. Zato ćemo se malo osvrnuti na neke takove njegove pokušaje.

I.- O. Crnica je primjetio, da Leipzиško i Vatikanska izvješća ne govore, da je bl. Nikola iz Šibenika. Ona samo kažu, da je bio član "Provinciae Sclavoniae." Za njega je to "neodredjeno izražavanje." 1/ Osim toga pronašao je, da je netko zapisao u "Kroniku XXIV. generala" kao dodatak u XV-tom stoljeću, da je bl. Nikola bio član " Vicarie Bosne," ma da i on piše, da je rodom iz Šibenika. O. Crnica nazvao je taj smušeni podatak "novim svijetlom." 2/ Na osnovu toga požurio se, da zaključi i to "kao sigurno," 3/ da je bl. Nikola Tavilić bio član Bosanske Vikarije. Budući da on Bosansku Vikariju od početka smatra opservantskom,

1/ Crnica: Nav. dj. str. 56
2/ Crnica: Nav. dj. str. 58
3/ Crnica: Ibidem.

to je za nj dokaz, da je bl. Nikola uistinu bio opservant.

Stvar je mnogostruko zanimljiva.

a) Leipziško i Vatikanska izvješća jasno kažu, da je bl. Nikola član "Provinciae Sclavoniae." O. Crnica je to nazvao neodredjenim načinom izražavanja. Što misli time reći ? Možda to, da oni, koji su izvješća pisali, nisu znali razlikovati provinciju Slavonije od Bosanske Vikarije. No to sigurno nije istina. Bosanska Vikarija odjelila se od provincije Slavonije još 1339. godine. Kao takova potpadala je pod neposrednu upravu Generala Reda. Ako ne prije, u Palestini su doznali za Bosnu i za njezina vikara nakon 1377., kad je fra Bartul uredjivao statute za franjevce u Sv. Zemlji. Nema sumnje, da su izvjetitelji točno znali razlikovati spomenutu provinciju od spomenute Vikarije. Radi toga su i napisali, da je bl. Nikola član provincije Slavonije. Zato to nije neodredjeno, nego vrlo odredjeno izražavanje. Sigurno je, da je autor Vatikanskog izvješća p. Gerard Calvet, gvardijan bl. Nikole u Jeruzalemu. On je svakako znao, odakle je bl. Nikola, jer mu je bio starješina više godina. U svakom slučaju znao je točnije kome je pripadao nego zapisničar iz XV-tog stoljeća, koji je pokušao nadopuniti " Kroniku XXIV generala."

Koliko je čudno, što mu o. Crnica tako lako i brzo poklanja svoje povjerenje u ovoj stvari, toliko je nerazumljivo, što tog istog zapisničara potpuno ignorira, kad tvrdi, da je bl. Nikola rodom iz Šibenika. Na emelju čega utvrdjuje, da je ono pra-

VO, A OVO KRIVO? NE MOŽEMO SE OTETI DOJMU, DA O.CRNICA BIRA ONO ŠTO MU KONVENIRA.

NA TEMELJU TOG "NOVOG SVJETLA" ZA O.CRNICU JE SIGURNO, DA JE BL. NIKOLA BIO ČLAN VIKARIJE BOSNE. PREŠAO JE U NJU. KASNIJE ĆEMO REĆI ZBOG ČEGA.NO PREŠAVŠI NA DJELOVANJE U BOSNU BL. NIKOLA NIJE PRESTAO BITI ČLAN RODNE PROVINCIJE. TAMO SU SE NALAZILI MISIONARI IZ CIJELOGA REDA, KOJI SU SE NAKON IZVJESNOG BROJA GODINA, VRAĆALI U SVOJE RODNE PROVINCIJE. KONAČNO, DA JE I PREŠAO U ONOM SMISLU, KAKO DRŽI O. CRNICA, STVAR SE U NIČEMU NIJE IZMIJENILA. ON JE KRENUO U BOSNU OKO 1372.GODINE. U TO SE VRIJEME ZA OPSERVANTE GOTOVO I NE ZNA. 1374. IMAJU U ITALIJI "ŠEST SKROMNIH SAMOSTANČIĆA." NIGDJE NA NAŠEM PODRUČJU, NI U BOSNI NI U DALMACIJI, NEMA IM NI TRAGA. PREMA TOME NIJE MOGAO PRIJEĆI OPSERVANTIMA, KAD IH UOPĆE U BOSNI NIJE BILO U TO VRIJEME.BOSANSKA VIKARIJA NIJE BILA OPSERVANTSKA. TEK JU JE EUGEN IV. PODVRGAO POD VLAST GENERALNOG VIKARA ZA OPSERVANTE. NO KUSTOSI, GVARDIJANI I OSTALA BRAĆA,KOJA SEBE JEDNOSTAVNO NAZIVAJU MANJOM BRAĆOM, UPRAVILI SU MOLBU SV. STOLICI, DA IM OSTAVI NJIHOVA VLASTITOG VIKARA, KOJI JE UVIJEK BIO NEPOSREDNO PODLOŽAN MINISTRU GENERALU. ONI OTKLANJAJU, DA SE PODLOŽE GENERALNOM VIKARU OPSERVANATA, KOJI IM JE ODUZEO NEKE SAMOSTANE U DALMACIJI I OSNOVAO DALMATINSKU VIKARIJU NA ŠTETU BOSANSKE. U MOLBI NAVODE, DA SE ONI NE NADAJU, DA ĆE IM TALIJANSKI OPSERVANTI NEŠTO KORISTITI U BORBI PROTIV HERETIKA. 1/ TO JE OČIT DOKAZ, DA JE OPSERVANTSKI POKRET BIO BOSNI NAMETNUT

1/ BULL.FRANC, BR.1250 (24.X.1448.) STR. 643

I TO MNOGO VREMENA NAKON SMRTI BL. NIKOLE.

KOJIM JE ONDA OPSERVANTIMA U BOSNI MOGAO PRIJEĆI?

"NOVO SVIJETLO" NIJE NIŠTA OSVIJETLILO.O.CRNICA JE PAO S TAVE NA ŽERAVICU.

B) DRUGO, ŠTO JE O. CRNICA PRIMJETIO JEST NAVOD IZVJEŠĆA, DA SU BLAŽENI MUČENICI BORAVILI U BOSNI I NA KORZICI "RADI REDOVNIČKOG SAVRŠENSTVA." KAKO ON TO SHVAĆA ? UKRATKO OVAKO: OSTAVIO JE PROVINCIJU U KOJOJ JE OSLABIO SMISAO ZA SVETOST I SAVRŠENOST I OTIŠAO TAMO, GDJE JE CVIJETALA.

ZANIMLJIVO! ZABORAVIO JE O. CRNICA SVOJU TVRDNJU, DA SU SAMOSTANI U ŠIBENIKU I BRIBIRU BILI OPSERVANTSKI U KOJIMA SE MORALO SVOM STROGOŠĆU VRŠITI PRAVILO SV. UTEMELJITELJA. PREMA TOME NIJE MORAO BJEŽATI U BOSNU, GDJE ĆE NAĆI PRILIKU, DA ZAVJETE STROGO OPSLUŽUJE.

AKO JE IPAK UPRAVO ZBOG TOGA MORAO OTIĆI, ONDA TO DAJE SLABU SLIKU O REVNOSTI PRVOTNIH OPSERVANATA. AKO SU TO IPAK BILI SAMOSTANI OTACA KONVENTUALACA, ONDA OPET NIJE TOČNO, DA SU BILI OPSERVANTSKI. TU SE O. CRNICA NAŠAO U KLANCU. NEPRILIKA POSTAJE TO VEĆA, ŠTO SAM O. CRNICA NABRAJA NA STR.27-MOJ NAVEDENOG DJELA NIZ UZORA BL. NIKOLE, KOJI SU UMRLI NA GLASU SVETOSTI, NEKI PRIJE NJEGA, A NEKI BAŠ U NJEGOVO VRIJEME I TO U NJEGOVOJ RODNOJ PROVINCIJI I U SAMOSTANIMA U KOJIMA JE SAM BLAŽENIK ŽIVIO. UPRAVO U BRIBIRU UMRO JE 1350., NEŠTO IZA NIKOLINA RODJENJA, BL.ANDRIJA IZ DRAČA, ZA KOGA SE TVRDI, DA JE I ČUDESA ČINIO. A NIJEDAN OD TIH SVE-

tih redovnika, koje o. Crnica na navedenom mjestu nabraja nije bio ni u Bosni ni na Korzici. Znači, da se moglo biti svetac i u Bribiru i u Šibeniku i u velikom samostanu u Puli, Kopru, Cresu. Sva mjesta, koja o. Crnica poimenice nabraja i sve od reda konventualski samostani.

Niti je bl. Nikola morao ići braći opservantima, da postane svetac niti je uistinu išao. Kao izgradjen i revan redovnik otišao je u misije u Bosnu, u koju se bila ugnjezdila hereza. Biti misionar, borac pravovjerja, to je vrhunaca redovničkog idealizma i savršenosti. Prema tome otišao je u Bosnu, da obraća krivovjerce i širi kraljevstvo Božje, a ne da traži priliku za savršenost, koje u svom samostanu tobože nije imao. To je smisao izraza "radi redovničke savršenosti."

c) Zapazili smo na strani 42 spomenutog djela, da se o. Crnica hvali, kako ima više onih, koji bl. Nikolu i drugove zovu opservantima, a "nijedan stari pisac nije nazvao našega Nikolu i njegove drugove konventualcima." Tako na pr. Horacije iz Diola 1582. i 1591., p. Blancone 1603., Barezzo Barezzi 1612. itd.

Čudno je, da je o. Crnica tako zaboravljiv. Da je bl. Nikola konventualac, to pišu čak dva velika opservanta od kojih je jedan svetac: Marko iz Lizabona i sv. Jakov Markijski. Oni kažu, da je samo Petar iz Narbone bio sljedbenik Paulucija Trinci. Zar time nisu dovoljno jasno rekli, da drugi nisu bili i da su prema tome konventualci ? Ako bih rekao, da je samo o. Crnica od svoje subraće ovako podrobno pisao o bl. Nikoli, zar time ne bih dovoljno jasno kazao, da drugi nisu? To je jedno. Drugo: i izvješća o mučeništvu upravo tako kažu. Zar jedni i drugi nisu više vrijedni povjerenja, nego sumnjiva, a možda i tendenciozna svjedočanstva iz XVI-tog i XVII.-tog stoljeća?

d) Moramo registrirati još neke smionosti o. Crnice. On čak tvrdi, da ni franjevački samostan u Šibeniku god. 1411. i 1470. nije pripadao konventualskom ogranku. 1/

A r g u m e n t i :

1.- Za godinu 1411. dokaz mu je šibenski Brevijar, koji nosi naslov: "Ordo Manualis Ordinis Fratrum Minorum de Sebenico." Tu nema oznake "Conventualium" - Konventualaca. To za oca Crnicu znači, da nije bio njihov.

2.- Miagostović piše u djelu: "I nobili e il clero di Sebenico nel 1449. per la fabrica della cattedrale," Šibenik, 1910, o. Katarini, udovici Jurja Divnića, koja je poklonila svoj miraz sinu Šimunu, franjevcu opservantu, da može otići na studije u Francusku. To je bilo 1470. 2/ O. Crnica zaključuje: "Iz toga bi slijedilo, da se godine 1470. franjevački samostan u Šibeniku nije bio opredjelio za konventualsku struju.....kao i samostan u Bribiru." 3/

1/ Crnica: Život, štovanje i milosti bl. N. T. str. 10
2/ Crnica: Historico-iuridica dilucid. str. 15, bil. 46
3/ Crnica: kao pod 1/ str. 11

U VEZI S BRIBIROM ZNAČAJNA JE OVA TVRDNJA O. CRNICE: "....MORAMO REĆI, DA, IAKO SU SAMOSTANI U ŠIBENIKU, BRIBIRU, SKRADINU, PRIMALI OSTAVŠTINE, PA I U NEKRETNINAMA, UZ OBAVEZU MISA I MOLITAVA, TO SU ČINILI, KAKO SE VIDI IZ SLUŽBENIH ISPRAVA, S IZJAVOM, DA TO NE PRIPADA NJIMA, NEGO SV.STOLICI. DOSLJEDNO TI SE SAMOSTANI NISU OPREDJELILI ZA KONVENTUALSKU STRUJU, NEGO PRI DRUGOJ DIOBI REDA 1517." 1/

ODGOVOR AD I

TOČNO PIŠE O.CRNICA. U NASLOVU SPOMENUTOG BREVIJARA NEMA OZNAKE "CONVENTUALIUM." NO, JE LI MOGUĆE, DA NE ZNA, DA SLUŽBENI NAZIV FRANJEVACA KONVENTUALACA SVE DO GODINE 1517. GLASI MANJA BRAĆA ? NOVI OGRANAK, KOJI SE 1368. ZAČEO U KRILU PRVOTNOG REDA SLUŽBENO JE ODOBREN NA KOSTNIČKOM SABORU 1415. I DOBIO SVOJE IME "REGULARIS OBSERVATIA." AKO SE GOVORILO O MANJOJ BRAĆI, A MISLILO SE NA NJIH, TREBALO JE TO NEIZOSTAVNO OZNAČITI IZRAZOM "DE OBSERVANTIA." SAM NAZIV MANJA BRAĆA NIJE IH SPECIFIČNO POGADJAO. NAPROTIV MANJA BRAĆA S PRIDJEVOM "CONVENTUALIS" ILI BEZ NJEGA OZNAČIVAO JE PRVOTNI RED SV. FRANJE,KOJI JE OSNOVAN 159 GODINA PRIJE POJAVE PAULUCIJA TRINCI, A REGULARIS OBSERVANTIA ODOBRENA JE 192 GODINE NAKON SVEČANOG PRIZNANJA REDA. ZATO IH JE KAO NOVU STRUJU UVIJEK TREBALO I OZNAČITI NOVIM IMENOM. ZA PRVOTNI RED TO NIJE BILO POTREBNO. ON JE ZADRŽAO SVOJE SLUŽBENO IME, KOJIM JE UVIJEK BIO DOVOLJNO OZNAČEN.

1/ CRNICA: BL. NIKOLA TAVELIĆ,NAŠ UZOR, STR. 38

DA ČITATELJI NE BI POMISLILI, DA SU TO NAŠE SPRETNE DOSKOČICE, IZNIJET ĆEMO DOKAZE SAMIH SVETIH OTACA PAPA, KOJI SU TAKO MISLILI, JER SU TAKO PISALI I TO PRIJE I POSLIJE DJELOMIČNE DIOBE REDA. SVE DO 1517. ONI SE OBRAĆAJU NA MANJU BRAĆU S PRIDJEVOM I BEZ PRIDJEVA "CONVENTUALIS",MA DA JE OČITO, DA SE U TIM SLUČAJEVIMA RADI UVIJEK O KONVENTUALCIMA.

KAO PRVI DOKAZ NAVODIMO BULU KALISTA III. IZ GOD. 1455. "REGIMINI UNIVERSALIS ECCLESIAE . " IZDANA JE U VEZI S TADAŠNJIM OTIMANJEM KONVENTUALSKIH SAMOSTANA U ŠPANJOLSKOJ. PAPA IMENUJE DVIJE VRSTE FRANJEVACA. JEDNE JEDNOSTAVNO ZOVE MANJA BRAĆA, A DRUGE BRAĆA "DE OBSERVANTIA." TKO SU, DAKLE, MANJA BRAĆA, KOJIMA SE OTIMAJU SAMOSTANI? KONVENTUALCI ! A IPAK PAPA NIJE UOPĆE UPOTRIJEBIO TAJ IZRAZ.

SIKSTO IV. PIŠUĆI O SEBI U BULI " REGIMINI UNIVERSALI" 1474. KAŽE, DA JE BIO GENERAL MANJE BRAĆE. NAKON TOGA POSTAO JE KARDINAL. NO NITI SU BRAĆA OPSERVANTI PRIJE 1474. IMALI GENERALA NITI JE POSTOJAO DRUGI RED MANJE BRAĆE OSIM ONOGA, KOME SE KOJI PUT DODAJE PRIDJEV "CONVENTUALIS." TKO SU, DAKLE, MANJA BRAĆA, KOJIMA JE SIKSTO IV. BIO GENERAL? KONVENTUALCI! PA IPAK PAPA NIJE SMATRAO POTREBNIM, DA TO ISTAKNE. BIO JE KONVENTUALAC, MA DA TO NIJE NAPISAO. I PAPA JULIJE II. IZ GOD.1508. U BULI "EXPONI NOBIS" KAŽE, DA JE SIKSTO IV. BIO GENERAL MANJE BRAĆE. OPET BEZ OZNAKE: KONVENTUALCI !

GODINE 1475. MOLILA SU BRAĆA KONVENTUALSKOG SAMOSTANA XII APOSTOLA U RIMU DOZVOLU OD PAPE, DA SMIJU PRODATI JEDNO MALO ZEMLJIŠTE, KAKO BI MO-

GLI POPRAVITI CRKVU, KOJA SE RUŠI. PAPA JE ODGOVORIO PISMOM "EX DEBITO PASTORALI" U KOME DAJE ZATRAŽENU DOZVOLU. VIŠE PUTA SPOMINJE IZRAZ MANJA BRAĆA, ALI BEZ OZNAKE KONVENTUALCI, MA DA SE RADI O NJIHOVU SAMOSTANU. TAKO ISTO PIŠE PRIJE SIKSTA IV. PAPA PAVAO II. U BULI "IN EMINENTI" 1467. RADI SE O ISTOM SAMOSTANU OO. KONVENTUALACA, A IPAK PAPA IMENUJE REDOVNIKE SAMO NAZIVOM MANJA BRAĆA.

ZANIMLJIVO JE, DA SIKSTO IV. U BULI " DUM SINGULOS REGULARES" 1475. U KOJOJ UDARA EKSKOMUNIKACIJOM GOSPODU, KOJA OTIMA DOBRA PROSIJAČKIH REDOVA, GOVORI I O MANJOJ BRAĆI. OVDJE IH SADA NAZIVA I KONVENTUALCI. 1/

DRŽIM, DA JE OVO DOSTA. O. CRNICA NIJE NI IZDALEKA TAKO OBILAN U PRUŽANJU DOKAZA. NAMJERNO SMO IZABRALI GODINE NAKON DJELOMIČNE DIOBE REDA. IZ NAVEDENOGA SE VIDI, KAKO JOŠ I TADA PAPE SLUŽBENO NAZIVLJU KONVENTUALCE SAD SAMO MANJA BRAĆA, SAD MANJA BRAĆA KONVENTUALCI.

IZ OVOGA JE OČITO, KAKOVU DOKAZNU SNAGU IMA OPASKA OCA CRNICE, DA FRANJEVAČKI SAMOSTAN U ŠIBENIKU NIJE BIO 1411. KONVENTUALSKI ZATO, JER U NASLOVU BREVIJARA NE PIŠE "CONVENTUALIUM." NE PIŠE, JER NIJE NI TREBALO NAPISATI. ZNALO SE O KOME SE RADI.

MIAGOSTOVIĆEV NAVOD O FRA ŠIMUNU DIVNIĆU SLUŽI VIŠE PROTIV O. CRNICE, NEGO ŠTO JE U PRILOG NJEGOVU MIŠLJENJU. TOČNO JE, DA JE FRA ŠIMUN BIO

1/ MONUMENTA ORD. MIN., TRAC. I, PAG. 195

OPSERVANT. SUDJELOVAO JE U "KONTRAVERZIJI" IZMEDJU DALMATINSKE OPSERVANTSKE PROVINCIJE I BOSANSKE VIKARIJE. SUMNJAJUĆI U ISPRAVNOST POSTUPKA SVOJE PROVINCIJE, SKLONIO SE JE U NAŠ SAMOSTAN U ŠIBENIKU I ZATRAŽIO OD SV. STOLICE DOZVOLU, DA SMIJE BORAVITI MEDJU KONVENTUALCIMA. DOBIO JE DOZVOLU, ALI MORA OSTATI "POD POSLUŠNOŠĆU GENERALA I DRUGIH POGLAVARA TOGA REDA," TE ŽIVJETI PO NJIHOVIM KONSTITUCIJAMA. A O. CRNICA JE NJIME HTIO DOKAZATI PRIPADNOST ŠIBENSKOG SAMOSTANA OPSERVANTSKOJ STRUJI.... NE VALJA SE ZALETJETI.

KONAČNO, DA JE ŠIBENSKI SAMOSTAN SV.FRANJE IKADA PREŠAO U RUKE BRAĆE OPSERVANATA, SIGURNO GA SE NIKADA VIŠE NE BI DOČEPALI OO. KONVENTUALCI. DOKAZ JE TOME SAMOSTAN OO. KONVENTUALACA U ZADRU, KOGA SU U PRAVOM SMISLU RIJEČI ZAPOSJELI BRAĆA OPSERVANTI, ODAKLE IH NISU MOGLE UKLONITI NI PAPINSKE EKSKOMUNIKACIJE.

ODGOVOR AD 2

ZA PRIPADNOST BRIBIRSKOG SAMOSTANA BRAĆI OPSERVANTIMA O.CRNICA IMA POSEBAN DOKAZ. I OVAJ I SAMOSTAN U SKRADINU "PRIMALI SU OSTAVŠTINE, PA I U NEKRETNINAMA, ALI SU TO ČINILI S IZJAVOM, DA TO NE PRIPADA NJIMA, NEGO SV.STOLICI"1/ TAKO PIŠE O. DR. ANTE CRNICA.

PRISILIO NAS JE, DA SE I TIM PITANJEM MALO POZABAVIMO.

1/ CRNICA: BL. NIKOLA T. I KONVENTUALSKI OGRANAK FRANJ.REDA, NOVA REVIJA, MAKARSKA, 1940., BR. 5-6 STR. 360.

NAKON DJELOMIČNOG RASCJEPA REDA 1415. BILO JE POKUŠAJA, DA SE JEDINSTVO PONOVO USPOSTAVI. U TU SVRHU SAZVAO JE PAPA MARTIN V. GENERALNI KAPITUL U ASIZU 1430. GODINE. DOŠLO JE DO SPORAZUMA. PITANJE SIROMAŠTVA RIJEŠENO JE TAKO, DA SE SAMOSTANI ODRIČU SVAKOG POSJEDA I STALNIH PRIHODA. DOKINUTI SU SAMOSTANSKI PROKURATORI, A ZA ŽIVOTNE POTREBE BRAĆE BRINUT ĆE SE ISKLJUČIVO SAMO SINDICI - POSEBNE SVJETOVNE OSOBE.

NIJE PROŠLO NI DVA MJESECA, A GENERAL REDA VILIM IZ CASALE ZATRAŽIO JE OD SV. STOLICE, DA SE ZAKLJUČCI ASIŠKOG KAPITULA U POGLEDU SIROMAŠTVA DOKINU. PAPA JE TO ODMAH UČINIO BREVEOM "AD STATUM" OD 23. KOLOVOZA 1430. OPSERVANTI SU PLANULI. SMATRALI SU, DA SU SE I PAPA I GENERAL PODMUKLO SPORAZUMIJELI, DA IH IZIGRAJU. ZATO SU NAKON SMRTI MARTINA V. NAVALILI NA EUGENA IV., DA OŽIVLJENE POVLASTICE DOKINE. OVAJ JE TO UČINIO VEĆ 1431. NO VEĆ DRUGE GODINE PONOVNO JE OŽIVIO BREVE "AD STATUM" MARTINA V.

ČUDNA IGRA, ALI TAKO JE BILO.

O. CRNICA NAZIVA BREVE "AD STATUM" MARTINA V. "MAGNA CHARTA LIBERTATUM" ZA KONVENTUALCE. SADRŽAJ BREVE-A, KOGA O. CRNICA NAZIVA POVELJOM SLOBODA UKRATKO JE OVAJ:

SAMOSTANI, KOJI IMAJU NEKRETNINE, SMIJU IH I DALJE IMATI. DOPUŠTENO IM JE I NOVE UNAPRIJED PRIMATI. PROKURATORI SAMOSTANA MOGU U IME SV. STOLICE NJIMA UPRAVLJATI KAO ŠTO SU TO DO SADA ČINILI SA

STVARIMA DOPUŠTENIMA U REDU. TO JE BITNO.

O. CRNICA PIŠE, DA JE TAJ POSTUPAK GENERALA "UVELIKE OGORČIO SV. IVANA KAPISTRANA I DRUGE PRISTAŠE REFORMNOG POKRETA." 2/ A ZBOG ČEGA SU TO ONI BILI OGORČENI? ZBOG IZDAJE SVETOG SIROMAŠTVA, KOJE SE OČITOVALO U PRIMANJU POSJEDA I UPRAVLJANJU NJIMA, MAKAR I U "IME SV. STOLICE," KAKO JE TO ČAS PRIJE NAPISAO O. CRNICA.

DAKLE, BRAĆA OPSERVANTI SU BILI PROTIV SVAKOG STALNOG PRIHODA, POSJEDA I UPRAVLJANJA NJIMA, MAKAR I U IME SV. STOLICE.

A SADA NEKOLIKO OVAKVIH PODATAKA!

BRIBIRSKI SAMOSTAN OSNOVALA JE URSA, ŽENA PAVLA ŠUBIĆA, KOJA JE UMRLA 1303. GODINE 1319. BAN MLADEN I. ŠUBIĆ OSTAVLJA SAMOSTANU U BRIBIRU NEKE ZGRADE U POSJED. 3/ PAVAO ŠUBIĆ, KOJI JE UMRO 1346. OSTAVLJA SAMOSTANU U BRIBIRU SEDAM ZEMALJA. 4/ GODINU DANA PRIJE SMRTI BL. NIKOLE, TJ. 1390., OSTAVLJA VLADISLAV ŠUBIĆ, SIN STJEPANOV, BRIBIRSKIM FRANJEVCIMA U POSJED 11 ZEMALJA NA PODRUČJU BRIBIRA.

2/ CRNICA: NAV. ČL. U NOVOJ REVIJI, STR. 359.

3/ DON KRSTO STOŠIĆ: JERUZALEMSKA SLAVA JEDNOG HRVATA, STR. 15.

4/ DON KRSTO STOŠIĆ: IBIDEM.

TE SU ZEMLJE NAKON PROVALE TURAKA PREŠLE U POSJED SAMOSTANA SV. FRANJE U ŠIBENIKU PRESUDOM GENERALNOG VIKARA ŠIBENSKE BISKUPIJE OD 26.KOLOVOZA 1527.

ŠTO JE IZ TOGA VIDLJIVO ?

SAMOSTAN U BRIBIRU PRIMA POSJEDE OD ČASA SVOGA POSTANKA. ČINI TO ISTO I U VRIJEME BL. NIKOLE. A KONVENTUALCIMA JE DOPUŠTENO "UŽIVANJE DOBARA KAO ŠTO JE BILO U DRUGIM REDOVIMA, JEDINO JE PRAVO VLASNIŠTVA DO TRIDENTINSKOG SABORA PRIPADALO SV.STOLICI, A TRIDENTINSKI GA JE SABOR DAO SAMIM KONVENTUALCIMA!"1/ TAKO PIŠE O. CRNICA U ISTOM ČLANKU I NA ISTOJ STRANI. A TO JE UPRAVO ONO, ŠTO JE OGORČILO SV.IVANA KAPISTRANA I DRUGE PRISTAŠE REFORMNOG POKRETA. ONI NISU HTJELI NI ČUTI ZA POSJEDE NI ZA UPRAVLJANJE NJIMA.

DAKLE, JOŠ 1430, BRAĆA OPSERVANTI SU UPRAVO OGORČENI NA KONVENTUALCE, KOJI PRIMAJU POSJEDE I UPRAVLJAJU NJIMA U IME SV. STOLICE, A TOBOŽNJI OPSERVANTI ČINE TAJ NEOPROSTIV ZLOČIN, ČIM SU SE NASTANILI U BRIBIRSKOM SAMOSTANU I KASNIJE SVE DO BIJEGA IZ BRIBIRA OKO 1520. GODINE. TU JE O. CRNICA UPAO U OČITO PROTUSLOVLJE. ONO ŠTO U NOVOJ REVIJI NA STR.360 OGORČENO ZAMJERA KONVENTUALCIMA SKUPA SA SV. IVANOM KAPISTRANOM I DRUGIM PRISTAŠAMA REFORMNOG POKRETA,TO MU JE U DJELU: "BL. NIKOLA TAVELIĆ, NAŠ UZOR" NA STR 38 DOKAZ, DA JE BRIBIRSKI SAMOSTAN PRIPADAO BRAĆI OPSERVANTIMA. AKO JE SAMOSTAN PRIMAO POSJEDE I UPRAVLJAO NJIMA, TO JE TEMELJIT DOKAZ, DA JE PRIPADAO OO. KONVENTUALCIMA. PREMA TOME SAMOSTAN U BRIBIRU ISTO TAKO KAO I SAMOSTAN U ŠIBENIKU BIO JE I OSTAO U RUKAMA OO. KONVENTUALACA. TO JE OČITO KAO BIJELI DAN.

1/ CRNICA: NAV. ČLANAK U NOVOJ REVIJI STR. 360.

SIGURNO JE, DAKLE, DA BL. NIKOLA TAVILIĆ NIJE NIKADA PRIPADAO OPSERVANTSKOJ STRUJI. ISTO JE TAKO SIGURNO, DA SE SAMOSTANI U ŠIBENIKU I BRIBIRU NISU 1517. OPREDJELILI ZA KONVENTUALSKU STRUJU,KAKO PIŠE O. CRNICA. POVIJEST NE POZNA KONVENTUALSKU NEGO OPSERVANTSKU STRUJU. OPSERVANTI SU NASTALI OD KONVENTUALACA, A NE OBRATNO. MNOGI SU SE KONVENTUALSKI SAMOSTANI OPREDJELILI ZA OPSERVANTE, A NE OPSERVANTI ZA KONVENTUALCE. ČUDNO JE, DA JE TO O.CRNICI SVEJEDNO. A MOŽDA I NIJE ČUDNO.....

IZ DOSADANJEG JE RAZLAGANJA JASNO:

1.- DA SE BL. NIKOLA TAVILIĆ NIJE RODIO U VELIMU NEGO U ŠIBENIKU.

2.- DA SE NIJE ZVAO TAVELIĆ NEGO TAVILIĆ.

3.- DA JE UVIJEK BIO I OSTAO ČLAN PROVINCIJE SLAVONIJE.

4.- DA NIKADA NIJE PRIPADAO OPSERVANTSKOJ STRUJI.

TIME JE PRVI DIO OVE KNJIGE ZAVRŠEN.

- - - - - - - - - - -

DRUGI DIO

POVIJEST ŠTOVANJA BLAŽENOG NIKOLE TAVILIĆA

PRVO RAZDOBLJE

(OD 1391 - 1889.)

UVODNE NAPOMENE I PITANJE DOKAZA.

Blaženi Nikola Tavilić podnio je mučenički smrt s trojicom svojih drugova 14. studenog 1391. Vijest o herojskom činu brzo se pronijela svijetom. Ponos i udivljenje obuzelo je cijelo kršćanstvo. Najviše njegov Red, rodni grad i samostan, kojemu je pripadao.

Štovanje mu je započelo odmah nakon smrti. S vremenom je raslo i opadalo, ali je doprlo sve do naših dana.

Osamdesetih godina prošlog stoljeća nastalo je u Šibeniku posebno oduševljenje za bl. Nikolu Tavilića. Umni i revni šibenski biskup Fosco proveo je postupak za odobrenje Blaženikova štovanja. Time je bl. Nikola Tavilić službeno proglašen Blaženim.

S opadanjem vjere gasio se pomalo i kult bl. Nikole. Zanos se ohladio, a štovanje se povuklo u svoje nekadašnje granice. No od 1935. oduševljenje za bl. Nikolu ponovno se razgorilo. Štovanje mu se proširilo po cijelom hrvatskom narodu. Mnogo se o njemu pisalo. Produbljene su mnoge spoznaje i ispravljena neka kriva mišljenja. Pokrenut je postupak za kano-

NIZACIJU. IMA MNOGO NADE, DA ĆEMO GA BRZO VIDJETI UZDIGNUTA NA ČAST OLTARA.

POTREBNO JE ODMAH NAGLASITI, DA SE DOKAZNI MATERIJALI ZA POVIJEST NJEGOVA ŠTOVANJA RAZDVAJAJU U DVA NIZA: ONI U ŠIBENIKU I IZVAN ŠIBENIKA. VJERNO ĆEMO IZNIJETI I JEDNE I DRUGE. TAKO ĆEMO STVORITI REALNU SLIKU O NJEGOVU ŠTOVANJU OD GODINE NJEGOVA MUČENIŠTVA DO DANAŠNJEG DANA.

DOKAZI IZVAN ŠIBENIKA

MALO IH JE I SVI SKUPA MALO DOKAZUJU. NAVEST ĆEMI IH KRONOLOŠKIM REDOM.

1.- PRVI JE FRA PETAR RIDOLFI IZ TOSSIGNANA, FRANJEVAC KONVENTUALAC. ON JE 1586 NAPISAO "POVIJEST SERAFSKOG REDA" U TRI KNJIGE. TU DONOSI I IZVJEŠĆE O MUČENIŠTVU BL. NIKOLE I DRUGOVA, A ZATIM NAPOMINJE, DA IM SE BLAGDAN SLAVI 14. STUDENOG, NA DAN NJIHOVE SMRTI. 1/

2.- FRANJEVAČKI MARTIROLOGIJ IZ 1638. NAZIVA BL. NIKOLU MUČENIKOM I BLAŽENIKOM. "PASSIO BEATORUM MARTYRUM NICOLAI....." 2/

O ŠTOVANJU BL. NIKOLE ZAPISAO NAM JE NEŠTO HERALDIČAR JERONIM BUFFALIS U KNJIZI: "LIBRO D'ORO DEI NOBILI DI TRAU" IZ GODINE 1776. ON PIŠE: "I DA NAS SE ŠTUJU NJEGOVE RELIKVIJE I SLIKE NA OLTARIMA. NJEGOV ORIGINALNI PORTRET NALAZI SE U SAMOSTANU SV

1/ CITIRAO O. CRNICA: BL. N.T., NAŠ UZOR, STR. 106.
2/ ARTURO A MONASTERIO, PARIS, 1638. STR. 517

FRANJE U ŠIBENIKU." 1/

4.- FARTALI U DJELU "ILLYRICUM SACRUM" IZ 1769. GODINE PIŠE: ".....ZASLUŽIO JE NASLOV I ŠTOVANJE BLAŽENIKA." 2/

5.- 1882. IZIŠLA SU U ZADRU "LITANIE DEI SANTI DELLA DALMAZIA." U NJIMA PIŠE: "BL. NIKOLA, MUČENIČE, ...MOLI ZA NAS!" 3/

TO JE SVE. ZAR TAKO MALO? NA ŽALOST, NEMA IH VIŠE. DR. CRNICA JE NABROJIO 67 AUTORA, KOJI GOVORE O BL. NIKOLI. ON JE IZNIO MNOGA SVJEDOČANSTVA, KOJA NISU BILA POZNATA U VRIJEME POSTUPKA ZA ODOBRENJE KULTA. NO, DA SU I BILA POZNATA, NIŠTA NE BI DOPRINJELA DOKAZNOJ SNAZI ZA ONO O ČEMU SE RADILO. TA SU SVJEDOČANSTVA SAČUVALA SPOMEN NA NJ I UDIVLJENJE ZA NJ, ALI O JAVNOM ŠTOVANJU, OSIM U PET NAVEDENIH, NEMA NIGDJE NI SPOMENA. POSTUPAK JE IŠAO ZA TIM, DA DOKAŽE KULT, A NE JEDNOSTAVNO SJEĆANJE, DA UTVRDI ŠTOVANJE, A NE ČINJENICU MUČENIŠTVA, KOJA SE KAO PITANJE NIJE UOPĆE POSTAVLJALA.

TOČNO JE, DA GA SVJEDOČANSTVA NAZIVAJU ILI PREDPOSTAVLJAJU BLAŽENIM. I TO JE NEŠTO, ALI SAMO PO SEBI ZNAČI VRLO MALO. MNOGI SU BOŽJI UGODNICI BILI SMATRANI BLAŽENIMA, PA NEMAJU NI NASLOVA NI ŠTOVANJA. U OBZIR, DAKLE, DOLAZI JEDINO PET SPOMENUTIH NAVODA.

JESU LI TO VJERODOSTOJNA I VRIJEDNA SVJEDOČANSTVA? BEZ SUMNJE. NO NAŽALOST, SVAKO POJEDINO I

1/ CITIRANO IZ KATOLIČKE RIJEČI, SPLIT, 1939, BR. 51
2/ FARLATI: NAV. DJ. SV. IV. 463.
3/ CRNICA: BL. N.T., NAŠ UZOR, STR. 130.

SVA SKUPA KAŽU VRLO MALO.

RIDOLFI NIJE ZAPISAO NI JEDNU RIJEČ O TOM, KAKO MU SE BLAGDAN SLAVI. KOJIM SVETIM ČINIMA?GDJE? MOŽDA BI SE NJEGOV NAVOD MOGAO RAZUMJETI, DA MU SE BLAGDAN SLAVI U CIJELOM FRANJEVAČKOM REDU ILI BAREM U REDU FRANJEVACA KONVENTUALACA, KOJIMA JE TOSSIGNANI PRIPADAO. O. CRNICA JE TO DOISTA TAKO SHVATIO. I MI BI SMO ŽELILI, DA JE TAKO, ALI TO NE MOŽEMO NIČIM DOKAZATI.

KAKO, DAKLE, TREBA UZETI IZVJEŠĆE P. RIDOLFI-A? ČINI SE, DA JE ON U OPISU MUČENIŠTVA BL.NIKOLE I DRUGOVA OVISAN O ŠIBENSKOM IZVJEŠĆU. ŠTO VIŠE, TO JE POSVE JASNO, KAKO TVRDI HISTORIJSKA SEKCIJA PRI SV. ZBORU OBREDA. 1/ A TAMO UISTINU PIŠE, DA SE SPOMENUTOG DANA SLAVI NJIHOV BLAGDAN. PREMA TOME P. RIDOLFI JE JEDNOSTAVNO SVE PREPISAO, ŠTO SE NALAZILO U ŠIBENSKOM IZVJEŠĆU. TAKO ZAPRAVO I ON DOKAZUJE ŠTOVANJE BL. NIKOLE SAMO U ŠIBENIKU, A NE U CIJELOM REDU. OVO JE STANOVIŠTE ZAUZELA HISTORIJSKA SEKCIJA. OČITO JE, DAKLE, DA NAM IZVJEŠĆE P. RIDOLFI-A O ŠTOVANJU BL. NIKOLE IZVAN ŠIBENIKA NITA NE DOKAZUJE. 2/

FRANJEVAČKI MARTIROLOGIJ TAKODJER ZNAČI VRLO MALO. ON JE SAMO DOKAZ, DA SU GA BRAĆA SMATRALA BLAŽENIM I MUČENIKOM I PODRŽAVALA NA NJ SVETU USPOMENU. OSIM TOGA TREBA REĆI, DA JE PRVO IZDANJE MARTIROLOGIJA IZIŠLO TEK 1638. NJEGOVO ČITANJE POSTALO JE OBVEZNO ZA CIJELI RED TEK 1789. DO TADA SU MARTIROLOGIJ POSJEDOVALI RIJETKI SAMOSTANI. AKT GENERALA OFM PRIGODOM POSTUPKA ZA ODOBRENJE KULTA TVRDI, DA SU PRIMJERCI MARTIROLOGIJA BILI VRLO RIJETKI. PREMA TOME I OVAJ NAM DODATAK GOVORI VRLO MALO O ŠTOVANJU BL. NIKOLE I DRUGOVA.

1/ POSITIO SUPER MARTYRIO..... STR. 49
2/ NAV. DJ. STR. 50

PITANJE JE, DA LI SE ONO ŠTO GOVORI JERONIM BUFFALIS U SPOMENUTOJ KNJIZI ODNOSI NA ŠTOVANJE BL. NIKOLE U TROGIRU. ČINJENICA, DA SPOMINJE RELIKVIJE UKAZUJE NA ZAKLJUČAK, DA MISLI NA ŠIBENIK, JER SE BLAŽENIKOVE RELIKVIJE NALAZE ISKLJUČIVO SAMO U ŠIBENIKU. DA SU SE SLIKE BL. NIKOLE ŠTOVALE NA OLTARIMA U TROGIRU, S PRAVOM BI TREBALO OČEKIVATI,DA JE O TOME OSTAO NEKI TRAG BAREM U NAŠOJ SAMOSTANSKOJ CRKVI U TROGIRU. NAŽALOST U KNJIGAMA NAŠEGA TROGIRSKOG SAMOSTANA, KOJE SU DO NAS DOPRLE I KOJE SMO USPJELI PREGLEDATI, O TOME NEMA NIGDJE NI SPOMENA. ISTINA JE, DA JOŠ SVE NISU PROUČENE, PA NE ISKLJUČUJEMO MOGUĆNOST, DA MOŽDA NEŠTO U NJIMA I O TOME PIŠE. NO ONE, KOJE SU PREGLEDANE, O TOME NIŠTA NE GOVORE.

BUFFALIS GOVORI I O PORTRETU BL.NIKOLE,KOJI SE NALAZI U ŠIBENIKU. NAMA SE ČINI, DA ON GOVORI U PRILOG ŠIBENIKA, A NE TROGIRA. U TROGIRU NEMA TRAGA NI SLIKAMA NI RELIKVIJAMA NI BILO KAKVOM DRUGOM NAČINU ŠTOVANJA. ZA DOKAZ NEKAKVOG ŠTOVANJA BL. NIKOLE U TROGIRU OSTAJE JEDINO EVENTUALNO MIŠLJENJE , DA SE NEKA BLAŽENIKOVA SLIKA NALAZILA U PRIVATNOM POSJEDU NJEGOVIH RODJAKA, (OGRANAK ŠIBENSKIH TAVILIĆA ŽIVIO JE U TROGIRU) KOJI SU JE S POŠTOVANJEM ČUVALI. DR. IVO DELLALE MISLI, DA JE U TROGIRU POSTOJALA SLIKA BL. NIKOLE. ON SE SJEĆA SLIKE NEKOG

Blaženika, koji izgara u vatri. Ta se slika vrijeme nalazila u hodniku bivšeg franjevačkog samostana, koja je zajedno s ostalima 1947. izgorila. No iz toga se sa sigurnošću ne može doznati ni to, da li je slika uistinu predstavljala našega Nikolu. Podatak o "Blaženiku u vatri" nije dovoljan za zaključak, da je to uistinu bl. Nikola.

Konačno tekst Jeronima Buffalisa sasvim je neodredjen u pogledu mjesta štovanja bl. Nikole. On samo konstatira, da se njegove slike i relikvije štuju na oltarima, a ne govori ni gdje ni kako. Knjiga govori o trogirskim plemićima. Trogirski plemići Tavilići bili su iz Šibenika. Govoreći o njima, morao je spomenuti i bl. Nikolu, koji je bio njihov rod i ponos. No, ako se o njemu piše u Trogiru, / ne znači, da se tamo štovao, pogotovo, kad ne nalazimo o tome nikakova drugoga dokaza. Ako se prisjetimo činjenice, da se 14. studenog u Trogiru od davnine svečano slavio sv. Ivan Trogirski, onda postaje jasno, zbog čega štovanje bl. Nikole nije ni moglo doći do posebnog izražaja u Trogiru, ako ga je kada uopće i bilo.

Kod Falati-a stoji zapisano:".....zaslužio je (bl. Nikola) naslov i štovanje Blaženika." Zavodljivo, ali opet malo. Koliki su Božji ugodnici zaslužili i naslov i štovanje Blaženika, pa nemaju ni jedno ni drugo.

Zadarske litanije dalmatinskih svetaca dokaz su privatne pobožnosti nekih Zadrana. To nije javna molitva. Konačno kratki litanijski zaziv nije dokaz posebnog štovanja. S te točke gledišta morali

bismo braniti javno štovanje svih onih, koji se spominju u litanijama, a ne samo bl. Nikole.

Što i koliko se dade zaključiti iz navedenih podataka ?

Sigurno je, da je bl. Nikola uživao glas, slavu i udivljenje svetog mučenika. I to je štovanje, ali nije onakvo kakvo se traži za potvrdu kulta. Ako ga se zazivalo u privatnim molitvama, to još nije bilo javno štovanje. Uistinu, o javnom štovanju bl. Nikole izvan Šibenika nemamo nikakovih tragova. "Ignoramus, num in alio loco praeter in conventu Sibenicensi eius vel eorum festum celebrabatur." Ne znamo, dali se negdje drugdje osim u šibenskom samostanu slavio njegov ili njihov blagdan, tvrdi Historijska Sekcija pri Sv. Zboru Obreda. 1/ Možda jest, a možda i nije. Ne znamo. To je sve, što nam na temelju izloženih podataka dopušta zaključiti ispravno mišljenje. "Ne možemo ni jednim dokumentom dokazati, da su Franjevci u nekom drugom mjestu, osim u Šibeniku, slavili njihov blagdan." 2/ To je zaključna riječ službenog referata Sv. Kongregacije.

Iz toga je vidljivo, kako su krive i proizvoljne tvrdnje o. Crnice, koji piše: "Bl. Nikola Tavelić bio je, radi svetog života i slavnog mučeništva, štovan ne samo u Šibeniku nego i u svom krajevima Hrvatske provincije i Bosanske vikarije, kao i

---

1/ Positio super martyrio..... str. 49
2/ Ibidem., Doc. XIII, str. 50

U ČITAVOM FRANJEVAČKOM REDU." 1/

.......", JASNO JE, DA SE ŠTOVANJE BL. NIKOLI I NJEGOVIM DRUGOVIMA ISKAZIVALO NE SAMO U ŠIBENIKU NEGO I U CIJELOM FRANJEVAČKOM REDU." 2/

PRIJE SVEGA TO UOPĆE OD NIKUDA NIJE JASNO. DRUGO: NIJE RAZUMLJIVO ZBOG ČEGA O. CRNICA ONAKO OŠTRO ZAMJERA O. POLONIJU NA TVRDNJI, DA BL. NIKOLA NIJE BIO ŠTOVAN NIGDJE DRUGDJE OSIM U ŠIBENIKU, TE JE NAZIVA NE SAMO "NEISTINITOM NEGO I NEOZBILJNOM." 3/ O. POLONIJO JE RAZBORITO PISAO, DA IZVAN ŠIBENIKA NE NALAZIMO DOKAZE O JAVNOM ŠTOVANJU BL. NIKOLE. A TO JE POSVE TOČNO I ZBOG TOGA I ISTINITO I OZBILJNO. SNAGOM ISTE LOGIKE, SAD BI O. CRNICA MORAO NAZVATI I HISTORIJSKU SEKCIJU PRI SV. ZBORU OBREDA NEOZBILJNOM.

AKO TREBA TRAŽITI PRIMJER DOISTA NEOZBILJNOG PISANJA O TOM PREDMETU, NAĆI ĆEMO GA KOD O. CRNICE. EVO ŠTO ON PIŠE:

" AKO SU SE NA ŠIROKOM PODRUČJU PROSTRANE BOSANSKE VIKARIJE,.........USLJED TEŠKIH OLUJA NAŠE BOLNE PROŠLOSTI IZGUBILI TRAGOVI,PA I SAMA USPOMENA......TO NE ZNAČI, DA GA SE REDOVNIČKA BRAĆA S VJERNIM PUKOM NISU SJEĆALA.... SLAVEĆI USPOMENU SVOG VELIKOG ZEMLJAKA I BRATA." .....BL. NIKOLA TAVILIĆ BIO JE RADI SVOGA SVETOGA ŽIVOTA I MUČENIŠTVA ŠTOVAN NE SAMO U ŠIBENIKU NEGO I U SVIM KRAJEVIMA HRVATSKE PROVINCIJE I BOSANSKE VIKARIJE." 4/

1/ CRNICA: BL. N. T., NAŠ UZOR, STR. 59
2/ IBIDEM. STR. 93
3/ IBIDEM. STR. 59
4/ IBIDEM.

TAKO SE PIŠE ROMAN, A NE POVIJEST. NA ČEMU SE TEMELJE TE TVRDNJE? TOČNO - NA NIČEMU! ON ZNADE, DA JE BL. NIKOLA BIO ŠTOVAN NA CIJELOM SPOMENUTOM PODRUČJU UZA SVE TO, ŠTO SU SE "IZGUBILI TRAGOVI,PA I SAMA USPOMENA." A KAKO JE UŠAO U TRAG TRAGOVIMA? KAKO ZNA, DA SU SE IZGUBILI? TO NIGDJE NIJE REKAO, NIČIM DOKUMENTIRAO. NI NJEGOVE NI NAŠE ŽELJE NISU DOKUMENTI. TO SU PROIZVOLJNE TVRDNJE, KOJE POČIVAJU NA APSOLUTNOJ NEPOZNANICI. PA IPAK ON PIŠE:.... "JASNO JE...." ŠTO JE JASNO? DA JE TO PRILIČNA NEOZBILJNOST, MAŠTANJE, A NE POVIJEST.

MOŽDA ĆE NEKI PRIMITIVAC POMISLITI, DA JE OVO USKRAĆIVANJE ŠTOVANJA BL. NIKOLI. MI OD SRCA ŽELIMO PODIĆI NJEGOVU SLAVU, ALI NE ISKRIVLJIVANJEM POVIJESNIH ČINJENICA. KONAČNO NJEGOVA JE SLAVA TOLIKA, DA JE MI NE TREBAMO NETOČNO POVEĆAVATI. NIJE POTREBNO, ŠTO JE SUVIŠNO, POGOTOVO, AKO NIJE TOČNO.

IMAJUĆI U VIDU IZLOŽENE NAVODE, MOŽEMO POSTAVITI PITANJE: ŠTO BI BISKUP FOSCO BIO ZAPOČEO 1880.,DA JE RASPOLAGAO SAMO OVIM DOKAZIMA O BLAŽENIKOVU ŠTOVANJU? NIŠTA! TO MORA PRIZNATI I NAJVEĆI ZANEŠENJAK. ALI, KAD BI SE NAŠAO NETKO TOLIKO NAIVAN KOLIKO I ZANESEN, ŠTO BI BIO POSTIGAO? NIŠTA! ŠTO BI UČINIO SV. ZBOR OBREDA? POTVRDIO BI NJEGOVU NAIVNOST, A NE BLAŽENIKOVO ŠTOVANJE. U SPOMENUTIM NAVODIMA NIJE HISTORIJSKA SEKCIJA PRONAŠLA DOKAZE ZA JAVNO ŠTOVANJE. I ONA JE STALA NA STANOVIŠTE,DA SE TAKOVO ŠTOVANJE ISKAZIVALO BL. NIKOLI ISKLJUČIVO U ŠIBENSKOM SAMOSTANU SV. FRANJE.

II.

DOKAZI O ŠTOVANJU BLAŽENOG NIKOLE TAVILIĆA U SAMOSTANU SVETOG FRANJE U ŠIBENIKU.

ČINJENICA JE, DA SE JAVNO ŠTOVANJE BL. NIKOLE TAVILIĆA NEPREKIDNO ODRŽALO JEDINO U CRKVI SV. FRANJE U ŠIBENIKU. POSTUPAK ZA KONFIRMACIJU KULTA BILO JE MOGUĆE PROVESTI ISKLJUČIVO NA TEMELJU DOKAZA, KOJI SE NALAZE U SPOMENUTOJ CRKVI I SAMOSTANU. ARGUMENTI SU TROVRSNI:

1.- PISANI DOKUMENTI.

2.- SLIKE BL. NIKOLE.

3.- BLAŽENIKOVE RELIKVIJE.

1.- PISANI DOKUMENTI.

A) U ARHIVU SAMOSTANA SV. FRANJE U ŠIBENIKU JOŠ SE I DANAS ČUVA "ORDO MANUALIS FRATRUM MINORUM DE SEBENICO" - PRIRUČNIK ZA RED MANJE BRAĆE U ŠIBENIKU. OZNAČEN JE KAO KODEKS BR. 3. NAŽALOST NIJE POTPUN. ISTRGANA SU DVA LISTA, UPRAVO ONA NA KOJIMA SE NALAZILO IZVJEŠĆE O MUČENIŠTVU BL. NIKOLE I DRUGOVA. OSTAO JE SAMO ZAVRŠNI ULOMAK.

SIGURNO JE, DA JE NAPISAN PRIJE 1412. TO UTVRDJUJEMO PO NJEGOVIM KALENDARSKIM, LITURGIJSKIM I PALEOGRAFSKIM OSEBINAMA. POSEBAN DOKAZ ZA TO JEST ČINJENICA, ŠTO SE U NJEMU NALAZI BOGOSLUŽJE ZA MADJARSKE SVECE: STJEPANA, LADISLAVA I EMERIKA. TO BI

NAKON 1412. BILO SUVIŠNO, JER JE TE GODINE ŠIBENIK ZAUVJEK ODPAO OD UGARSKO - HRVATSKE KRALJEVINE, A DALMACIJA JE PRODANA VENECIJI.

NAKON SPOMENUTOG ZAVRŠNOG DIJELA O MUČENIŠTVU NAPISANO JE OVO: "OVI ČASNI KRISTOVI MUČENICI POGIBOŠE 14.-TOG DANA MJESECA STUDENOGA, PA NEKA IM SE TOG ISTOG DANA SLAVI NJIHOV BLAGDAN!"

TO SU, DAKLE, GOVORI O PROSLAVI BLAGDANA BLAŽENOG NIKOLE I DRUGOVA.

O NJIHOVOJ SVETKOVINI GOVORI I IZVJEŠĆE, KOJE JE 1733. GOD. PREPISAO "IZ STAROG KODEKSA" O. HIJACINT DOBROVIĆ, GVARDIJAN SAMOSTANA SV. FRANJE. OVO JE IZVJEŠĆE UŠLO KAO OSNOVNI DOKUMENAT U POSTUPKU ZA POTVRDU KULTA 1889. DONOSI GA I "POSITIO SUPER MARTYRIO...." I U NJEMU STOJI ZAPISANO: "......ET IN EADEM DIE CELEBRETUR FESTA EORUM!" - NEKA SE TOG ISTOG DANA SLAVI NJIHOV BLAGDAN!

I TREĆI PRIJEPIS DONOSI TE ISTE RIJEČI.

NIJE MOGUĆE UTVRDITI, TKO JE NAREDIO ILI DOPUSTIO SVETKOVANJE BLAGDANA. JE LI TO BIO BISKUP, PROVINCIJAL ILI NETKO DRUGI? NE ZNAMO. ČINJENIC JE, DA TO NIJE KASNIJE UMETNUTO, JER JE PISANO ISTIM CRNILOM I RUKOPISOM KAO I OSTALI TEKST. IZGLEDA, DA JE TO BILO DODANO ORIGINALNOM IZVJEŠĆU, PA SU KASNIJI PREPISIVAČI I TO UNIJELI. TAKO JE MIŠLJENJE HISTORIJSKE SEKCIJE PRI SV. ZBORU OBREDA. 1/

OVDJE NAMJERNO IZOSTAVLJAM IZJAVU O. DR. JERONIMA PARČIĆA IZ 1.55., JER SADRŽI BLIJED IZRAZ "HA

1/ POSITIO SUPER MARTYRIO...... STR. 49

BETUR MEMORIA" - POSTOJI USPOMENA, MA DA NJEZINA DOKAZNA SNAGA NIJE MALA.

b) 1597. PISAO JE DOMINIK ZAVOROVIĆ SVOJE ANALE. NASLOV DJELA: "TRATTATO SOPRA LE COSE DI SEBENICO." JEDAN PRIJEPIS NALAZI SE U JUGOSLAVENSKOJ AKADEMIJI U ZAGREBU. U NJEMU GOVORI I O BRIBIRU I PLEMENU ŠUBIĆA. TU SPOMINJE I BL. NIKOLU TAVILIĆA. NA STRANI 22-24. ZAVOROVIĆ MEDJU OSTALIM PIŠE: "SPOMENUTI OCI (ŠIBENSKOG SAMOSTANA) U ČAST OVOGA BLAŽENOG MUČENIKA SLAVE 14. DAN MJESECA STUDENOGA, JER JE TO BIO DAN NJEGOVE MUČENIČKE SMRTI."

c) DR. FRIDRIK GALVANI NAPISAO JE DJELO : "IL RE D'ARMI DI SEBENICO." IZIŠLO JE U VENECIJI 1884-1886. ON KAŽE, DA JE COLETI, NASTAVLJAČ FARLATIJEVA DJELA "ILLYRICUM SACRUM" ZABILJEŽIO I KODEKS 615. U SAMOSTANU SV. FRANJE U ŠIBENIKU "ELOGIUM" IZ 1636., KOJI O BL. NIKOLI TAVILIĆU KAŽE OVAKO: ".... DUH UZET OD ZEMLJE, DAN NEBU, REVNO ŠTUJU BRAĆA SUGRADJANI." 1/

DR. DOMINIK TAVILIĆ, ADVOKAT, PIŠE SVOJU OPORUKU 4. XII. 1647. OPORUKA SE NALAZILA U ARHIVU KOTARSKOG SUDA U ŠIBENIKU. SAD JE U ZADRU. U NJOJ OSTAVLJA 150 ZLATNIH DUKATA SAMOSTANU SV. FRANJE U ŠIBENIKU, DA SE U JEDNOJ OD DVIJU KAPELA SAMOSTANSKE CRKVE PODIGNE OLTAR I SLIKA BL. NIKOLE TAVILIĆA. OPORUKA SE IMALA IZVRŠITI U ROKU OD TRI GODINE NAKON SVRŠETKA RATA. OČITO JE, DA SE RADI O KANDIJSKOM RATU, KOJI JE TRAJAO 1645-1669. ZA DALMACIJU JE ZAPRAVO ZAVRŠIO 1671.

1/ CRNICA: BL. N.T., NAŠ UZOR, STR 94 I 95

DOKAZNA SNAGA PISANIH DOKUMENATA

POSTAVLJA SE PITANJE, ŠTO MOŽEMO NA TEMELJU PISANIH DOKUMENATA ZAKLJUČITI O ŠTOVANJU BL. NIKOLE TAVILIĆA U ŠIBENIKU.

1.- IZVJEŠĆA. SVA ŠIBENSKA IZVJEŠĆA NEIZOSTAVNO GOVORE O SVETKOVANJU NJEGOVA BLAGDANA. NO POSEBNO JE ZANIMLJIV BREVIJAR ILI KODEKS BR. 3. ZA VOLJU ISTINI TREBA REĆI, DA NIJE POSVE JASNO, DA JE TO BREVIJAR U PRAVOM SMISLU RIJEČI. HISTORIJSKA SEKCIJA MISLI, DA JE TO "POTIUS DIRECTORIUM, INSTRUCTIONES AD BREVIARIUM RECITANDUM CONTINENS." 1/ - PRIRUČNIK, KOJI SADRŽI NAPUTAK ZA MOLENJE BOŽANSKOG OFICIJA. NO NI TIME NIJE UMANJENA NJEGOVA DOKAZNA SNAGA. BIT ĆEMO SUZDRŽLJIVI, DA NE BISMO ZAKLJUČILI VIŠE NEGO SMIJEMO. NO SVAKAKO SE SMIJEMO ZAPITATI: NIJE LI BL. NIKOLA TAVILIĆ U ŠIBENSKOM SAMOSTANU IMAO SVOJ OFICIJ? AKO TO NIJE IMALO SLUŽITI KOD SLUŽBENE MOLITVE, ZAŠTO JE IZVJEŠĆE BILO UNESENO BAŠ U BREVIJAR? OSTATAK, KOJI JE DOPRO DO NAS DADE SLUTITI, DA SU TO MOGLE BITI DANAŠNJE LEKCIJE DRUGOGA NOKTURNA. TO BI ZNAČILO, DA SU BRAĆA SVAKE GODINE NA DAN NJEGOVE SMRTI MOLILA NJEGOV OFICIJ. A TO ZNAČI, DA GA SE JAVNIM, SLUŽBENIM, BOGOSLUŽNIM ČINOM PRIZNAVALO ZA BLAŽENIKA I MUČENIKA. OVO NIJE DOSTA, DA TO SA SIGURNOŠĆU UTVRDIMO, ALI JE DOVOLJNO, DA NA TO POMIŠLJAMO.

1/ POSITIO SUPER MARTYRIO...., DOC. I, STR. II

2.- ELOGIUM.

ELOGIUM IZ 1636. PIŠE:........"REVNO ŠTUJU BRAĆA SUGRADJANI." SMIJEMO OPRAVDANO ZAKLJUČITI: JAVNO, SVEČANO, CRKVENIM FUNKCIJAMA! KAKO BI TO DRUKČIJE MOGLI ČINITI BRAĆA SUGRADJANI? ILI BAREM: KAKO BI SE DRUKČIJE MOGLO ZNATI, DA TO ČINE?

OVO JE DOISTA MERITORAN DOKAZ O JAVNOM ŠTOVANJU BL. NIKOLE. IZVAN SUMNJE JE, DA JE BIO ŠTOVAN JAVNIM, BOGOSLUŽNIM ČINIMA.

3.- OPORUKA DOMINIKA TAVILIĆ.

OVU TVRDNJU JOŠ VIŠE POJAČAVA OPORUKA DOMINIKA TAVILIĆA. ONA U STVARI ZNAČI ŽELJU, DA SE DOSADAŠNJE FUNKCIJE U CRKVI U NAPRIJED ODVIJAJU NA NJEGOVOM VLASTITOM OLTARU, PRED BLAŽENIKOVOM SLIKOM. DA DOMINIK TAVILIĆ NIJE BIO SVJEDOKOM LITURGIJSKIH ČINA U ČAST BL. NIKOLE, NE BI MU NIKADA NI PALO NA PAMET, DA OSTAVI 150 DUKATA ZA PODIZANJE BLAŽENIKOVA OLTARA I SLIKE.

NETKO MOŽE PRIGOVORITI, DA SU TADA BILE NA SNAZI ODREDBE PIA V. I URBANA VIII, KOJIMA SE BRANILO ŠTOVATI BLAŽENIKE, AKO IH CRKVA NIJE SLUŽBENO ZA TAKOVE PRIZNALA. TO JE TOČNO, ALI JE TOČNO I TO, DA SU SE POJEDINE CRKVE TEŠKO OPRAŠTALE OD SVOJIH MILJENIKA. VJERNI PUK PRIVIKAO SE NA NJIHOVE SVEČANOSTI, PA SE ŠTOVANJE ČESTO NASTAVLJALO BEZ OBZIRA NA CRKVENE ZABRANE. OSIM TOGA U ODREDBAMA JE BILO IZRIČITO ISTAKNUTO, DA SE SVETKOVANJE POJEDINIH BLAŽENIKA MOŽE TOLERIRATI UZ PRISTANAK ORDINARIJA.

IZ OVIH JE ISPRAVA VIDLJIVO, DA JE TO BIO SLUČAJ I S BL. NIKOLOM. U PROTIVNOM JE OPORUKA DOMINIKA TAVILIĆA POSVE NERAZUMLJIVA. DA SE CRKVENE FUNKCIJE U ČAST BL. NIKOLE NISU ODVIJALE I U NJEGOVO VRIJEME, NE BI BIO OSTAVIO ZLATNIKE ZA PODIZANJE OLTARA. ON NIJE BIO ČOVJEK NEUK, NEGO INTELEKTUALAC. ZNAO JE, ŠTO ČINI. A I "ELOGIUM" IZ 1636., DAKLE, NAKON ODREDABA URBANA VIII. KAŽE, DA GA VJERNO ŠTUJU BRAĆA SUGRADJANI.

SVE JE OVO UVJERLJIV DOKAZ O STALNOM I LITURGIJSKOM ŠTOVANJU BL. NIKOLE U SAMOSTANU I CRKVI SV. FRANJE U ŠIBENIKU. AKO JE TO ŠTOVANJE KASNIJE NESTALO, TO JE SIGURNO ZBOG TOGA, JER JE NETKO FORSIRAO STROGU PRIMJENU ODREDABA URBANA VIII.

4.- NAVOD ZAVOROVIĆA.

I ZAVOROVIĆ BEZ SUMNJE MISLI NA JAVNO, CRKVENO ŠTOVANJE. KAKO BI VJERNICI ZNALI, DA "SPOMENUTI OCI SLAVE 14. DAN MJESECA STUDENOGA U ČAST OVOGA BLAŽENIKA," DA TO NIJE BILO VIDLJIVO, SVEČANO, U CRKVI I UZ PRISUTNOST I SUDJELOVANJE PUKA?

DOKAZI DIVNO NADOPUNJUJU JEDAN DRUGOGA. SIGURNO JE, DAKLE, DA JE BL. NIKOLA TAVILIĆ BIO JAVNO, CRKVENO I SVEČANO ŠTOVAN U CRKVI SV. FRANJE U ŠIBENIKU KAO MUČENIK I BLAŽENIK. TO JE BILO DOVOLJNO UVJERLJIVO I ZA SV. KONGREGACIJU, KOJA JE 1889. POTVRDILA NJEGOVO ŠTOVANJE I TAKO GA SLUŽBENO PROGLASILA BLAŽENIM. ZA OVAKOVO ŠTOVANJE NEMAMO NIGDJE DRUGDJE DOKAZA NI TRAGA. NI U JERUZALEMU NI IGDJE NA SVIJETU. RADI TOGA NAJVEĆA ZASLUGA ZA NJEGOVU BEATIFIKACIJU, AKO NE ISKLJUČIVA, I DOSLJEDNO TOME

NAJVEĆI PONOS PRIPADA UPRAVO SAMOSTANU SV. FRANJE U ŠIBENIKU.

2.- RELIKVIJE BL. NIKOLE TAVILIĆA.

U CRKVI SV. FRANJE U ŠIBENIKU ČUVA SE U STAKLENOM SANDUČIĆU JEDAN PAR OBUĆE ZA KOJU SE TVRDI, DA JE OD BL. NIKOLE TAVILIĆA. U VEZI S TIM POTREBNO JE RAZČISTITI DVIJE STVARI:

A) PITANJE PODRIJETLA.

B) PITANJE ŠTOVANJA.

AD A) PREDAJA TVRDI, DA SU RELIKVIJE BL.NIKOLE DONESENE IZ BRIBIRA. NIČIM NE MOŽEMO DOKAZATI PROTIVNO. NO, OSIM SPOMENUTE PREDAJE, NEMAMO NIGDJE NI JEDNOG DOKAZA ZA TO.

U POSTUPKU ZA POTVRDU KULTA O. JERONIM MARINKOVIĆ, GVARDIJAN SV. FRANJE U ŠIBENIKU, DAO JE OVO SVJEDOČANSTVO:

"SVJEDOČIM PO ISTINI, DA OD DAVNINE POSTOJI TRAJNA I NEPREKIDNA PREDAJA, A TO DOKAZUJU I STARE KNJIGE OVOGA SAMOSTANA...., DA SU OVOM SAMOSTANU PRIPALA DOBRA SAMOSTANA U BRIBIRU, A POKRETNINE,KNJIGE, SVETO POSUDJE I OSTALO...., KAO I OBUĆA BL. NIKOLE TAVILIĆA, KOJA JE SMJEŠTENA MEDJU CRKVENE RELIKVIJE I KOJU SU UVIJEK VJERNICI ŠTOVALI, KAKO TO SVJEDOČI ZAVOROVIĆ U POVIJESTI ŠIBENIKA, PRENIJELI SU OCI, KOJI SU POBJEGLI PRED NAVALOM TURAKA..." 1/

1/ KNJIGA POSTUPKA, SUMMARIUM ADDITIONALE, STR. 10

I OSTALI SVJEDOCI IZNOSE ISTU PREDAJU. PETI SVJEDOK IZRIČITO KAŽE, DA JE OBUĆA DONESENA S OSTALIM RELIKVIJAMA IZ BRIBIRA. TO ISTO PIŠE I NA STAKLENOM SANDUČIĆU U KOJEMU SE ČUVAJU RELIKVIJE.

JAKI OSLON U PRILOG PREDAJI MOGLA BI BITI ČINJENICA, ŠTO OBUĆU BL. NIKOLE NALAZIMO ZAPISANU U SAMOSTANSKIM INVENTARIMA TEK 1578. MI NEMAMO NIKAKVOG RAZLOGA, DA SE PROTIV SPOMENUTE TRADICIJE BORIMO, ALI IMAMO RAZLOGA, DA U NJU POMALO SUMNJAMO.NIJE NIKAKAV DOKAZ, ALI JE ZANIMLJIVA STVAR, DA JE BILA ISKRIVLJENA PREDAJA U PITANJU RODNE KUĆE BL. NIKOLE U ŠIBENIKU. TAKO JE NA KUĆU TALIJANSKE OBITELJI TAVELLI BILA POSTAVLJENA PLOČA S NATPISOM,DA SE TAMO RODIO BL. NIKOLA. DRŽALO SE, DA JE BLAŽENIK TALIJANSKOG PODRIJETLA. KASNIJE JE UGLAVLJENO, DA NIJE TAKO, PA JE PREDAJA ISPRAVLJENA. OVO JOŠ SAMO PO SEBI NIJE NIKAKAV RAZLOG, DA SUMNJAMO U PREDAJU O PODRIJETLU OBUĆE. SUMNJU TEMELJIMO NA OVIM DVIJEMA ČINJENICAMA:

1.- KAKO ĆEMO VIDJETI, O ŠTOVANJU BLAŽENIKOVE OBUĆE U ŠIBENIKU PISAO JE DOMINIK ZAVOROVIĆ. NO ON NIJE REKAO NI JEDNU RIJEČ O NJEZINU PODRIJETLU, MA DA NABRAJA NEKE DRUGE RELIKVIJE U SAMOSTANU SV. FRANJE ZA KOJE PIŠE, DA SU, "KAKO KAŽU" DONESENE IZ BRIBIRA. ZAŠTO OVIMA SPOMINJE NESIGURNO PODRIJETLO, A O BLAŽENIKOVIM RELIKVIJAMA ŠUTI? DVIJE SU MOGUĆNOSTI: ILI JE BI SIGURAN, DA SU IZ BRIBIRA ILI JE SIGURNO ZNAO, DA OD TAMO NISU.AKO JE SIGURAN, DA SU IZ BRIBIRA, ZAŠTO TO NIJE REKAO, KAD VEĆ PIŠE O BRIBIRSKOM PODRIJETLU OSTALIH RELIKVIJA ZA KOJE ČAK NIJE SIGURAN? ZATO JE REKAO: "KAKO KAŽU..." TO JE RAZLOŽAN OSNOV MIŠLJENJU, DA RELIKVIJE

BL. NIKOLE NISU MORALE BITI DONESENE IZ BRIBIRA. MALO JE TEŠKO ZAMISLITI, DA ON TO NE BI BIO REKAO, KAD ČAK GOVORI O ONIMA ZA KOJE NIJE SIGURAN, DA LI SU OD TAMO STIGLE. A SIGURNO JE, DA ONE RELIKVIJE O KOJIMA ON GOVORI, NISU DONESENE IZ BRIBIRA. POSJEDUJEMO INVENTAR SV. FRANJE U ŠIBENIKU 1502. U NJEMU SU TOČNO NABROJENE SVE ONE RELIKVIJE, O KOJIMA ZAVOROVIĆ PIŠE, DA SU "KAKO KAŽU" DONESENE IZ BRIBIRA. AKO SU 1502. BILE VLASNIŠTVO CRKVE I SAMOSTANA SV. FRANJE U ŠIBENIKU, ONDA DOISTA NISU MOGLE BITI DONESENE 1520. IZ BRIBIRA. PREDAJA O OVIM RELIKVIJAMA BILA JE OČITO KRIVA. KASNIJE JE TO KRIVO MIŠLJENJE MOGLO OBUHVATITI I RELIKVIJE BL. NIKOLE O KOJIMA ZAVOROVIĆ, ŠTO SE TOGA TIČE, NIJE REKAO NI RIJEČI. ČINJENICA, DA SU NEKE STVARI IZ BRIBIRA UISTINU DONESENE U ŠIBENIK I PISANI DOKUMENTI O PRENOSU VLASNIŠTVA II ZEMALJA S PODRUČJA BRIBIRSKOG SAMOSTANA NA ŠIBENSKI SAMOSTAN SV. FRANJE, MOGLI SU SAMO POJAČANO I UVJERLJIVO DJELOVATI NA VEĆ ISKRIVLJENO MIŠLJENJE, DA SU I RELIKVIJE BL. NIKOLE OD TAMO DONESENE. ZNAČAJNO JE, DA SE O. JERONIM MARINKOVIĆ U SPOMENUTOJ IZJAVI POZIVA UPRAVO NA TO DVOJE: "STARE KNJIGE OVOG SAMOSTANA" I "KAKO TO SVJEDOČI ZAVOROVIĆ." A NI STARE KNJIGE NI ZAVOROVIĆ UOPĆE NIŠTA NE SVJEDOČE O BRIBIRSKOM PODRIJETLU BLAŽENIKOVE OBUĆE. NAPROTIV, ČAK I ONO, ŠTO JE ZAVOROVIĆ PLAŠLJIVO UBROJIO MEDJU BRIBIRSKE PREDMETE, SPOMENUTE RELIKVIJE, SIGURNO NISU IZ BRIBIRA. OČITO JE, DA PREDAJA OVDJE NEMA OSLONA. PREMA TOME SUMNJA NIJE BEZ TEMELJA.

2.- TU SUMNJU JOŠ VIŠE POJAČAVA IZJAVA O. JERONIMA PARČIĆA, ŠIBENSKOG GVARDIJANA, IZ 1655. ON KAŽE, "DA JE NJEGOVA OBUĆA UVIJEK U PROŠLOSTI S VELIKIM ŠTOVANJEM ČUVANA OD STARIH OTACA OVOGA UGLEDNOG ŠIBENSKOG SAMOSTANA." 1/ NI ON, DAKLE, NIJE SMATRAO POTREBNIM, DA KAŽE I JEDNU JEDINU RIJEČ O NJEZINU PODRIJETLU. NIJE SPOMENUO, DA JE IZ BRIBIRA.

ZAVOROVIĆEVA I PARČIĆEVA ŠUTNJA O PRIJENOSU BLAŽENIKOVE OBUĆE IZ BRIBIRA U ŠIBENIK I MARINKOVIĆEVO POZIVANJE NA POSVE KRIVE TEMELJE, SMIJE I MOŽE BITI POVOD MIŠLJENJU, DA TA TRADICIJA U ZAVOROVIĆEVO I PARČIĆEVO VRIJEME JOŠ NIJE POSTOJALA. ONA JE NASTALA KASNIJE NA ONIM TEMELJIMA NA KOJE SE MARINKOVIĆ POSVE KRIVO POZIVA.

DAKAKO, TIME SE NI NAJMANJE NE UMANJUJE VRIJEDNOST ISKAZA SVJEDOKA U POSTUPKU ZA POTVRDU KULTA. ONI SVJEDOČE O ŠTOVANJU, A NE O PODRIJETLU.

MEDJUTIM TRADICIJA, U ČIJU ISPRAVNOST MI SUMNJAMO, PRIVIDNO IMA ČVRSTO UPORIŠTE U ČINJENICI, ŠTO SE BLAŽENIKOVE RELIKVIJE U ŠIBENSKIM INVENTARIMA SPOMINJU TEK 1578. NO ONE NISU MORALE BITI DONESENE IZ BRIBIRA. INVENTARI SU DOKAZ, DA U POČETKU NISU BILE U ŠIBENIKU. O BRIBIRU GOVORI JEDINO SUMNJIVA TRADICIJA. SVAKAKO, DA JOJ SE MOŽEMO PRIKLONITI, ALI JE NE MOŽEMO SMATRATI SIGURNOM.

NO BEZ OBZIRA, ODAKLE JE OBUĆA BL. NIKOLE DONESENA (MOGLA SE JE U POČETKU NALAZITI KOD NJEGOVE OBITELJI ILI U NEKOM DRUGOM SAMOSTANU) SAMA ČINJENICA, DA SE ČUVALA KAO RELIKVIJA, GOVORI O POŠTOVANJU BRAĆE PREMA NJOJ I PREMA BLAŽENIKU. TO JE SIGURNO. UZA SVE TO OSTAJE TVRDNJA DRA CRNICE VRLO

1/ KNJIGA POSTUPKA, DOKUMENAT II, STR. 27

SMIONA, TOČNIJE POSVE NEOBRAZLOŽENA, DA SE "OBUĆA NAŠEGA NIKOLE ŠTOVALA...NAJPRIJE U NJEGOVU RODNU MJESTU BRIBIRU, ZATIM U ŠIBENIKU." 1/ TO TVRDI ČAK DVA PUTA NA ISTOJ STRANI. TIME ŽELI REĆI, DA SE JE ŠTOVALA U BRIBIRU ISTO KAO KASNIJE U ŠIBENIKU. OSTAJE NEDOKUČIVO, KAKO TO ZNADE. NEMAMO NI JEDNOG DOKAZA, DA SE BL. NIKOLI ISKAZIVALO BILO KAKOVO ŠTOVANJE U BRIBIRU. NIJE POSVE SIGURNO NI DA SU RELIKVIJE DONESENE IZ BRIBIRA. NO VEĆ NAM JE POZNATO, DA O. CRNICA UVIJEK VIŠE ZNADE NEGO ŠTO MOŽE DOKAZATI.

AD B) ŠTOVANJE OBUĆE

MNOGO JE LAKŠE DOKAZATI ŠTOVANJE RELIKVIJA BL. NIKOLE NEGO NJIHOVO PODRIJETLO. SVJEDOČANSTAVA IMAMO DOVOLJNO.

NAJSTARIJE PISANO SVJEDOČANSTVO IZ 1597. DONOSI ZAVOROVIĆ U SPOMENUTOM DJELU. ON PIŠE: "... OBUĆU SLAVNOG MUČENIKA, U KOJOJ JE HODAO, DOK JE ŽIVIO, OCI S POŠTOVANJEM ČUVAJU NA NJEGOVU USPOMENU. MI SMO JE VIDJELI VIŠE PUTA." 2/

O. JERONIM PARČIĆ U SVOJOJ ZAKLETVI IZ GODINE 1655. SVJEDOČI: "A NJEGOVA JE OBUĆA UVIJEK U PROŠLOSTI S VELIKIM ŠTOVANJEM ČUVANA OD STARIH OTACA OVOG UGLEDNOG ŠIBENSKOG SAMOSTANA." 3/

DR. DOMINIK TAVILIĆ U SVOJOJ OPORUCI MEDJU OSTALIM GOVORI I O RELIKVIJAMA BL. NIKOLE. ON PIŠE,

---

1/ DR. CRNICA: ŽIVOT, ŠTOVANJE I MILOSTI BL. NIKOLE TAVELIĆA, STR. 34
2/ ZAVOROVIĆ: NAV. DJ. STR. 24
3/ KNJIGA TROŠKOVA SAMOSTANA SV. FRANJE U ŠIBENIKU, 1640-1679, LIST 1.

DA SE U CRKVI SV. FRANJE U ŠIBENIKU "DOSTOJNO ŠTUJU NJEGOVE SVETE MOĆI." 1/

U POSTUPKU ZA ODOBRENJE KULTA NA ZAHTJEV SV ZBORA OBREDA, DAO JE SVEČANU IZJAVU O. JERONIM MARINKOVIĆ. ON KAŽE, "DA SU RELIKVIJE POLOŽENE MEDJU RELIKVIJE U CRKVI I DA SU IH VJERNICI UVIJEK ŠTOVALI." 2/

U ISTOM PROCESU ISPITANO JE DEVET SVJEDOKA O ŠTOVANJU OBUĆE. SVI SU POD ZAKLETVOM IZJAVILI, DA SE RELIKVIJAMA BL. NIKOLE ISKAZIVALO OD DAVNINE SVETAČKO ŠTOVANJE.

ODREZANI DJELOVI OBUĆE JAMČE, DA SU SE DIJELILI VJERNICIMA, KOJI SU ŽELILI IMATI BLAŽENIKOVE MOĆI.

OD SVIH SVJEDOČANSTAVA NAJMANJE KAŽE ZAVOROVIĆEVO. SVA OSTALA TEMELJITO DOKAZUJU TVRDNJU, DA SE OBUĆI BL. NIKOLE ISKAZIVALO JAVNO ŠTOVANJE. NEOBIČNO JAKU SNAGU IMA ČINJENICA, DA SE OBUĆA BL. NIKOLE ČUVALA MEDJU SVETAČKIM RELIKVIJAMA U CRKVI. STARI JE OCI UVIJEK UNOSE U CRKVENE INVENTARE. ONE SE NALAZE ILI NA OLTARU BEZGREŠNOG ZAČEĆA ILI NA OLTARU SV. KLARE. TEŠKO JE ZAMISLITI, DA SE TA OBUĆA ČUVALA I IZLAGALA NA OLTARIMA BEZ IKAKOVIH LITURGIJSKIH FUNKCIJA. TO NAS OVLAŠĆUJE NA ZAKLJUČAK, DA SE BLAGDAN BL. NIKOLE SLAVIO U ŠIBENIKU LITURGIJSKIM ČINIMA I IZLAGANJEM NJEGOVIH MOĆI NA OLTARIMA. TU TVRDNJU POD KRIJEPLJUJE SVJEDOČANSTVO DOMINIKA TAVILIĆA, KOJI KAŽE, DA SE "NJEGOVE SVETE MOĆI DOSTOJNO

1/ ARHIV KOT. SUDA U ŠIBENIKU, SADA U ZADRU, SV. 75, I. 175-7
2/ KNJIGA POSTUPKA SUMMARIUM ADDITIONALE, STR. 10

ŠTUJU." RAZUMLJIVO JE, DA JE OVA ČINJENICA BILA JEDAN OD TEMELJNIH DOKAZA ZA POTVRDU KULTA 1889. GOD.

3.- SLIKE BL. NIKOLE TAVILIĆA

KAO TREĆI DOKAZ ZA ŠTOVANJE BL. NIKOLE NAVODE SE NJEGOVE SLIKE. RADI SE O DVIJEMA SLIKAMA. ZA PRVU TVRDI O. CELESTIN FATTUTA, GVARDIJAN SAMOSTANA SV. FRANJE, U ODGOVORU BISKUPU FOSCU OD 1. XI. 1879., DA JE PO SVJEDOČANSTVU PREDAJE BILA IZLOŽENA NA OLTARU. 1/ OLTARNOM SLIKOM NAZIVA JE INVENTAR SAMOSTANA IZ 1658. "U KORU JE VELIKI OKVIR SA SLIKOM BL. NIKOLE TAVILIĆA." 2/ DANAS TA SLIKA IZGLEDA DRUKČIJE. SMANJENA JE I VRLO NEVJEŠTO PREMAZANA. IZGLEDA, DA JE TO UČINIO O. ANTUN BORIN, KOJI JE PRED BISKUPSKIM POVJERENSTVOM IZJAVIO, DA JU JE SREDINOM XIX. STOLJEĆA DAO "RESTAURIRATI." DOISTA NALAZIMO U KNJIZI POTROŠAKA, DA JE 1856. POTROŠENO ZA RESTAURIRANJE SLIKE 125 FORINTI. VRLO SKUPO PLAĆENA PACKARIJA!

AUTOR SLIKE NIJE UTVRDJEN. DA LI JE NAPRAVLJENA PO NEKOM STARIJEM UZORU, NIJE MOGUĆE UGLAVITI. U ŠIBENIKU JE POSTOJALA TRADICIJA O PORTRETU BL. NIKOLE. TO SPOMINJE I JERONIM BUFFALIS. DA LI JE SLIKA O KOJOJ JE GOVOR IZRADJENA PO SPOMENUTOM PORTRETU, UZALUDNO JE RASPRAVLJATI. NE ZNAMO. MNOGO JE VAŽNIJE, MA DA NIJE ODLUČNO, PITANJE NJEZINE STAROSTI. NA ZAHTJEV SV. ZBORA OBREDA O TOME SU MORALA

1/ KNJIGA POSTUPKA, DOKUMENTI, STR. 41
2/ INVENTAR SAMOSTANA SV. FRANJE U ŠIBENIKU IZ 1658, LIST 3

DONIJETI SUD DVA STRUČNJAKA. PRONADJEN JE SAMO JEDAN. BIO JE TO KARLO IVAN MIHALJEVIĆ IZ KRKA, KOJI SE BISKUPU FOSCU PREDSTAVIO KAO AKADEMSKI SLIKAR. ON JE POD ZAKLETVOM IZJAVIO, DA JE SLIKA IZ XV.-TOG STOLJEĆA. MEDJUTIM UTVRDJENO JE, DA TO UOPĆE NIJE BIO AKADEMSKI SLIKAR NEGO SOBOSLIKAR. KOLIKO JE DRŽAO DO ZAKLETVE VIDI SE PO TOME, ŠTO JE KASNIJE KAO AUSTRIJSKI VOJNI BJEGUNAC OTIŠAO U TURSKU I TAMO PREŠAO NA ISLAM. MEDJUTIM SV. KONGREGACIJA JE NJEGOV SUD USVOJILA. KASNIJE JE UTVRDJENO, DA JE SLIKA VRLO VJEROJATNO IZ XVII.-TOG, A NE IZ XV.- TOG STOLJEĆA. TO JE BIO POVOD, DA SU SE JAVILE TVRDNJE, KAKO JE POSTUPAK BIO POVRŠNO PROVEDEN, PA ČAK I NAMJERNO ISKONSTRUIRAN. TO ZVUČI I SMIJEŠNO I KLEVETNIČKI. TOČNO JE, DA JE BISKUPSKO POVJERENSTVO TIME ZAVEDENO U BLUDNJU. NO POTVRDA ŠTOVANJA NIJE ISKLJUČIVO OVISILA O SPOMENUTOJ SLICI. NJEGOVO JE ŠTOVANJE DOVOLJNO UTVRDJENO I BEZ OVOGA DOKAZA. DOPUŠTAMO, DA U OVOM SLUČAJU BISKUPSKO POVJERENSTVO NIJE POKAZALO POSEBNU KRITIČNOST. AKO JE TO KRIVNJA, KRIV JE ZANOS, KOJIM SE ŠTO PRIJE HTJELO POSTIĆI BEATIFIKACIJA. NO ZLONAMJERNOST JE MNOGO TEŽA KRIVNJA. LJUBAV SAMO KOJI PUT NEHOTICE POGRIJEŠI, A ZLOBA JE UVIJEK ČISTA PAKOST.

DRUGA SLIKA BL. NIKOLE NALAZI SE NA DRVENOM STROPU IZNAD OLTARA SV. KLARE. STROP JE POSTAVLJEN 1674., PA SE OPRAVDANO MISLI, DA JE SLIKA TADA I NASLIKANA. PRIKAZAN JE S AUREOLOM OKO GLAVE KAO MUČENIK, KOJI IZGARA U VATRI. NA SLICI JE NATPIS: "BL. NIKOLA TAVILEO." I NA PRVOJ SLICI STOJI NATPIS: "BL. NIKOLA TAVILIĆ, ŠIBENČANIN, REDA MANJE BRAĆE KONVENTUALACA SV. FRANJE."

JASNO JE, DA JE LITURGIJSKO ŠTOVANJE BL.NIKOLE POD PRITISKOM ODREDABA SV. STLICE KASNIJE PRESTALO. RADI TOGA JE I NJEGOVA OLTARNA SLIKA SKINUTA I POSTAVLJENA U KOR IZA OLTARA. NO SLIKA NA STROPU SVAKAKO JE DOKAZ ŠTOVANJA I POBOŽNOSTI ŠIBENČANA PREMA SVOME NEZABORAVNOM SUGRADJANINU. ČINJENICA, DA JE O. ANTUN BORIN DAO NEKADAŠNJU VELIKU OLTARNU SLIKU SMANJITI MOGLA BI POSLUŽITI ZA MIŠLJENJE, DA SU JE BRAĆA PONOVNO POČELA IZLAGATI NA JAVNO ŠTOVANJE NA DAN BL. NIKOLE. NA TO UKAZUJE I NJEGOVO RESTAURIRANJE SLIKE. AKO JE TO TOČNO, POSTAVLJALI SU JE PO SVOJ PRILICI NA SREDINU CRKVE, KAKO JE TO I DANAS OBIČAJ SA SLIKAMA I KIPOVIMA SVETACA U DALMACIJI.

OPĆI ZAKLJUČAK

IZ OVOGA, ŠTO JE REČENO, VIDLJIVO JE KAKOVO JE I KOLIKO ŠTOVANJE IMAO BL. NIKOLA TAVILIĆ U SAMOSTANU I CRKVI SV. FRANJE U ŠIBENIKU. PAŽLJIVO SMO SE ČUVALI, DA NE ZAKLJUČIMO PREVIŠE. SAMO TOLIKO, KOLIKO DOPUŠTAJU POVJESNI IZVORI I ISPRAVNO MIŠLJENJE. SIGURNE ZAKLJUČKE PODKRIJEPILI SMO SIGURNIM DOKAZIMA. ŠTO JE DUBIOZNO, PRIZNATO JE ZA SUMNJIVO. ONO, ŠTO NIČIM NISMO MOGLI OPRAVDATI, PRIZNALI SMO, DA NE ZNAMO.

S VELIKIM ZADOVOLJSTVOM I NESKRIVENIM PONOSOM NAGLAŠAVAMO ČINJENICU, DA ZA BEATIFIKACIJU BL. NIKOLE TAVILIĆA IMAJU GLAVNU I NAJVEĆU ZASLUGU BRAĆA SAMOSTANA FRANJEVACA KONVENTUALACA U ŠIBENIKU. ONI SU KROZ STOLJEĆA SAČUVALI NE SAMO SPOMEN NA NJ, NEGO MU ISKAZIVALI JAVNO ŠTOVANJE U CRKVI, MOLEĆI NJEGOV OFICIJ, VRŠEĆI SVETE ČINE NJEMU U ČAST, ČUVAJUĆI NJEGOVE RELIKVIJE I POSTAVLJAJUĆI NJEGOVE SLIKE NA OLTARE. POSTUPAK ZA POTVRDU KULTA PROVEDEN JE ISKLJUČIVO NA DOKAZIMA IZ ŠIBENSKE CRKVE I SAMOSTANA. NIGDJE DRUGDJE, NI U JERUZALEMU NI U BOSNI, NI U BILO KOJEM SAMOSTANU REDA NEMA NI TRAGA O NJEGOVU JAVNOM ŠTOVANJU. TO SAMO POVEČAVA ZAHVALNOST I UDIVLJENJE ČITAVE NAŠE KATOLIČKE JAVNOSTI PREMA STARIM OCIMA ŠIBENSKOG SAMOSTANA. SAČUVALI SU NAM, NADAMO SE, PRVOG HRVATSKO SVECA.

KAD JE BISKUP FOSCO NAKON VIŠEGODIŠNJEG ZANIMANJA ZA BL. NIKOLU ODLUČIO, DA POKRENE NJEGOVU BEATIFIKACIJU, OBRATIO SE JE PISMENO NA GVARDIJANA SAMOSTANA SV. FRANJE. GVARDIJAN O. CELESTIN FATTUTA ODGOVARA 1. XI. 1879. DA JE BISKUPOVA ŽELJA ZAPRAVO "ZAVIJET CIJELE NJEGOVE REDOVNIČKE OBITELJI." 1/ DA TO NIJE SAMO LIJEPA, A PRAZNA RIJEČ, VIDI SE PO TOME, ŠTO JE NA TO MISLIO VEĆ O. ANTUN BORIN, STARJEŠINA SPOMENUTOG SAMOSTANA. ON JE 1857. PISAO NAJPRIJE U JERUZALEM I TRAŽIO INFORMACIJE O BL. NIKOLI. NAKON TOGA JE PISAO STARJEŠINSTVU U RIM, DA LI BI SE MOGLA DOBITI DOZVOLA ZA SV. MISU U ČAST BL. NIKOLE. ODGOVORENO MU JE, DA JE ZA TO POTREBNO PROVESTI POSTUPAK I PRIBAVITI DOKUMENTACIJU O ŠTOVANJU. STVAR JE SRETNO PRIVEDENA KRAJU TRIDESETAK GODINA KASNIJE REVNIM ZAUZIMANJEM BISKUPA FOSCA I ODUŠEVLJENIM SUDJELOVANJEM SAMOSTANSKE BRAĆE.

NAKON SVEGA OPRAVDANO JE POSTAVITI PITANJE: KAKO TO, DA JE NAŠ ŠIBENSKI SAMOSTAN TAKO BRIŽLJIVO, REVNO I STALNO ČUVAO I ISKLJUČIVO SAČUVAO ŠTOVANJE BL. NIKOLE? ODGOVOR JE JEDNOSTAVAN. ZATO, JER JE BL.

1/ KNJIGA POSTUPKA, DOKUMENTI, STR. 45

Nikola Biogradjanin grada Šibenika, član Šibenskog samostana, pripadnik provincije nekoć "Sclavoniae" zatim Dalmacije, ponos i slava Franjevaca Konventualaca. Povijest njegova štovanja blistava je apologija ove tvrdnje. Ovo smijemo pribrojiti kao osmi dokaz za njegovo šibensko podrijetlo. 1/

DRUGO RAZDOBLJE

(Od 1889.-1930.)

Za potvrdu i oživljavanje kulta bl. Nikole Tavilića založio se svom dušom šibenski biskup Fosco. On se time bavio punih 14 godina. Utrošio je mnogo rada i mnogo novaca. Sam je proučio i svojom rukom prepisao sve isprave i dokaze o Blaženikovu štovanju. 12. siječnja 1880. dao ih je na proučavanje St Kaptolu. Ovaj je bio mišljenja, da se na temelju sakupljenih isprava može zatražiti potvrda štovanja. Biskup je nakon toga sve spise poslao Sv. Zboru Obreda. Ovaj mu ih je vratio za zahtjevom, da se provede diecezanski postupak o štovanju bl. Nikole. Biskup je 30. prosinca 1880. osnovao posebno Biskupsko Povjerenstvo i otvorio kanonski postupak. Povjerenstvo je završilo rad 24. studenog 1881. Donijelo je presudu, da je bl. Nikola Tavilić pravi mučenik i da je kao takav bio štovan od vremena svoga mučeništva. Presuda doslovno glasi ovako:

"Izričemo, odlučujemo, izjavljujemo i neopozivo presudjujemo, da je spomenuti Sluga Božji bl.

1/ Vidi u ovoj knjizi str. 20

Nikola Tavilić, zavjetovani svećenik Manje Braće Konventualaca sv. Franje, Šibenčanin, imao i ima trajno i neprekidno štovanje kao Blaženik već od vremena mučeništva do današnjega dana."1/

Biskup Fosco uputio je presudu Sv.Zboru Obreda na odobrenje 15. ožujka 1882. Ovaj je na tom radio 7 godina. 25. svibnja 1889. usvojio je i potvrdio presudu šibenskog Biskupskog Povjerenstva u onome, što se odnosi na štovanje. Papa Leon XIII. podpisao je odluku Sv. Zbora Obreda 6. lipnja 1889. Time je štovanje bl. Nikole bilo službeno priznato, a on od Crkve proglašen Blaženim.

Vijest o tom stigla je brzojavno u Šibenik. Oduševljenje je bilo općenito. Proslava je priredjena još prije papina podpisa. U katedrali je održana svečana služba Božja, kojoj je prisustvovalo veliko mnoštvo naroda.

Samostan sv. Franje imao je pravo na poseban ponos. On je najviše pridonio za beatifikaciju bl. Nikole. Jedini je od pamntivijeka sačuvao njegovo štovanje. Od 12-torice ispitanih sv-jedoka na šibenskom procesu šestorica su redovnici spomenutog samostana. Kao vice-postulator kauzu je zastupao gvardijan o. Celestin Fattuta. Štovanje, koje su kao svetu vatru čuvali stoljećima, sad se razgorilo u zanosno oduševljenje. Gvardijan o. Franjo Dobrović, zapisao je tom zgodom ovo: "Danas, 2.lipnja, odpjevana je svečana sv. Misa....Blaženikova obuća bila je prije sv. Mise izložena javnom čaš-

1/ Spisi u Biskupskom arhivu u Šibeniku, sjed. od 24. XI. 1881.

ćenju puka, koji se sabrao u velikom broju....Slika na glavnom oltaru svečano iskićena.... Bogu hvala!"

Već 24. lipnja iste godine zatražio je biskup Fosco od Svete Stolice posebnu misu i oficij za bl. Nikolu Tavilića. Radi procesije, koju je kanio uvesti, dogovoreno je, da se blagdan slavi četvrte nedjelje u mjesecu kolovozu. Sv. Zbor Obreda dopustio je njegovu svetkovinu s misom i oficijem cijeloj šibenskoj biskupiji, a blagdan odredio za prvu nedjelju mjeseca rujna.

Iste godine bio je spomenuti otpis protegnut i na provinciju Franjevaca Konventualaca. Tek 25. V. 1895. protegnuta je svetkovina i na sav Franjevački Red. Malo iza toga zatražila je Franjevačka Bosanska Provincija, da ga smije štovati dvostrukim većim obredom. Dozvolu je dobila 1. IX. 1903.g. 13. siječnja 1909. dobila je dozvolu Franjevačka Provincija Presvetog Otkupitelja, da ga smije slaviti dvostrukim obredom II. stupnja. 1936.protegnuto je svetkovanje njegova blagdana i na jugoslavenski dio zadarske nadbiskupije na području Jugoslavije,da ga smiju slaviti dvostrukim obredom II. stupnja.

Biskup Fosco imao je nakanu, da šibensku katedralu učini glavnim svetištem bl. Nikole. U tu svrhu već 1890. bl. Nikola dobio je svoj oltar u šibenskoj katedrali. Mihaljević mu je naslikao sliku.Nabavljen je drveni procesionalni kip. Grad Šibenik svečano se obvezao na godišnju procesiju. U njoj je neizostavno sudjelovala gradska uprava, svjetovni i redovnički kler na čelu s biskupom i Stolnim Kaptolom. Katedrala je 1904. postala bazilikom. Sve se

odvijalo u znaku oduševljenja i zanosa za bl.Nikolu.

Uporedo s Blaženikovim slavljem u katedrali odvijalo se svečano štovanje i u crkvi sv. Franje. I u njoj je bl. Nikola dobio svoj oltar 1891. na koji je postavljena nova Blaženikova slika. Nije točno, što tvrdi o. Crnica, da je bl. Nikola imao svoj oltar u ovoj crkvi već 1750. godine. Inventari crkve sv. Franje iz 1753. i 1856. nabrajaju svih devet oltara, ali se medju njima nigdje ne navodi oltar bl. Nikole. Tek od 1891. naziva se nekadašnji oltar Obraćenja sv. Pavla oltarom bl. Nikole. Te je godine nad tim oltarom postavljena nova Blaženikova slika, koju je svečano blagoslovio biskup Fosco. U lipnju 1891. slika je fotografski snimljena te oko 30 velikih kopija razaslano samostanima po provinciji i poklonjeno vjernicima u Šibeniku.

Nakon smrti biskupa Fosca slavlje bl. Nikole nije nikada više doseglo prvotni zanos i sjaj. Naprotiv, malo pomalo se gasilo. To je posebno bolilo pokojnog šibenskog biskupa Miletu, franjevca konventualca, koji se mnogo trudio, da obnovi nekadašnje Blaženikovo štovanje. No odpad od vjere i bijeg od Crkve postajao je sve veći, te su svi napori dobrog biskupa i revnog svećenstva ostali bez ploda. I zavjetna procesija u čast bl. Nikole bila je ukinuta, jer gotovo nitko nije u njoj učestvovao. Do prvog svjetskog rata još je nekako išlo. Kasnije sve gore. 1930. ponudio je šibenski Stolni Kaptol vanjsku organizaciju proslave blagdana bl.Nikole samostanu sv. Franje. Samostan nije prihvatio ponudu. Dovoljan dokaz, da je svečano štovanje bilo svedeno na minimum.

TREĆE RAZDOBLJE

(OD 1930.-1960.)

UPRAVO U ČASU, KAD SE ŠTOVANJE BL. NIKOLE POVLAČILO U SVOJE STARE GRANICE, DOBRI JE BOG INTERVENIRAO NA POSEBAN NAČIN. ČOVJEK STIČE UVJERENJE, DA GA SAM BOG ŽELI PODIĆI NA ČAST OLTARA. ČIM NESTALNI LJUDSKI ZANOS DOGORI, BOG GA PONOVNO ZAPALI S DRUGE STRANE.

KAKO SE TO DOGODILO ?

U SVIBNJU 1931. KRENULO JE U SVETU ZEMLJU PRVO HRVATSKO HODOČAŠĆE. BILO JE SVEGA 38 HODOČASNIKA. OBILAZEĆI CRKVE U JERUZALEMU, PRIMJETILI SU, KAKO SU NEKI KATOLIČKI NARODI PODIGLI U SVETOM GRADU SVOJE CRKVE, A DRUGI OLTAR U NEKOJ OD TIH CRKAVA, DA NA TAJ NAČIN SVOJU ZEMLJU POVEŽU SA SPASITELJEVOM DOMOVINOM. TADA JE BLJESNULA ZAMISAO, KOJU JE PRVI IZREKAO 3. LIPNJA NA SIONU, VODJA HODOČAŠĆA, UGLEDNI FRANJEVAC I BEOGRADSKI NADBISKUP O. RAFAEL RODIĆ: "KAKO BI BILO, DA I MI HRVATI PODIGNEMO SVOJ NARODNI OLTAR U JERUZALEMU?" ZAMISAO JE BILA TOLIKO PRIVLAČNA, DA JE ODMAH IZABRAN ODBOR ZA PODIZANJE OLTARA U KOJI SU UŠLI DON BARTUL GANZA, ŽUPNIK IZ DICMA U DALMACIJI, I DR. JOSIP ANDRIĆ, UREDNIK DRUŠTVA SV. JERONIMA U ZAGREBU. POKROVITELJSTVO JE PREUZEO SAM PREUZVIŠENI RODIĆ, A NAKON POVRATKA HODOČAŠĆA U DOMOVINU, PRIDRUŽIO MU SE I HRVATSKI METROPOLITA DR. ANTUN BAUER.

ZANOSNI DR. ANDRIĆ ZAPOČEO JE PROPAGANDU ZA SKUPLJANJE DOPRINOSA. ODAZIV JE BIO PRILIČAN.

VEĆ 1933. MOGLO SE PRISTUPITI POSLU. NAMJERA JE BILA, DA SE OLTAR PODIGNE U BENEDIKTINSKOJ BAZILICI SMRTI MAJKE BOŽJE NA SIONU. ODBOR JE S NJIMA STUPIO U DOGOVOR. UMJETNIČKU IZRADBU OLTARA POVJERIO JE PROF. IVI KERDIĆU, KOJI JE ODMAH NAČINIO NACRT I PRORAČUN.

NACRT SU 1933. ODNIJELI U JERUZALEM HRVATSKI HODOČASNICI. NO OCI BENEDIKTINCI NISU GA PRIHVATILI. POSTAVILI SU ZAHTJEV, DA APSIDA IZNAD OLTARA BUDE IZRADJENA OD MOZAJKA. OLTAR MORA BITI POSVEĆEN JEDNOME OD APOSTOLA. TAJ JE ZAHTJEV UVELIKE POVISIO TROŠKOVE. NASTAO JE KRATKI ZASTOJ.

U ISTO VRIJEME SAZNALO SE, DA ČEŠKO PALESTINSKO DRUŠTVO IZ BRNA KANI SAGRADITI SVOJU CRKVU U JERUZALEMU. KAKO JE DR. ANDRIĆ VEĆ PRIJE BIO POZNAT S TAJNIKOM SPOMENUTOG DRUŠTVA MSGROM BARTOŠEM, ODMAH JE POMISLIO, DA BI BILO LAKŠE PODIĆI HRVATSKI OLTAR U NJIHOVOJ CRKVI. KAD SU ČESI U JESEN 1934. KUPILI ZEMLJIŠTE ZA CRKVU NA OBRONKU MASLINSKE GORE, DR. ANDRIĆ SE POŽURIO S PREDLOGOM I MOLBOM, DA SE U ČEŠKOJ CRKVI SV. ĆIRILA I METODA POSTAVI OLTAR BL. NIKOLE, HRVATA, JERUZALEMSKOG MUČENIKA. MSGR. BARTOŠ MU JE ODGOVORIO, DA NACRT PREDVIDJA DVA OLTARA I DAO NAČELNU DOZVOLU ZA HRVATSKI OLTAR BL. NIKOLE TAVILIĆA.

NA PROLJEĆE 1935. DR. ANDRIĆ JE IZLOŽI SVOJ PRIJEDLOG POKROVITELJU ODBORA, NADBISKUPU RODIĆU. PRILIKA JE BILA JEDINSTVENA, UVJETI OSTVARIVI. PRIKLADNIJE OD SVEGA JEST TO, ŠTO SE U OVOJ CRKVI MOŽE PODIĆI OLTAR BL. NIKOLE, A TO OO. BENEDIKTINCI NISU HTJELI DOPUSTITI U SVOJOJ BAZILICI.

PREUZVIŠENI RODIĆ ODOBRIO JE PRIJEDLOG S RADOŠĆU. PROF. KERDIĆ JE IZRADIO NOVI MODEL I NACRT. DR. ANDRIĆ PUTUJE U SPLIT, ZATIM U ŠIBENIK, DA SAZNA NEŠTO VIŠE O BL. NIKOLI I NADJE NOVE SURADNIKE. DON. KRSTO STOŠIĆ MU JE OBEĆAO NAPISATI MALI ŽIVOTOPIS BL. NIKOLE. TO JE DOISTA ODMAH I UČINIO. KNJIŽICA JE IZIŠLA 25. KOLOVOZA 1935. IZDAO JU JE DR. ANDRIĆ. U ŠIBENIKU JE ZAINTERESIRAO ZA BL. NIKOLU O. DRA BERNARDINA POLONIJA, FRANJEVCA - KONVENTUALCA, KOJI JE MNOGO RADIO ZA ŠIRENJE ŠTOVANJA BL. NIKOLE U ŠIBENIKU, PISAO O NJEMU ČLANKE PO HRVATSKIM ČASOPISIMA I KONAČNO PRIREDIO ZA ŠTAMPU PRVI VEĆI BLAŽENIKOV ŽIVOTOPIS, KOJI JE IZAŠAO 1939. GODINE.

TAKO SE POČELA ŠIRITI SLAVA I ŠTOVANJE BL. NIKOLE U HRVATSKOM NARODU.

NA PRIJEDLOG DRA ANDRIĆA IZDAO JE U RUJNU 1935. NADBISKUP DR. BAUER PRVU OKRUŽNICU SVEĆENSTVU ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE O JERUZALEMSKOM OLTARU BL. NIKOLE. MJESEC DANA KASNIJE IZDAO JE SLIČNU OKRUŽNICU BISKUP MILETA ZA ŠIBENSKU BISKUPIJU I ZADARSKU ADMINISTRATURU. NAKON TOGA UČINILI SU TO ISTO I OSTALI DALMATINSKI BISKUPI I NADBISKUP VRHOBOSANSKI DR. IVAN ŠARIĆ.

ZANIMANJE JE RASLO, ŠIRIO SE GLAS.

OLTAR BL. NIKOLE ZAVRŠEN JE U ZIMI 1935/36. DOZVOLA SVETE KONGREGACIJE ZA PODIZANJE OLTARA STIGLA JE 19. OŽUJKA 1936. DA OLTAR NE BUDE NEZAPAŽENO PRENESEN U JERUZALEM, PRIREDJENA JE U ZAGREBU, U UMJETNIČKOM PAVILIJONU, IZLOŽBA SVETE ZEMLJE OD

14. OŽUJKA DO 14. TRAVNJA. IZDAN JE I ŠTAMPANI VODIČ PO IZLOŽBI. IZLOŽBA JE POBUDILA VELIKO ZANIMANJE.

DO PRIJENOSA U JERUZALEM, OLTAR SE NALAZIO U ZAGREBAČKOJ CRKVI SV. BLAŽA, KOJA JOŠ I DANAS PREDNJAČI POBOŽNOSTIMA PREMA BL. NIKOLI I DOPRINOSIMA ZA NJEGOVU KANONIZACIJU.

NA BLAGDAN KRISTA KRALJA, 25.X. 1936., OBAVLJENA JE POBOŽNOST OPROŠTAJA S OLTAROM BL.NIKOLE. BLAGOSLOV OLTARNIH PREDMETA IZVRŠIO JE TADAŠNJI NADBISKUP - KOADJUTOR, SVAKOG UDIVLJENJA VRIJEDNI, NENADOKNADIVI I NEZABORAVNI NAŠ KARDINAL DR. ALOJZIJE STEPINAC. IZREKAO JE I PROPOVIJED U KOJOJ JE DA NASLUTITI, DA ĆE SAM OTIĆI U JERUZALEM I OBAVITI SVEČANU POSVETU OLTARA.

IZ ČEŠKE JE DOPUTOVAO MSGR. BARTOŠ. ON JE OSOBNO PRATIO OLTAR BL. NIKOLE. UKRCAN JE U SPLITU NA BROD "KRALJICU MARIJU" 31. LISTOPADA 1936.

OLTAR JE STIGAO U JERUZALEM 7. XI. 1936., POSTAVLJEN U CRKVI 13. XI., A SUTRADAN, NA BLAGDAN BL. NIKOLE, SLUŽIO JE PRVI SV. MISU NA NJEMU MSGR. BARTOŠ ZA SREĆU HRVATSKOGA NARODA.

OLTAR JE VRLO MNOGO DOPRINIO ZA UPOZNAVANJE NAŠE KATOLIČKE JAVNOSTI S BL. NIKOLOM. S TIM U VEZI SVE VIŠE SE ŠIRILO NJEGOVO ŠTOVANJE U NAŠEM NARODU.

9. SIJEČNJA 1937. UPRAVIO JE ODBOR ZA SVETU ZEMLJU KONFERENCIJI KATOLIČKOG EPISKOPATA U ZAGREBU MOLBU, DA SE POSVETA OLTARA BL. NIKOLE OBAVI POD POKROVITELJSTVOM CIJELOG EPISKOPATA, DA SE VJERNICIMA

PREPORUČI SUDJELOVANJE U HODOČAŠĆU I DA SE PO SVIM NAŠIM BISKUPIJAMA PROŠIRI ŠTOVANJE NAŠEGA JERUZALEMSKOG MUČENIKA. U TU SVRHU NEKA SE DAN 14.STUDENI (ODNOSNO NAJBLIŽA NEDJELJA) UVEDE KAO OPĆI BLAGDAN BL. NIKOLE, KAKO JE TO U ŠIBENSKOJ BISKUPIJI.

ODBORU JE ODGOVORIO PREDSJEDNIK BISKUPSKIH KONFERENCIJA, NADBISKUP DR. BAUER SVOJIM OTPISOM OD 8. VELJAČE 1937. MOLBI JE UDOVOLJENO U SVIM TOČKAMA. POSLANA JE MOLBA SV. STOLICI U IME CIJELOG EPISKOPATA, DA SE BLAGDAN BL. NIKOLE PROŠIRI PO SVIM BISKUPIJAMA S OFICIJEM I SV. MISOM NA DAN 14.STUDENOG, A VANJSKA SVEČANOST, DA SE MOŽE PRENIJETI U NEDJELJU, KOJA PADA IZMEDJU 11-17. STUDENOG. NADBISKUP DR. BAUER NAZVAO JE U TOM OTPISU RAD ODBORA ZA SVETU ZEMLJU "VELEZASLUŽNIM."

UDOVOLJAVAJUĆI SUGESTIJI I MOLBI ODBORA ZA SVETU ZEMLJU PREDSJEDNIŠTVO BISKUPSKIH KONFERENCIJA U ZAGREBU, IZDALO JE 8. SVIBNJA 1937. POSEBNU OKRUŽNICU O SUDJELOVANJU SVIH HRVATA KATOLIKA KOD PROSLAVE POSVETE HRVATSKOG SVETIŠTA U JERUZALEMU. ONO ŽELI, "DA BI SVI KRAJEVI I SVE BISKUPIJE BILE ZASTUPANE KOD SVEČANOSTI." NA DAN POSVEĆENJA OLTARA, 25. SRPNJA, NALAŽE SE SVIM SVEĆENICIMA "DA S PROPOVJEDAONICA DOZOVU VJERNICIMA PRED OČI ONO ŠTO SE TOGA DANA OBAVLJA U SVETOJ ZEMLJI." O BL. NIKOLI TAVILIĆU GOVORILA JE CIJELA HRVATSKA ZEMLJA.

9. SRPNJA 1937. KRENULO JE U SVETU ZEMLJU SVEČANO HRVATSKO HODOČAŠĆE. SOBOM JE NOSILO 100.000 PODPISA, U 12 KRASNIH ALBUMA, ONIH VJERNIKA, KOJI SU BAREM NA TAJ NAČIN HTJELI PRISUSTVOVATI SVEČANOJ

POSVETI BLAŽENIKOVA OLTARA. 1350 PODPISA POSLALI SU GRADIŠĆANSKI HRVATI. NJIMA SU SE PRIDRUŽILI I PODPISI HRVATA IZ RIMA I AMERIKE. I TO JE BILA SUGESTIJA ODBORA ZA SVETU ZEMLJU.

HODOČAŠĆE JE VODIO BLAGOPOKOJNI KARDINAL DR ALOJZIJE STEPINAC. OLTAR JE SVEČANO POSVEĆEN 25.SRPNJA. PO POVRATKU IZ SVETE ZEMLJE PODNIO JE ZAGREBAČKI NADBISKUP MOLBU SVETOJ STOLICI, DA DOPUSTI PODIZANJE OLTARA U ČAST BL. NIKOLE PO SVIM NAŠIM CRKVAMA. DOZVOLA JE STIGLA U LISTOPADU ISTE GODINE, PA SU VEĆ ZA NJEGOVA BLAGDANA BILI PODIGNUTI OLTARI U NEKIM CRKVAMA, A U MNOGIMA POSTAVLJENE SLIKE.

OD TADA SE ŠTOVANJE BL. NIKOLE NAGLO RAZVIJA PO SVIM HRVATSKIM KRAJEVIMA. PODIGNUTA JE PRVA KAPELICA NJEMU U ČAST U SELU CEROVCU KOD POŽEGE. ZAPOČELA JE GRADNJA NEKIH CRKAVA. 1940. GODINE POČELI SU BOSANSKI FRANJEVCI GRADITI U SARAJEVU BOGOSLOVIJU I CRKVU U ČAST BL. NIKOLE. CRKVA JE IMALA BITI GLAVNO SVETIŠTE ZA ŠIRENJE NJEGOVA ŠTOVANJA U BOSNI. BISKUP MILETA PROGLASIO JE 1941. CRKVU SV. FRANJE U ŠIBENIKU PRVIM I GLAVNIM SVETIŠTEM BL. NIKOLE. POČELA SU SE ORGANIZIRATI HODOČAŠĆA U ŠIBENIK. BL. NIKOLA JE ZAINTERESIRAO CIJELU HRVATSKU KATOLIČKU JAVNOST.

JAVILI SU SE KNJIŽEVNICI, POVJESNIČARI, SLIKARI, KIPARI, DRAMATIČARI, GLAZBENICI. PISALI SU SE ČLANCI, PJESME, POZORIŠNI KOMADI, SLIKALE SLIKE, IZRADJIVALI KIPOVI, PRIREDJIVALE SE AKADEMIJE I IZVODILI IGROKAZI U ČAST BL. NIKOLE. IZIŠAO JE VEĆI ŽIVOTOPIS, ZATIM "VJENČIĆ BL. NIKOLE TAVILIĆA." 1943.

Pojavio se i "Glasnik bl. Nikole Tavelića " u Sarajevu. Uglazbilo se više pjesama, komponirane su dvije svete mise u čast bl. Nikole. Bl. Nikola osvajao je Hrvatsku.

Upoznavanju bl. Nikole pridonio je neobično mnogo film o Svetoj Zemlji. Gledale su ga mnoge tisuće ljudi.

Što je za bl. Nikolu učinjeno do 1940. god. najbolje će ilustrirati ovi podaci:

ZAGREBAČKA nadbiskupija ima 367 župa. U njoj su bl. Nikoli posvećene dvije crkve i dvije kapelice. U šest crkava postoje oltari bl. Nikole. U 304 crkve postavljene su njegove slike.

DJAKOVAČKA biskupija ima 127 župa. U 58 crkava postoji slika, kip ili oltar bl. Nikole.

SENJSKA biskupija ima 139 župa. U 1 se nalazi kapelica bl. Nikole, u jednoj oltar, a u 69 crkava njegova slika.

KRČKA biskupija ima 25 župa. U svakoj se župi nalazi slika bl. Nikole.

ŠIBENSKA biskupija ima 100 župa. Započeta je gradnja dviju crkava u čast bl. Nikole. Postoje 2 kapelice i 2 blaženikova oltara. Slike mu se nalaze u 46 crkava.

SPLITSKA biskupija ima 139 župa. Slike bl. Nikole nalaze se u 110 župskih crkava.

HVARSKA biskupija ima 35 župa. U 12 crkava postoji slika bl. Nikole Tavilića.

DUBROVAČKA biskupija ima 48 župa. Slike bl. Nikole nalaze se u 16 crkava.

KOTORSKA biskupija ima 19 župa. Slike bl. Nikole Tavilića nalaze se u 11 crkava.

SARAJEVSKA nadbiskupija ima 104 župe. Započeta je gradnja jedne crkve u čast bl. Nikole. Slike mu se nalaze u 27 crkava.

MOSTARSKA biskupija ima 61 župu. Bl. Nikoli posvećena je jedna crkva i jedan oltar. Postavljene su slike u 16 crkava.

BANJALUČKA biskupija imala je 46 župa. Slike bl. Nikole Tavilića postavljene su u 18 crkava.

U subotičkoj biskupiji 5 je crkava sa slikom bl. Nikole, u beogradskoj 2, u skopljanskoj jedna.

U Burgenlandu svaka hrvatska župa ima sliku bl. Nikole. U SAD ima ih 30, a to znači skoro svaka hrvatska župa. U Argentini postoji jedna slika u jednoj crkvi. U Slovačkoj se počeo graditi oltar u čast bl. Nikole. U Palestini je postavljen 1936. godine.

1930. godine za bl. Nikolu znade se zapravo samo u Šibeniku i šibenskoj biskupiji. Eto slika stanja nakon 10 nepunih, ali neobično aktivnih godina!

Bl. Nikola Tavilić poznat je i štovan u cijelom hrvatskom narodu. Uistinu, "Digitus Dei est hic!" – Ovdje je prst Božji !

Tako naglo širenje štovanja postalo je čvrsto uporište želji, da se bl. Nikola podigne na čast oltara. Odluka je sazrela na Biskupskim konferencijama u Zagrebu od 24.-27. listopada 1939. Izradjena je zajednička predstavka u kojoj se moli Sv. Stolicu, da bl. Nikolu ekvipolentnom kanonizacijom proglasi svecem. Organizirano je posebno hodočašće u Rim. Vodilo ga je 8 biskupa i nadbiskupa na čelu s blagopokojnim kardinalom. Molba je predana sv.Ocu u svečanoj audijenciji 14. XI. 1939.

Istog dana uputili su biskupi iz Rima posebnu poslanicu hrvatskom narodu u kojoj ga pozivlju na molitvu, da bl. Nikola bude, što prije proglašen svetim. Dokumenti o tom velikom dogadjaju morali su se po naredbi biskupa pročitati vjernicima u svim crkvama na drugu nedjelju Adventa iste godine.

Do tada je kauza bl. Nikole bila u rukama Franjevaca Konventualaca. No Red je imao veliki broj kauza, pa bi kauza bl. Nikole u to vrijeme kod njega bila zadnja po redu. Iz razumjevanja za naše želje sugerirao je sam tadašnji postulator Reda Franjevaca Konventualaca, p. Topolinski, Poljak, da kauzu bl. Nikole preuzme u svoje ruke Hrvatski Episkopat. Tako će se povećati izgledi, da bl. Nikola bude proglašen svetim već za 1300-godišnjicu odnosa Hrvata sa Sv. Stolicom, koja se slavila 1941.godine. Na taj je način kauza bl. Nikole Tavilića prešla u

ruke Hrvatskog Episkopata, koji je predložio za postulatora rektora Zavoda sv. Jeronima u Rimu, msgr. dr. Jurja Madjerca. Za vice-postulatora imenovan je zagrebački kanonik msgr. dr. Dragutin Hren. Dr.Hren se 1957 odrekao vice-postulature. Na njegovo je mjesto imenovan o. dr. fra Ante Crnica. 4. rujna 1957. umro je postulator dr. Madjerec. Za novog postulatora u kauzi bl. Nikole postavljen je dr. Krešimir Zorić.

Rat je spriječio ono čemu smo se nadali,ali nije uništio ono što je bilo učinjeno. Naprotiv,čak je ! nešto novo započeto. Medju ostalim osnovana je od dr. Andrića " Liga bl. Nikole Tavilića. " Svrha joj je bila, da okupi Hrvate katolike u zajednicu za širenje i podržavanje štovanja bl. Nikole. Ona se vrlo lijepo razvijala po svim biskupijama. Raspuštena je u svibnju 1945. godine.

Razdoblje izmedju 1935.- 1945. obilježeno je snažnom akcijom za širenje štovanja bl. Nikole . Iz onoga, što je rečeno, prilično je vidljivo, koliko se učinilo za njegovo štovanje i slavu. Opravdano je postaviti pitanje: Tko je zapravo vodio akciju ? Tko je bio duša pokreta ?

Ne činimo nikome krivo, ako istaknemo, da je to bio gospodin dr. Josip Andrić, urednik Društva sv. Jeronima. Od časa, kad je vidio natpis bl. Nikole u kapelici Zavoda Svete Obitelji u Jeruzalemu, prigodom prvog hrvatskog hodočašća, on se doslovno sav zanio za njegovu slavu. Sav posao oko po

STAVLJANJA OLTARA BL. NIKOLE U JERUZALEMU OBAVIO JE GOTOVO SAM. NEPRESTANO JE SMIŠLJAO NOVE NAČINE PROPAGANDE. SVOJ POLOŽAJ UREDNIKA DRUŠTVA SV. JERONIMA KORISTIO JE, ŠTO JE VIŠE MOGAO, ZA STVAR BL. NIKOLE. STVORIO JE ODBOR ZA SVETU ZEMLJU. POKRENUO JE ČASOPIS " SVETA ZEMLJA " ZA ŠTO USPJEŠNIJU PROPAGANDU BL. NIKOLE. ORGANIZIRA HODOČAŠĆA, BRINE SE ZA UZDRŽAVANJE SVETIŠTA U JERUZALEMU, SABIRE MILODARE, ŠTAMPA SLIČICE, PIŠE I IZDAJE BLAŽENIKOVE ŽIVOTOPISE, NABAVLJA KIPOVE I SLIKE BL. NIKOLE, TVORAC JE I PROPAGATOR FILMA " HRVATI U SVETOJ ZEMLJI," PIŠE ČLANKE O BL. NIKOLI, DOPISUJE SE SA ŽUPNICIMA, ŠALJE LETKE, PLAKATE, PRIREDJUJE AKADEMIJE, DRŽI GOVORE, KOMPONIRA PJESME U ČAST BLAŽENIKA, TRAŽI I POTIČE SURADNIKE, SASTAVLJA MOLITVE U ČAST BL. NIKOLE, DAJE SUGESTIJE I PREDLOGE PREUZVIŠENIM BISKUPIMA, ŠALJE DOPISE BISKUPSKIM KONFERENCIJAMA U ZAGREBU, OSNIVA " LIGU BL. NIKOLE TAVILIĆA, " PUTUJE PO ZEMLJI I IZVAN ZEMLJE - SAV SE POSVETIO RADU OKO BLAŽENIKOVE KANONIZACIJE. TO JE BIO NJEGOV ŽIVOTNI ZADATAK. ŠTOGOD JE ZA TO VRIJEME UČINJENO ZA BL. NIKOLU, GOTOVO JE NEODVOJIVO I NEZAMISLIVO BEZ OSOBE DRA ANDRIĆA. ON JE STVORIO BAZU ZA POKRETANJE EKVIPOLENTNE KANONIZACIJE BL. NIKOLE.

OVDJE ĆU NAPRAVITI JEDNU USPOREDBU, BEZ STRAHA, DA ĆE BITI PRETJERANA. ONO ŠTO JE ŠIBENSKI SAMOSTAN SV. FRANJE DOPRINIO ZA BEATIFIKACIJU BL. NIKOLE TO JE RAD DRA ANDRIĆA ZA NJEGOVU EKVIPOLENTNU KANONIZACIJU. RAZUMIJE SE, DA ON NIJE BIO

SAM PRI TOM GOLEMOM DJELU, ALI ON JE POKRENUO LJUDE I VODIO AKCIJU, KOJA JE PROŠIRILA ŠTOVANJE BL. NIKOLE PO ZEMLJI I IZVAN ZEMLJE I TAKO STVORIO SOLIDNU OSNOVICU ZA POKRETANJE BLAŽENIKOVE KANONIZACIJE. OVO ISTIČEMO TO RADIJE, ŠTO U KNJIGAMA, KOJE SE ZADNJE VRIJEME PIŠU O POVIJESTI BLAŽENIKOVA ŠTOVANJA, TO NE VIDIMO DOVOLJNO ISTAKNUTO. ŠTO VIŠE, POJAVILA SE I JEDNA VRLO NEPROMIŠLJENA IZJAVA, KOJU DR. CRNICA SAMODOPADNO NAVODI U LETKU " TKO JE KRIV, DA BL. NIKOLA TAVELIĆ JOŠ NIJE PROGLAŠEN SVETIM ? " ON JE PRIPISUJE DRU U. KRIZOMALI-U TROGIRSKOM OPATU, A GLASI OVAKO : " .... ON JE (DR. CRNICA) PODIGAO STVAR NE OD JEDAN NA STO,NEGO OD NIŠTA NA HILJADU; " 1/ ZAR JE SVE OVO ŠTO SMO OPISALI, UISTINU NIŠTA ? ZA NEUPUĆENE, A S NJIMA DR. CRNICA RAČUNA, (TO JE OČITO IZ SVIH NJEGOVIH DJELA O BL. NIKOLI) TO BI IMALO ZNAČITI, DA JE STVAR BL. NIKOLE ZAPRAVO S O.CRNICOM ZAPOČELA I DA SE S NJIME ZAKLJUČUJE. A ČINJENICA JE, DA JE O. CRNICA NA ZGRADU, KOJA JE VEĆ BILA POD KROVOM IZVJESIO SVOJ BARJAK I IZVODI ZAVRŠNE RADOVE, KOJI SU ZBOG OBJEKTIVNIH TEŠKOĆA BILI OBUSTAVLJENI, A NASTAVLJAJU SE NJEGOVIM ZALGANJEM.

OD 1945. - 1955. UČINJENO JE VRLO MALO ZA BL. NIKOLU. TOME SE NITKO NE ČUDI. TADA SE JAVIO NEUMORNI I USTRAJNI O DR. ANTE CRNICA. ON JE POKAZAO, DA SE MOŽE UČINITI MNOGO I ONDA, KAD SU IZGLEDI MINIMALNI. VELIKOM UPORNOŠĆU POČEO JE PO

1/ NAVEDENI LETAK, STR. 3

NOVNO POKRETATI PITANJE KANONIZACIJE BL. NIKOLE TAVILIĆA. NAŽALOST JEDNAKOM UPORNOŠĆU NASTAVIO JE IZNOSITI POVJESNE NETOČNOSTI. TO NIMALO NE SMANJUJE IZGLEDE BL. NIKOLI DO OLTARA, ALI BEZ SUMNJE SMANJUJE UGLED VICE - POSTULATORA.

RADO ISTIČEMO, DA JE O. CRNICA ZADNJIH ŠEST GODINA UČINIO VRLO MNOGO ZA BL. NIKOLU. PIŠE, PUTUJE, SKUPLJA PODPISE I DOPRINOSE ZA NJEGOVU KANONIZACIJU, POTIČE, SABIRE MILOSTI ZADOBIVENE NJEGOVIM ZAGOVOROM, PREPORUČA I ORGANIZIRA MOLITVENU AKCIJU NJEGOVIH ŠTOVATELJA. NAPISAO JE NEKOLIKO POVJESNIH I PRAVNIH PUBLIKACIJA, KOJE BI IMALE POVOLJNO UTJECATI, DA BL. NIKOLA BUDE ŠTO PRIJE PROGLAŠEN SVETIM. AKO BOG DADE, DA SE TO DOGODI, ZASLUGA O. CRNICE NE ĆE BITI MALA. NAPROTIV, " EIUS NOMEN CUM CAUSA CANONISATIONIS BEATI NICOLAI TAVELIĆ PERPETUO CONIUNCTUM CONEXUMQUE MANEBIT." 1/ DODUŠE NJEGOV POVJESNI PRIKAZ ŽIVOTA I ŠTOVANJA BL. NIKOLE ZAPRAVO JE ODBAČEN, JER HISTORIJSKA SEKCIJA PRI SVETOM ZBORU OBREDA NIJE USVOJILA NIJEDNO NJEGOVO STANOVIŠTE OSIM OBLIKA PREZIMENA, (A I TU SE OGRADILA), ALI I BEZ OBZIRA NA TO, ZASLUGE DRA CRNICE U POKRETANJU KANONIZACIJE BL. NIKOLE OSTAJU VELIKE I VRIJEDNE POŠTOVANJA.

1/ DR. ZORIĆ: U PREDGOVORU KNJIZI " HISTORICO - - IURIDICA DILUCIDATIO." STR. XI.

NA TEMELJU KRITIČKI OBRADJENIH DOKUMENATA O MUČENIŠTVU BL. NIKOLE, KOJE SU OBRADILI O. DR. DOMINIK MANDIĆ I O. DR. ANTE CRNICA, IZRADJEN JE SLUŽBENI REFERAT ZA SVETI ZBOR OBREDA. PRVA SJEDNICA S TIM U VEZI ODRŽANA JE POČETKOM OŽUJKA OVE GODINE. JAVLJAJU, DA JE STVAR IZVRSNO ZAPOČELA, PA NAŠE NADE CVJETAJU. DAJ, BOŽE, DA I MI HRVATI DODJEMO ŠTO PRIJE DO SVOJEGA SVECA !!!

\- - - - - - - - - - - - - - -

\- - - - - - - - - -

\- - -

\-

OSVRT NA KNJIGU

IZ LJUBAVI DO ISTINE POKUŠALI SMO IZNIJETI POVJESNU ISTINU O ŽIVOTU I ŠTOVANJU BL. NIKOLE TAVILIĆA. TO NE ZNAČI, DA JE DJELO BEZ POGREŠAKA, NEGO SAMO TO, DA SE SVJESNO NISMO OGRIJEŠILI O HISTORIJSKE ČINJENICE. A SVAKU NETOČNOST, KOJA BUDE OTKRIVENA, PRPRAVNI SMO ODMAH JAVNO PRIZNATI I ISPRAVITI.

ŠTO SMO UTVRDILI ?

1.- DA BL. NIKOLA TAVILIĆ NIJE BIO IZ VELIMA NEGO IZ ŠIBENIKA.

2.- DA MU NIJE PREZIME TAVELIĆ NEGO TAVILIĆ.

3.- DA NIJE PRIPADAO OPSERVANTSKOJ STRUJI.

4.- DA JAVNO NIJE BIO ŠTOVAN NIGDJE IZVAN ŠIBENIKA.

5.- DA O. CRNICA NIJE PODIGAO STVAR " OD NIŠTA NA HILJADU."

6.- DA SE NIJE ODRŽALA NIJEDNA POVJESNA TVRDNJA O. CRNICE.

TIME JE ŽIVOT I ŠTOVANJE BL. NIKOLE TAVILIĆA PRIKAZANO U NOVOM SVJETLU.

- - - - - - - - - -

S A D R Ž A J

ISPRAVI!

NA STR. 10, PRVI RED DRUGOG ODLOMKA: "DONJETI", TREBA - "DONIJETI".
TREĆI RED ISTOG ODLOMKA: "IZNJET", TREBA - "IZNIJET"

NA STR. 11, DRUGI RED ODOZGO: "PRIPOVJEDA", TREBA - "PRIPOVIJEDA".

